

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Égész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre
7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Csempész-politika.

Budapest, március 19.

(v.) A felekezeti reakció, amelyvel osztrák ellenségeink a magyar nemzet egységét akarják szétrepeszteni, immár nyílt sisakkal jelent meg közéletünk porondján. Lemisch ur Bécsben kiadta a jelszót, hogy Ausztria mindaddig ne számíton jó kiegyezésre, amíg Magyarországot az egyetemi ifjuság klerikális részének gyülekezetébe s ott kibontotta az antisemitizmus lobogóját. Hadd teljesüljön a Lemisch ur kívánsága. Hadd menjen veszendőbe az a nemzeti egység, mely hazánknak ellentálló erőt ad az osztrák telhetetlenséggel szemben. Hadd induljon meg nálunk a testvérharc, mely nemzeti erőinket szétforgácsolja. Hadd zsákmányolhassa ki ezt az országot Ausztria kapzsisága, mialatt mi egymást marcangoljuk. Hadd kapjon Ausztria valahára jó kiegyezést. Így kívánta Lemisch, az egyik osztrák. Mért ne tenné meg neki Bartha Miklós, a másik osztrák, ezt a szívességet?

A magyar közvélemény pedig nyissa ki valahára a szemét s nézzen jól szét, mi folyik körülötte. Érdekes komédiát fog látni, érdekes szereposztással. Lát a képviselőházban egy obstrukciós vitát, amelyben a függetlenségi pártot nem a sokat tapasztalt, kipróbált és bevált vezérkar, hanem egy maroknyi újonc vezérli. Lát az országháza körül naponta vidéki monstre-küldöttségeket, amelyek nem voltak mozgósíthatók, mikor a szélsőbal párt-

vezérlete az önálló vámterület érdekében akart országos mozgalmat rendezni, de amelyek most csőtül omlanak a pályaudvarokból a budapesti aszfaltra. Lát továbbá népgyűlést a fővárosban, amelyen Holló Lajos, a klerikális tábor függetlenségi kirendeltetésének egyik vezére szólítja tüntető körmenetre az egyetemi fiatalokat a királyi várpalota ablakai alá. És lát az egyetemi menza akadémián suttymban előkészített ünnepi vacsorát, amelyen két néppárti főalak kíséretében Bartha Miklós, a Holló Lajos főhadsegéde, hivatalosan szegődik a felekezeti meghasonlás érdekében dolgozó nacionalizmus apostolává. Ime a szindarab a maga szereposztásával.

Most pedig nézzünk kissé a színpalak közé. Az obstrukciót a függetlenségi párt zöme becsületes jóhiszeműséggel csinálja. Szembesítették közjogi elveivel; ráváltak, hogy a hadsereg közössége ellen a legszélös eszközökkel is sikra kell szállania. Hát kapta magát és leszállt a porondra. Verekedni kívánt elveit. De annyira erőt vett rajta a tulbuzgóság, hogy elfelejtette megnézni, kicsodák az ugratói. Ha ezt el nem felejté, látnia kellett volna, hogy ezek a szabadalmazott hazafiak nem voltak találhatók sehol, mikor az önálló vámterület érdekében kellett volna tüntetni. Akkor Holló Lajos nem vezényelt tüntető körmenetet. És Bartha Miklós sem gyújtotta akkor lángra szónoklatával a diákságot. Rakovszky Istvánt és Zichy Aladárt pedig még lokomotívval sem lehetett volna ilyen célú gyülekezetbe vonszolni. Persze, akkor a függetlenségi pártnak olyan nemzeti törekvéséről volt szó, amely a klerikalizmust semmiféle haszonnal nem kecsgettette. S akkor segítő csapatul a feudális agrár sereg sem kínálkozott, melynek lapja ma titkolhatatlan örömmel hozza világgá a Bartha Miklós antisemita kifakadásait! Hogyne! Hiszen az önálló vámterület a társadalom demokratikus fejlődését mozdította volna elő,

füllendítette volna az ipart és kereskedelmet s jólétet teremtett volna az országban. Demokrácia és jólét, — mióta hevül ilyesmirt a klerikalizmus? Virágzó ipar és fejlődő kereskedelem, — hogyan rajongana ilyesmirt az *olcsó munkabérré* spekuláló nagybirtokos-érdekszövetkezet? Akkor hát magára volt hagyatva a függetlenségi párt. Mai szövetséges társai htdegen, sőt ellenséges szemmel nézték erőlködéseit. Most azonban nógatják, sarkantyúzzák, tüzelek, ugratják. Egyre azt harsogják a fülebe, hogy engednie árulás volna. Majd akkor engedjen, ha ők megengedik neki. Ha elérték céljukat. Ha az obstrukcióval vagy klerikalizmus-költők a szabadelvűpárt fölbomlását, vagy kizsárolták a többség kapitulációját. Mindkét esetben diadalmasan magához ragadhatná a hatalmat a klerikalizmus, a függetlenségi párt pedig megkapná a kegyes engedelmet a le szerelésére.

Hogy Holló Lajos a diákokat ma a királyi ablakai alá viszi, Bartha Miklós pedig holnap ugyanezt a tanuló ifjuságot néppárti matadorok közreműködése mellett a felekezeti reakció mérgeivel oltja be: ez a két faktum elmond mindent, megmagyaráz mindent, leleplez mindent. Az ultramontán törekvések legujabb taktikai módszerével van dolgunk. E módszernek *nacionalizmus* a neve.

Ez a nacionalizmus mindenütt a hadsereghez szövi pókháló-szálaait. Jól tudja, hogy a véderő mindenütt a legérzékenyebb pontja a népeletnek. *Franciaországban a nemzeteli eszme nevében a hadsereget uszította a polgárságra. Nálunk ugyancsak a nemzeteli eszme nevében uszítja a polgárságot a hadsereg.* De mindenütt az ultramontán irányzatot göngyöli bele a nemzetiszínű lobogóba. Ezt a ravasz csempészpolitikát kezdik most minálunk is csinálni. Legyezgetik a nemzeti hűségöt, de nem azért, hogy kielégtessék a jogos és komoly nemzeti eszmét, hanem azért, hogy azt

TÁRCA

Sztepanics Jilin rosszkedvű.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Írta: Csehov Antal.

Sztepanics Jilin szokatlanul rosszkedvűen ébredt fel. Bosszúsának, durcásnak, mogorvának látszik, szürke arcáról az elégedetlenség ri le, az egész világot megveti.

Lassan felöltözik, aztán járkálni kezd az összes szobákban.

— Csak azt szeretném tudni, ki az a disznó, aki az ajtót mind nyitva hagyja? — dűnyyögi haragosan, hálókőpenyét összezsápvá s hangosan krákolva. — El ezzel a papirossal! Mit hever ez itt? Husz cselédje van az embernek, de azért olyan a rendetlenség, mint valami kocsmában... Hát most ki csönget? Kit hozott már megint az ördög?

— Anfissa, a bába, aki Fedjánknál segédkezett — feleli Jilin felesége.

— Mit akar már megint?... Persze loscsogni!

— Te veled — igazán sohasem lehet tisztában az ember, Sztepan Sztepanics! Magad hívod meg s most káromkodik.

— Nem káromkodom, hanem beszélek. Inkább valami munkát keresnél magadnak, drágám, a helyett, hogy itt ülsz, a kezedet az ólédbe rakod és velem veszekedni akarsz. Igazán nem értem, egyáltalában nem értem ezeket az asszonyokat! Hogyan is tudják a hosszú napokat munka nélkül eltölteni? Az ember dolgozik, győtri magát, mint az ökör, az asszony ellenben, az

6 élettárs, semmit sem csinál és csak azt teszi, hogy unalmában a férjével veszekedjék. Lemondhatnak már ezekről a nevelőintézetbeli szokásokról! Hisz nem vagy már intézetbeli növendék, nem vagy már kisasszony, hanem asszony, anya! Elfordulsz? Nem tetszik neked? Persze, az igazság mindig keserű!

— Komikus, hogy csak akkor mondd ki az igazságot, amikor késő éjszaka jössz haza.

— Na, most majd kezdődik a jelenet! Csak kezd meg már...

— A klubban voltál tegnap? Vagy másutt vesztetél talán kártyán?

— És ha úgy volna? Kinek mi köze hozzá? Talán felelősséggel tartozom én ezért valakinek? Idegen pénzt veszitek el talán? Amire szükségem van s amire itthon van szükség, az enyém! Erted? Az enyém!

Es így tovább ezen a módon. Sztepanics Sztepan jökedve az ilyen válságos napokban csak dölben éri el a tetőpontját. Rendesen a levelesnél kezdődik. Miután az első kanálnyit lenyeli, Jilin hirtelen sötét arcot vág s leteszi a kanalat.

— Vigye el az ördög! ... — dűnyyögi. — Már látom, hogy a vendéglőbe kell mennem kosztolni.

— Mi az már megint? — nyugtalanodik a felesége. — Nem jó a leves?

— Nem jó? Hogy nem jó-e? Egyenesen a disznóknak való ez a mosogatóvíz! El van sózva, rossz szaga van... az ördög tudja, hogy hagyma helyett... Egyenesen felháborító, Anfissa Ivanovna! — fordul oda a bábához, aki ott ül szintén az asztalnál. — Az ember csak adja oda a rengeteg pénzt a háztatásra, megvonn magától mindent... mindent — s itthon így táplálják! Csak nem mehetek nyugalomba és nem állhatok oda magam főzni a konyhába?!

— De hisz a leves jó... — jegyzi meg szerényen a nevelőnő.

— Ugy? Csakugyan annak találja? — kérdi Jilin, összehuzzott szemmel haragosan pislogva a kisasszonyra. — Na persze, mindenkinek megvan a maga gustusa... Ugy általában azonban, be kell vallanom, — mi keiten, ami az izlést illeti, egészen más véleményen vagyunk, Barbara Vasziljevna. Ennek például tetszik ennek a fiúnak a viselkedése. (Jilin tragikus mozdulattal fiára, Fedjára mutat.) Őa el van ragadtatva tőle, én pedig... én pedig fel vagyok háborodva, igenis!

Fedja, hétéves, sápadt, beteges arcu fucska, abbahagyja az evést és lesíti a szemét. Még jobban elszápad.

— Igenis, ön el van ragadtatva, én pedig... én pedig fel vagyok háborodva... Merem állítani, hogy mint apa jobban ismerhetem a fiamat, mint ön. Nézze meg csak például, hogyan ül itt! Hát szabad-e jól nevelt gyermeknek így ülni? Ujj rendesen!

Fedja fölemeli az állát, kinyújtja a nyakát s úgy véli, hogy most már jobban ül. Eközben könnyek csillannak meg a szemében.

— Egyél! Tartsd úgy a kanalat, ahogy illik! Megállj, ha egyszer én hozzád fogok, csuf fiekő! Ne merészelj sirni! Nézz rám egyenesen!

Fedja buzgólkodik, hogy egyenesen nézzen az apjára, de az arca reszket s szeme újból könnyel telik meg.

— Na lám... Sirni akarsz? Nincs igazad és még sirni is akarsz? El az asztaltól! Sarokba veled, pimasz!

— De... hagyj legalább megebédelni! — próbál a gyerek védelmére kelni az anyja.

— Nem! Nem eszik! Az ilyen gonosz... az ilyen neveletlen fiuknak nincs arra jussuk, hogy egyenek!

lefozók. Ez a nagyszabású és vakmerő szemfényvesztés vajjon meddig fog zavartalanul folytathatni minálunk? Mikor nyílik meg a közvélemény szeme, hogy meglássa, mi célból örlik meg a legnagyobb nemzeti vívmányt: a népképviselői rendszert, mely nemzeti alkotmányunknak, közsabadságunknak és állami létünknek egyetlen igaz biztosítója?

Nyolcórás ülés.

Budapest, március 19.

A parlamentí botránykrónika ma ismét olyan léha gyerekcsinnyel gyarapodott, amilyenre csak a Kubik Bélák és Lengyel Zoltánok politikai éretlensége képes. Abszolút éretlenség, a politikai iskolázottság és az izlés teljes hiánya kell ahhoz, hogy öt percel az ülés idejének lejárta előtt, a napirend megállapítása közben, minden ok és minden komoly cél nélkül a Ház határozatképességébe kössenek bele. Sonkinek és semminek sem volt benne semmi érdeke, még az obstrukciónak sem. Az ellenzéki hadaknak ezidőszert való generalisszimusa, Kubik Béla ur valószínűleg kínos zavarba jönne, ha valaki megkérdezné, hogy mit akart azzal a furesa akaratlenkedéssel. Mint-hogy teljességgel nem akaratot vele semmit, csak heccet, minthogy a hecc a mai világban ön-é. Azonban a tréfa egészen visszafelé sült el. A nagy sztratégia belesett a saját kelepőc-jébe és aztán fogcsikorgatva tombolt benne a táborkarával együtt *esti hat óráig*. Hecc tehát volt, még pedig a javából. De nem egészen olyan, amilyenek Kubikék képzelték.

A dolog úgy kezdődött, hogy öt percel három óra előtt, a holnap napirend megállapítása közben, felállt Kubik Béla és a jelenlévők meg-számolását kérte, annak a konstatálására, hogy a Ház nem határozatképes. Mindenki elképedt, még az ellenzék komoly része is, mert ilyesmire sohasem volt még eset. Embermelékezet óta senkinek sem jutott eszébe a határozatképességet reklamálni olyankor, mikor a képviselők rendszert oszladoznak, nem lévén egyébről szó, mint a napirenden levő tárgyak másnapra való kitűzéséről. Ilyenkor gyakran megesset már, hogy tíz-husz képviselő volt csak együtt és soha, senkisémet csinált belőle kázust. De hát Kubiknak teljesíteni kellett a guszusát és csakugyan kiderült, hogy nem határozatképes a Ház, mert csak 69 képviselő van jelen. Tallián Béla elnök ekkor felfüggesztette az ülést és megindult a telefonozás mindenfelé, amerre csak kép-

viselők voltak vagy lehettek. Háromnegyed négyre elő is kerültek annyian, hogy Tallián most már a határozatképesség biztos tudatában nyithatta meg az ülést. Sietett is ezt konstatálni és föltenni a kérdést. Ekkor azonban közbejött valami, amin sokan elámultak, leginkább Kubikék, akik már nagyon hajlandók voltak az ülést határozatképesnek nézni, minthogy háromnegyed-négyre az obstruáló ember is megéhezik. Fölállott Szóts Pál és most ő kívánta a jelen voltak meg-olvasását, mert, azt mondja, kételyei vannak a határozatképességre nézve. Az éhes kurucok elkényszeredve nevettek, nem értvén, hova oloz a kéréten szövegsége. A célzat pedig világos volt és helyes: be akarta bizonyítani, hogy a határozatképeltenséget az ellenzék csinálja, mert alig van benn egy-két embere, aminek ki kellett tünnie a névsorolvasásból.

Az elnök rendeletére megtörtént a megszámlálás és konstatálta, hogy nincs jelen több 86 képviselőnél, tehát elrendeli a névsor felolvasását.

A jobboldal zajosan tapsolt és katalógust kiáltott. A szélbal ellenben dühbe borult, észre-ve, hogy az ügyetlenül elhelyezett bomba visz-szafelét sült el.

Fülsiketítő zajban jelentkezett szólásra Thaly Kálmán, akit Tóth Lőrinc temetéséről hívtak be a Házba — el akarván mondani, hogy öt kötelességteljesítést tartotta távol és hogy most már, mivel az ülés ideje elmúlt, nem szabad katalógust olvasni.

A jobboldal azonban viharosan tiltakozott: — Eláll! Nincs joga szólni! Az elnök is rácsöngött, hogy nem beszélhet. Thaly az indulattól rekedten kiált az emel-vény felé:

— Az elnök adjon példát, hogyan kell ren-det tartani!

— Thaly képviselő urat rendutasítom!

— Jól van, harsogta a vén kuruc, mégis igaz, hogy most már nem lehet katalógust olvasni!

Es leült. A baloldalon pedig teljes erővel tört ki a vihar. Verték a padokat, dobogtak, ordítottak, Kubik Béla kitaró dirigálása mellett,

— Erőszak!

— Gyalázat!

— Tiltakozunk az erőszakoskodás ellen!

— Szégyelje magát az elnök!

Gazdag változatban röpöködtek az obstrukciós viharok kipróbált szóvirágai.

Az általános kiabálásból egyszerre csak kivált a Beüthy Ákos jellegzetes, éles kappanhangja. Arról

Arcát félrehuzva, egész testében remegve, Fedja lemaszik a székről és a sarokba megy.

— Várj csak, lesz az még másképp is! — folytatja tovább az apja. — Ha senki sem fog-lalkozik a neveléssel, majd foglalkozom én. Nálam, barátoskám, nem követhetsz el ostoba-ságokat és nem sirhatsz az asztalnál! Birkal! Dolgozni kell! Érted? Dolgozni! Az apád dolgoz-ik, dolgozzál hát te is! Emberré kell lenned! Emberré!

— Hagyd már abba az istenért! — kéri a felesége francián. — Légy legalább az idege-nekre tekintettel... Az öreg mindent hall, hol-nap reggelre már az egész város tudja majd...

— Mit törődöm én az idegekkel? — feleli Jilin oroszul. — Anfissa Ivanovna igazat fog adni nekem, hogy csak igazságos vagyok. Le-gyek talán megeledeve ezzel a fickóval? Nem tudod, mennyibe kerül? Vagy azt hiszed talán, hogy tudok pénzt csinálni, vagy hogy ingyen kapom? ... Ne ordíts! Hallgass! Akarsz-e en-gedelmeskedni, vagy nem? Vagy elnaspágojlatk talán, haszontalan fickó?

Fedja nyöszörgő és hangosan sirni kezd.

— De hisz ez elviselhetetlen! — mondja az asszony, felállva az asztaltól s odavetve a szal-vétát. — Nyugodtan sem, ehétki már az ember! Idáig vagyok már az egészzel!

A nyakára mutat, zsebkezdőjét a szemére szorítja és kimegy az ebédől.

— Meg van sértve... — dörmög Jilin, elkényszeredetten mosolygva. — Finom nevelés... Igen, igen, így van az, Anfissa Ivanovna! Manap-ság senkisémet tudja elviselni az igazat... Most persze én vagyok az oka.

Néhány perencyi hallgatás. Jilin nézi a tányérokat s mikor észreveszi, hogy senkisémet nyúlt még a leveshez, mélyen felsóhajt és mere-ven nézi a nevelőnő kipirult, nyugtalan arcát.

— Miért nem eszik, Barbara Vasziljevna? — kérdi. — Szintén meg van sértve? Igen, igen,

így van az... Az igazság senkisémet sem tetszik... No, bocsásson meg, de már az én természetem ilyen. Nem tudok alakoskodni. Mindig egyenesen megmondom az embereknek a szemébe az igazat. (Sónajítás)... Egyébként úgy látszik, hogy a je-lenlétem kellemetlen önnek... Hiszen enni sem akar senki... Megmondhatták volna... akkor már rég elmentem volna... Tehát megyek most!

Jilin feláll és megé méltóságosan az ajtó felé. A síró Fedjánál megáll.

Azok után, ami most történt, természetesen szabad vagy! — mondja a fiának, méltósá-gosan hátravetve a fejét. — Nem fogok többé törődni a neveléssel! Mosom a kezemet! Bocsá-sanat kérek, amiért én, az apád, aki szívem mélyéből minden jót kívánok, téged és nevelőnő-det elkeserítettek. Egyszermindenkorra minden felelősséget elhárítok magamról...

Fedja nyöszörgő és még hangosabban sir. Jilin méltósággal fordul az ajtó felé és a háló-szobába megy.

Miután kialakulta magát, lelkiismereti furda-lásokat kezd érezni. Szégyenli magát a felesége, a fia, Anfissa Ivanovna előtt és végtelenül bántja az a jelenet az asztalnál; de önszeretete sokkal nagyobb, semhogy be tudná ismerni, hogy nem volt igazsága — azért hát tovább duzzog és dörmög...

Másnap reggel kitűnő kedvben ébred fel. Öltözködésközben valóságos fűtől a gyönyörű-ségtől. Mikor az ebédől megy kávézni, ott ta-lálja Fedját, aki apját megpillantva, feláll és félösen néz rá.

— No, hogy vagyunk fiatal ur? — kérdi Jilin vidáman, odáulva az asztalhoz. — Mi újság, fiatal ur? No, gyere ide! Adj a papának egy pusztit!

Halványan, komoly ábrázattal közeledik Fedja az apjához és reszkető ajakkal megérinti az arcát. Aztán némán visszamegy a helyére.

kezdett szónokolni, hogy ilyen késő időben a katalógus-olvasás nem méltányos.

De erre meg már a jobboldalt öntötte el a harag. Egyszerre ötven-hatvan torok kiáltotta:

— Eláll!

— Disznóság!

— Önök kívánnak méltányosságot?

— Hát maguk méltányosak?

Az elnök hosszasan csöngöttet és végre is szava urrá tudott lenni a viharos zugáson:

— A vita három óra előtt indult meg, tehát a katalógus-olvasás szabályszerű.

Kubik Béla azt fejtegette azután, hogy a névsorolvasás következményeitől el kell tekinteni. Ugyanilyen értelemben szólalt fel Holló Lajos és Horváth Gyula is. Mind a hárman arra a precedensre emlékeztettek, amely körülbelül öt év előtt történt, még Szilgyi Dezső alatt. De akkor ugy volt, hogy a névsort felolvasták és csak másnap, a Ház külön határozatával mondták ki, hogy a távollevőkkel szemben nem alkalmazták az illet-mények levonását, arra való tekintetből, hogy a névsorolvasás a tanácskozás rendes ideje után történt.

Nessi Pál is felszólt, sajnálkozását fejezve ki a miatt, hogy Thaly Kálmán nem engedte az elnök szóhoz jutni. Thalyt erre az elnöknek egy udvarias nyilatkozata és az erre felhangzott éljen-zés kibékítette. Ebben a békülékeny hangulatban kérte aztán Benedek János, hogy hagyják el a névsorolvasást, minthogy a Ház ugys határozat-képes. Erre általános helyeslés hangzott fel, amire az elnök kijelentette:

— Ha a Ház beleegyezik, eltekintünk a névsorolvasástól.

Most Gajary Géza állott fel és azt mondotta, hogy hozzájárul Benedek indítványához, de meg-jegyzi, hogy a katalógus-olvasás megállapította volna, hogy a határozatképtelenséget nem a többség tagjainak távolmaradása okozta, hanem egé-szen más.

Ez a vágás újra felingerelte a szélbali fiatal-ságot. Ismét megindult a dörömbölés és kiabálás:

— Most már tessék katalógust olvasni!

— Majd adunk mi magunknak!

— Tiltakozunk sértegetések ellen!

A csend nagynehezen állott helyre annyira, hogy hallani lehetett az elnököt, aki elrendelte a katalógus felolvasását. Ebből kitűnt, hogy 101 képviselő van a teremben, vagyis egygyel több, mint amennyi a határozatképességhez szükséges.

Am ekkor már a szélbal egészen neki volt dühödve és a Kubik-féle táborak elhatározta, hogy tovább csinálja az izetlen komédiát. Lengyel Zoltán kijelentette, hogy a névsorolvasás nem volt pontos és kérte, hogy ismételjék. Az elnök ezt el is rendelte, miközben Kubikék közül heten kimentek a tereméből. Persze, hogy ekkor már csak 94 volt a jelenlévők száma és így az ülést most már újra, harmadszor fel kellett függeszteni.

Öt óra már elmúlt ekkor és jó félóra telt el ismét azzal, hogy még néhány szabadelvpartí honatyát behozzanak. Félhatkor ismét voltak annyian, hogy meg lehetett nyitni az ülést, de Kubikék ekkor ismét kivonultak, úgy, hogy negyed-szer is föl kellett az ülést függeszteni. Végre hat órára összejött annyi kormánypartí képviselő, hogy az egész ellenzék távollétében is határozhatott a Ház és megállapíthatta a holnap napirendet.

Ez meg is történt és szürkületkor véget ért a hecc, amelyet az ellenzék tüzes ifjai heve-nyészték. Konstatálnunk kell, hogy az egész dolgot láthatóan elítélték az ellenzék komo-lyabb elemei is, amit azzal dokumentáltak, hogy állandóan bennmaradtak, mialatt a Lengyel Zo-ltánok kifelé sétálgattak. Nem vettek részt a sétá-ban: Juth Gyula, Brázy Kálmán, Bizony Ákos, Thaly Kálmán, gróf Wilczek Frigyes és Kovács Pál.

Ami a botrányt megelőzte, azt szinte elfelej-tették, mire vége lett a nyolcórás ülésnek. Pedig Visontai Soma hosszú beszéde mindvégig le tudta kötni a hallgatóság figyelmét, főleg a volt nem-zeti párt ellen való eleven vagdalkozásával és pikáns citátumaival, amelyekkel a következetlen-séget igyekezett Apponyira, Szentiványira és Bol-gár Ferencre ráolvasni. Előtte a néppárti apró-szettek egyike, Horváth Dezső darálta le a szűz-beszédét.

A képviselőház ülése március 19-én.

— Kezdeté délelőtti 10 órakor. —

Elnök: Daniel Gábor.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, gróf Széchenyi Gyula.

(Napirend előtt.)

Papp Zoltán: Felidézi a Magyar Színház ruha-felolgozását. Kéri a miniszterelnöktől, adott-e valamilyen utasítást a főképviselőknek a Gotterhaltenak a műsorral levételére vonatkozólag? Rudnay nyilatkozatából kitűnik, hogy igen. Szólok elhiszi, hogy a miniszterelnök utasítást a ruhák felolgozására nem adott. De adhatott lökést a rendőrségnek a darab megakadályozására. Másrészt felhozta, hogy hír szerint a honvédelmi miniszter rendeletet adott ki, melyben megtiltja az aktív s tartalékos tisztaknak, hogy a Gotterhaltenet látogassák. A térfaragásoknak egy tisztje naponta a színház előtt felírja azon tartalékos tisztak nevét, kik a Gotterhalten című darabot megnézik. Egy újságicikk szerint a Ludovika-Akadémiában arra kényszerítik az ifjuságot hogy a Gotterhalten énekeljék. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Mindezekre felvilágosítást kér.

Széll Kálmán: Kár volt, hogy a t. képviselő elértéi tegnapi szándékától és nem interpelláció alkáiban intézte ezt a kérdést az illető szakminiszter urhoz mert az bizonyosan felvilágosította volna őt a kérdés azon részére iránt, mely a honvédelmi intézkézet általános rendeletről szól. Én erről természetesen nem nyilatkozhatom, mert nem volt hozzám intézve a kérdés és mert nem is tudok róla. Hanem nyilatkozom a másik kérdésről. (Halljuk! Halljuk!) Tegnapi az volt a vád, hogy én beolvasom a rendőrség egy ténykedéséből, amely azon szándékra kitért, hogy tartozó ruhadaraboknak nyomonias céljából való felolgozásában állott. Akkor megváltam azzal, hogy én rendeltet el, fenntartottam ezt az állítást s egy közbeszólvó ur még segédsapátot, tanut is hitt magának és azzal akarta bizonyítani, — elűtem felsziki, háromszor is kijelentette hogy ő tudja — hogy ezt én rendeltet el. Én tegnap kijelenttem, hogy nem én rendeltet el a felolgozást. Ez egy nyomozási eljárás volt a törvény értelmében, mert alapos volt a gyanu, hogy azon holmi tiltott és nem tiszta uton jutott oda. A nyomozás be is lett fejezve és mikor kiderült hogy nem lopás utján, vagy más tiltott módon jutottak oda ezek a tárgyak, azok vissza is adtak. Mindennek dacára fenntartottát ez az állítás. Nekem nem akarták ezt elhinni most olvashatták Rudnay főképviselő ur nyilatkozatát, aki hivatalos közleményben cáfolja meg azt az elene emelt vádat, hogy felsőbb rendeltet foglalta volna el azon ruhadarabokat, egyébiránt én magamnak is követtem, hogy amit erről a helyről mondok, azt elhigyjék. (Énnek helyeslés a jobboldalon.) De még az is, a ki nekem szája adták, hogy azt mondta volna, az is kijelenté, hogy ezt nem mondta; azért állítottam, hogy ez a dolog tisztázva van és gondolat, tisztában nem is állhat. (Helyeslés jobboldalon.)

Most a képviselő urak a tegnapi dolgot elhagyják, most már ezt elhiszik, de most már nem a ruhadolgba avatkoztam bele és nem ezt rendeltet el, hanem abba avatkoztam bele, hogy a darab ne adassék elő.

Papp Zoltán: Tegnapi is elhittük!

Széll Kálmán: Most már nem egy tényről van szó, hanem egy diskurzusról, mert a darab, tudtommal nem lett eltiltva, semmi rendelet nem adott ki eltiltására, azt maga a tény mutatja, mert 'Ha rendelet adott volna ki, akkor el is tiltatott volna. Nem adott ki rendelet, nem tiltatott el, tehát semmi sem történt. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Azt szerettük volna látni!) En egy tényt konstatalok. Most, miután ez sem fog, a diskurzusokba kell belemenni és azokat kell ide felmasiroztatni, eléptetni, mert a diskurzusban van valami gyanu. Én tegnap, Vázsonyi Vilmos képviselő urnak felelve, megmondottam erre vonatkozólag a következőt (Olvasza): „Ami pedig a Vázsonyi Vilmos t. képviselő ur dolgát illeti, én nem térek ki semmi elől. Mit mondott Rudnay főképviselő ur, mit nem, azt nem tudom, majd Rudnay ur fog nyilatkozni, de nem gondolom, hogy úgy nyilatkozott volna az előadás dolgát illetőleg sem. Ha Rudnay főképviselő ur hivatva Leszky igazgató urat és azt mondta el neki hogy tudomása szerint valamely darrabra készülnek, amelyről az a hit, hogy szenzációba hasznábol adják és esetleg rendezésre ad okot és jobb volna ha nem adnák, jogosan eszedkedte, hogy érintkezésbe lépett Leszkyval és amint Vázsonyi t. képviselő ur mondja, semmi pressiót nem gyakorolt semmi erőszakolást, éppen csak értekezett Leszkyval és minthogy az értekezlet eredménytelen volt és Leszky kijelentette, hogy ő nem vonja vissza a darabot, hát adták a darabot minden rendőri pressió, minden beavatkozás és minden beállítás nélkül. Ez egész egyszerű dolog. Arról volt tudomásom, hogy Rudnay értekezett Leszky urral, hiszen jelentést tett róla, hogy Leszky a darabra vonatkozólag őt megnyugtatta, hogy ezzel nem lesz semmi különös dolog és adatik a darab. De Rudnay főképviselő ur mondta azt, hogy a darabot akármilyen beavatkozással le akarta venni a műsorral, vagy el akarta tiltani, mert hiszen a darabot adták. Nem tudom, hogy a képviselő urak hol keresnek itt bajt és sérelmet. (Helyeslés jobboldalon.) Felkiáltások: Reklamot!

Hogy ha történt volna valami és a darab eltiltatott volna, megengedném hogy joguk volna felépni, de így abszolút semmi sincs a dologban. Hogy a darabot a kritika és a hírlapirodalom visszautasította, mert a műterék szempontból nem állott kellő színvonalon, sőt a közönségnek sem tetszett, még a tendenciája sem tetszett, bősánatot kérek, az talán a képviselő urnak kellemetlen, azonban én ebben igen jó, igen egészséges fellogást látok. (Ugy van! Ugy

van! jobboldalon.) Ez válaszom. (Énnek helyeslés és a jobboldalon Zal balfelől.)

Papp Zoltán szerint a miniszterelnök nem nyilatkozott Szólok nem törődik azzal, hogy adják-e a darabot vagy nem. Az itt a kérdés, adott-e a miniszterelnök utasítást a rendőrségnek, vagy nem. Erre a miniszterelnök nem válaszolt, valamint a többi kérdésekre sem válaszolt. Ismételtén kéri kényszerítették-e a Ludovika Akadémiá növendékeit, hogy a „Gotterhalten“-t énekeljék, igen vagy nem?

Elnök: Felteszi a kérdést, hogy a tegnapi elmaradt interpellációkat ma vagy szombaton kívánja-e meghallgatni a Ház?

A Ház szombatira halasztotta az interpellációkat.

(Az ujoncjavaslat.)

Hörvath Dezső: Jogtalannak találja a kormány ragaszkodását a javaslatokhoz, amidőn az egész országban nyomor uralkodik. Ha a nemzetnek haderőt akarnak adni, akkor erősítsék meg először gazdaságilag. E nélkül nem lehet szök ujoncmelelősi. Nem fogadja el a törvényjavaslatot, hanem határozati javaslatot nyújt be az iránt, hogy az ifjuság már iskoláztatása idején részesüljön katonai kiképzetésben. (Helyeslés jobboldalon.)

Visszat Soma: Aki a mosani vitát összehasonlítja más vitákkal, annak el kell ismernie hogy az ellenzék soha sem állott ennyire hivatásának magaslatára, mint jelenleg. (Helyeslés a bal- és szélsőbalon.) Annál nagyobb elismerés illeik az ellenzék küzdelmét, mert csak mélyreható kutatas, tanulmányozás után lehet a kézzel foglalkozni. A jobboldali padok roskadozhatnak az egymás ellen intrikált nyugalmazott miniszterektől, bukott államtitkároktól és államférfiaktól. Amikor ott anyni elemetelt nagyság nyugszik, akkor az ellenzék fiatal emberekre van utalva, mivel minden kérdés, minden titok ott temetődik el a szabadelyűpárti sírgödörben. A szabadelyűpárt most semmibe se veszi a közvéleményt. Pedig a nemzet bizodalma most az ellenzékben összpontosul. A nép megmozdult, lelemelve tiltakozó szavát az új katonai terhek ellen és itt e cifra palotában napról-napra kijejezi a nemzet akaratereit azzal, hogy előjönnek ide az ország minden részéből a küldöttségek és ezek bátoritanak bennünk küzdelemre.

Felkiáltások balról: Nincs miniszter!

Kubik Béla: Ki fog teletni? Hol van a szabadelyűpárt? Ebbujnak, szégyelnek magukat. Amely perében akarjuk, megakasztatjuk a tárgyalásokat.

Papp Zoltán (Daranyi Ignác földmívelésügyi miniszterhez): Épp a legszelelőbb minisztert hagyták itt.

Visszat Soma: Egykor, az egyházpolitikai harcok idején a szabadelyűpárt is igénybe vette a közvélemény megnyilatkozását, megmozgatta az utcát és így a koronára is nyomást gyakorolt. A közvélemény erejét és hatalmát semmiébe mesterkedéssel kicsinyíteni nem lehet. A közvélemény adata meg az ellenzéknek a batoritást e küzdelemhez. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) Hiába beszélnek önök odaát...

Fichler Győző: Dehogyan beszélnek! Bár csak beszélnének! (Derűltség.)

Ballagi Géza: Mi nem obstruálunk.

Visszat Soma: Hiába mondják, hogy mi obstrukciót folytatunk. Ez egy nagyszabású eszmékben új, gondolatokban dus vita, amely a nemzeti közvéleményeket csoportosítja. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) Ez nem nevezhető obstrukciónak. Az obstrukció jellegét nem állapíthatja meg a kormánypárt az egyedűl az ellenzéknek magatartásából volna kimagyarázható. De ime, az ellenzék nem törekszik erre, a ház-sabályok rendelkezéseivel nem el vissza, tehát nem is obstruál. És ez azért történik, mert még mindig reméli, hogy a többség lelkiismeretét föltámaszthatja. Az ellenzék magatartása önévédelem.

Széll Kálmán: A kisebbség uralma.

Visszat Soma: Igenis nem ellentállás, támadás, hanem jogos önévédelmi harc (Tetszés a szélsőbalon)

Széll Kálmán: Hát ki bántja az ellenzékét?

Visszat Soma: Az a hadsereg, amelynek az áldozatokat kéri. (Helyeslés a szélsőbalon.) Ez tiltakozásunk nem más, mint az ellenzékkel tömörített nemzeti közvélemény. (Viharos helyeslés a szélsőbalon.) De minek is nekünk hadsereg, ha így is el tudnak foglalni területet az országból.

Bothy Akos: Elrabolták a tengerszemet.

Széll Kálmán: Azt nem rabolták el, azt választott bíróság ítélte oda.

Bothy Akos: Odaát meg nevetnek a markukba.

Rakosi Viktor: Es kancsal tengerszemmel néznek ránk. (Derűltség.)

Visszat Soma: A közös hadseregnek egy krajcárt sem szavaz meg. A közös hadsereg nem a miénk, hisz sem állami tekintélyünket, sem társadalmunk szellemét nem tiszteli. (Ugy van! a szélsőbalon.) Ez a hadsereg a fegyverben álló terrorizmus örökös megtestesítője polgári életünk keretében. A polgári nyugalom ingerlő, cifra kényesei. (Tetszés a szélsőbalon.)

Az einöki széklet Tallán Béla alelnök foglalja el.

Visszat Soma: A függetlenségi párt küzd azért, hogy megszerezze a magyar nemzeti lét és lejtődés egyik legfőbb biztosítékát, az önálló magyar nemzeti hadsereget. (Eljenzés a szélsőbalon.) Az 1867-es törvényekben is a magyar hadsereg alapja van leletetve s így az ellenzék törvénymagyarazata a helyes. A magyar honvédelmi miniszter intézmény is úgy lett tervezve, mint magyar hadügyminisztertség. (Tetszés a szélsőbalon.) Majd szünetet kér.

Elnök: Tíz percre felüggeszű az ülést.

Szünet után.

Elnök: Megnyitja újból az ülést.

(Báró Fejérváry Géza honvédelmi minisztert, aki több napig betegessége miatt távol volt a Házról, a terembe lépésekor a jobboldal megéljenzi.)

Kubik Béla: Most van legalább valaki, aki helytállóan.

Fichler Győző: Mostanig igen nagy csúnd volt odaát.

Visszat Soma: Bizonyítja az 1867-es törvény szerint a magyar vezényelti nyelvre való jogosultságunkat. Időzi erre vonatkozólag Bekics Gusztáv egyik régebbi Wekerle Sándor miniszterelnökűz beadott előterjesztését. Felolvassa Bekics előterjesztését.

Vázsonyi Vilmos: Azóta megváltozott a nézet.

Visszat Soma: Ausztria magatartására mutat rá ime a Lajtán túl ellentük mindjárt egyesültek a legkülönbözőbb pártok. Ezt legjobban egy osztrák nóta jellemzi:

In der Weidungau,
Da ist der Himmel blau,
Es nickt die holde Kuh,
Dort dem Ochsen zu.

(Derűltség.)

Igy történt most is, így integetek egymásnak az osztrák pártok. De még igazabban szól az ausztriai magyar gyűlölet: „Unter der schwarz-gelben Flagge“ című röpiratban. Es az elnémetesítés a hadseregben talán nem is annyira Ausztriának, mint inkább Németországnak hatja a malmára a vizet. Mindez azonban csakis erősíti az öntudatot bennünk, hogy a harcot folytassuk, a nemzeti hadseregért való jogosult küzdelmünket.

Vitakozók Bolgar Ferencel aki, szerinte, feladta a volt nemzeti párt programját.

Kubik Béla: Utóajánlatívó.

Nessi Pál: Letagadja.

Visszat Soma: Nálunk is úgy vannak a politikosok akik a kormányra törekszenek, mint a bécsi törönymászó. Arra igyekeznek a mi államférfiak, hogy, fölmászván a hatalom Stetansthurmjára, ott kitűzzék a tekele sárga zászlót. (Derűltség és helyeslés a szélsőbaloldalon.) Bolgar a nemzeti párt nagy programját két pontra zsugorította össze. Egyes részleteket olvas föl Bolgar legutóbbi beszédéből, amely szerint csak a katonai iskola és nevelés ügyéért folytatnak küzdelemet.

Bolgar Ferenc: Tessék elolvasni egészen. Én mást mondtam. Ne tessék csürni-csavarni. (Nagy zaj a szélsőbalon.)

Fichler Győző: Bolgar ur beszéde nem volt csürés-csavaras, hanem egyszerűen elvetagadás.

Nessi Pál: Olvasd föl az egész beszédet!

Visszat Soma: Bizonyítja, hogy csakugyan így van az, mert különben Bolgar itt ültne az ellenzék padján s küzdene a javaslat ellen, tehát földata a nemzeti párt 20 éves programját. Ezt tanúsítja különben az is, hogy Szentiványi Apád azokat a követeléseket a harmadik sorrendűek közé osztályozta.

Vázsonyi Vilmos: Tartalékos és pórtartalékos követelések.

Visszat Soma: A volt nemzeti párt nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. Az egész multját, programját megtagadta. De talán a legoklításabban igazolta ezt Bolgar Ferenc.

Bolgar Ferenc: Bizonyítsa be, csak beszél a világba. (Zajos tiltakozás a szélsőbalon.)

Visszat Soma: Igen, a világba beszélnek, de nem abba a világba, ahol mulatnak, hanem abba, ahol még a nemzeti kötelesség él. Bolgar Ferenc eljárása árus. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Justh Gyula: Ugy van: amit Bolgar tesz, az a csürés-csavaras.

Visszat Soma: Ezután felolvassa Bolgar egyik régebbi beszédét. Majd a nemzeti követelményekről szóló, gróf Alponyi Albert részéről körülbelül háromnegyed éve elmondott szónoklatot. Ugy látszik, ezek a követelések már csak kívánalmak lettek, s teljesülni soha se fognak.

Vázsonyi Vilmos: Lopecséltél óhajok.

Visszat Soma: Hosszasan bizonyítja Bolgar Ferencel szemben, hogy ennekelőtte más nézet vallott, ó, Bolgar, mint most. A hadseregnek nemzeti szelleműt kell áthatva lennie. Erre vonatkozólag fölolvass majd részleteket több katonai író művéből.

Bolgar Ferenc: Ezt igen alaposan meg kell beszélni?

Visszat Soma: Miután több idézetet fölolvastott, azt a véleményét fejezi ki, hogy nálunk nem lehet, a honvédelmi miniszter véleménye szerint, a hadseregbe nemzeti szellemet belevinni.

Báró Fejérváry Géza: Ilyen balgaságot nem mondtam.

Visszat Soma: Ezt a kifejezést visszautasítom.

Báró Fejérváry Géza: Hiszen magamra értet.

Visszat Soma: Igenis, mondotta a miniszter, hogy ha mi előállunk nemzeti aspirációinkkal, akkor a többi nemzetiségnek is fognak ilyeneket követelni s ez azt jelenti, hogy nekünk nem szabad ilyeneket sürgetni, a hazafias szellemet a hadseregben érvényesíteni. (Ellentmondás a jobboldalon.) Pedig a nemzeti érzés még egy osztrák katonai író is kívánja a hadseregben. (Németül olvas föl egy idézetet.)

Felkiáltások a jobboldalon: Magyarul! Nem érjük!

Visszat Soma: Csak egy mondatot akar németül fölolvasni, amely igen fontos. (Németül olvas tovább.)

Felkiáltások a jobboldalon: Magyarul! Magyarul! **Visszat Soma:** Nos, hát tegyük a vita jelszavára ezt: magyarul! (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbalon.) Csak ha velem állnak szemben, mernek ily hangosan beszélni, bezeg, ha a hatalommal, a katonai kormányval állnak szemben, akkor a nadrágra száll a bátorságuk. (Eljenzés és taps a szélsőbalon.)

Kubik Béla: Ne felejtsek el: magyarul!

Visszat Soma: Gazdasági szempontból foglalkozik a katonai javaslatokkal. Szerinte a magyar

nemzeti hadsereg nem kerülne anyiba, mint a közös hadsereg.

Az új terheket már nem bírja el a nemzet. Ezzel végzi beszédét: Minthogy a kormánypart az, amely az önálló vámtérfeltele vetett reményéből végleg kiábrándította a nemzetet, minthogy ez a kormány az, amely ezzel a javaslattal a nemzetnek ezt a reményt végleg meg akarja semmisíteni: a javaslatot szíve mélyéből visszautasítja. Végül a határozati javaslatot nyújtja be. (Éljenzés a bal- és szélsőoldalon.)

(A napirend-vita.)

Elnök: A mai ülés napirendjére egyúttal ki volt tűzve a pénzügyminiszternek válasza Rátkay László és Nessi Pál képviselő uraknak hozzá intézett interpellációjára. Tekintettel azonban arra, hogy már három óra van, a miniszter ur választás holnap adja meg. Egyúttal javaslom, hogy a holnapi ülésre a mai napirendet méltóztatassék kitűzni.

Holló Lajos: A napirend megállapításához kér szót. Indítványozza, hogy a holnapi napból vagy egy félórát szánujanak a kérvények tárgyalására, tüzézzék azt ki tárgyalásra. (Helyeslés a szélsőoldalon. Mozgás a jobboldalon és felkiáltások: Paralel üléseket kell tartani!)

Elnök (csenget): A házszabályok 208. §-a értelmében a napirend tárgyaására szánt időt, valamint az interpellációk megtételének és az azokra adandó válaszok megkeltetésének idejét időről-időre a Ház állapítja meg. A jelen ülésre vonatkozólag ez megállapított, hogy a kérvények tárgyalása a szombati napon történjék. Azt hiszem tehát, hogy ezen most változtatni helyes nem volna. (Nagy zaj. Elnök csenget.)

Holló Lajos: Volt már arra eset, hogy egyes kérvények a Ház határozata alapján külön napon lettek tárgyalva. Ezt a magyarázatot tehát már a precedens szempontjából sem volna helyes mint teljesen megdönthetetlen megállapítani. (Helyeslések a szélsőoldalon.)

Elnök: Méltóztatassék a Háznak határozni. (Zaj.)
Kubik Béla: Szükségesnek látja konstántri újra azt, hogy a szabadelvűpart oly csekély számban van jelen és annyira nem tördök a dolgokkal, hogy itt határozat rendszerint nem hozható. (Igaz! Ugy van! a szélsőoldalon.) Kéri az elnököt, legyen szives a Ház határozatképességet megállapítani. (Elnök helyeslés a szélsőoldalon. Folytonos zaj a jobboldalon. Felkiáltások jobbjelől: Katalógus lesz! Paralel üléseket kértünk!)

Elnök (csenget): Csendet kérek, t. képviselő urak! A házszabályok értelmében a Ház határozatképességének megállapítása kiváratván, azt ezennel elrendelem. (Megtörténik. Felkiáltások a jobboldalon: Ez komédia! Nagy zaj.)

Molnár Jenő: Ki akarunk bennünket fizikailag méríteni. (Derülésg a jobboldalon.)

Elnök: A Ház nem lévén határozatképes, az ülést negyedórára felfüggesztem.

(Az első szünet után.)

Elnök: A folytatálagos ülést megnyitom. Ugy látom, hogy a Ház határozatképes számban van jelen. Ezért felteszem a kérdést...

Szöts Pál: Engedelmet kérek, nekem még mindig kételkedem a Ház határozatképességéről. Kérem, méltóztatassék ezt konstatálni. (Elnök helyeslés a jobboldalon.)

Elnök: Mintán a Ház egy tagja részéről kérvény jelezte ki, kérem Rátkay László és Nyegre László jegyző urakat, sziveskedjenek a jelenlévőket megszámolni. (Megtörténik.)

A Ház határozatképessége az alkalommal nem volt konstatálható; ennek következtében a névsorolvasást elrendelem. (Hosszantartó élnök helyeslés, éljenzés és taps a jobboldalon.)

Thaly Kálmán: A házszabályokhoz kér szót. (Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Eláll! Elnök ismételt csenget.)

Elnök: Mintán szavazás közben szólani nem szabad, nem adhatom meg a szót a t. képviselő urnak. (Zajos ellenmondások a szélsőoldalon. Felkiáltások jobbjelől. Halljuk az elnököt! Még nem kezdődött meg a szavazás!) Imétiem, hogy a szavazást elrendeltem. (Folytonos zaj.)

Thaly Kálmán: Én egyik legnagyobb jogászunknak a temetéséről jöttem ide kötelesemet teljesíteni... (Szünni nem akaró zaj. Felkiáltások jobbjelől: Halljuk az elnököt.) Ez rendszeres zaklatás ellentünk! (Folytonos zaj a jobboldalon és felkiáltások: Eláll! Ezt nem tűrhettük! Nagy zaj a jobboldalon és zajos felkiáltások: Nem lehet beszélni! Nem hagyjuk magunkat terrorizálni.)

Elnök: A házszabályok értelmében, mintán ily zavarban az ülést folytatni nem lehet, kénytelen leszek az ülést felfüggeszteni.

Thaly Kálmán: Tessék felfüggeszteni! (Folytonos zaj.)

Elnök (csenget): Méltóztatassanak nyugodtan lenni, különben kénytelen leszek a képviselő urakat névszerint rendreutasítani. (Halljuk! Halljuk! Nagy zaj.)

Thaly Kálmán: Kéri az elnököt, hogy a rendtartásban önmaga jó példával járjon elő. Ez erőszakoskodás! (Elnök helyeslés a szélsőoldalon. Nagy zaj és mozgás a jobboldalon. Felkiáltások: Rendre! Rendre!)

Elnök: Thaly Kálmán t. képviselő urat ezen kifejezésre, amelylyel az elnök eljárását kritizálja, rendreutasítom (Elnök helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a szélsőoldalon és felkiáltások: Tessék csak így folytatni! Folytonos zaj.)

Thaly Kálmán: Ismétlem még egyszer, amit mondtam. (Nagy zaj és mozgás jobbjelől.) Én becsületet köteleseggel teljesítéséből jöttem ide. Több Lőrincnek a temetéséről. Nem méltóztatassék a dolgot zaklatásig vinni. (Elnök helyeslés a szélsőoldalon.) tessék tehát a házszabályokat megtartani; 3 óra után

ninos helye két ógusolvasásnak. (Felkiáltások a jobboldalon: El van rendelve a névsorolvasás! Felkiáltások a szélsőoldalon: De szavazás nincs elrendelve! Folytonos nagy zaj és lármá.)

Béthy Ákos: (Folytonos zaj.) Szavazást elrendelni nem lehet. (Folytonos zaj. Felkiáltások a jobboldalon: A katalógusolvasás van elrendelve, nem a szavazás!) azért mert a szavazáshoz és határozathozatalhoz 100 tagnak a jelenléte szükséges és éppen most konstatálja az elnök, hogy csak 86-an vannak jelen. (Elnök helyeslés a szélsőoldalon. Folytonos zaj.)

Elnök: A képviselő urak tévedésben vannak, nem szavazásról, hanem névsorolvasásról van szó! (Felkiáltások a szélsőoldalon: Hát Thaly Kálmán miért utasította rendre? Folytonos zaj.)

Béthy Ákos: Az a nézete hogy a méltányosság... (Hosszantartó zaj és ellenmondások a jobboldalon. Halljuk! Halljuk! a szélsőoldalon.)

Elnök: Csendet kérek. t. képviselő urak!
Thaly Kálmán: Kérem a képviselő urakat, hogy a Ház határozatképességét megállapítsák. (Folytonos zaj a jobboldalon. Halljuk! Halljuk! a szélsőoldalon.)

Béthy Ákos: ... az a nézete, hogy a méltányosság azt kívánja, hogy mikor a kitűzött óra lejárt, katalógusolvasásnak nincs értelme. (Ugy van! a szélsőoldalon. Elnök ellenmondások a jobboldalon.)

Thaly Kálmán: Csak hadd keserítsék a hangulatot! Csak rajta! Majd mi folytatjuk! (Folytonos nagy zaj a Ház minden oldalán.)

Elnök: Csendet kérek, t. képviselő urak! (Zaj a szélsőoldalon és a jobboldalon.)

Thaly Kálmán: Majd leszüljünk Talliánt onnan! Ápponyi nem tette volna! (Folytonos nagy zaj.)

Elnök: Legyen meggyőződve a t. képviselő ur arról, hogy a Ápponyi képviselőúrnak ezt a helyet most el foglálja, éppen így járt volna el. (Elnök ellenmondások a szélsőoldalon.) Kérem Thaly Kálmán képviselő urat, sziveskedjék engem nyugodtan meghallgatni. A házszabályok jogomra, de kötelesemmé teszik azt, hogy akkor, amikor a Ház nem határozatképes, a katalógust felolvassam. (Helyeslés a jobboldalon. Elnök ellenmondások a szélsőoldalon és felkiáltások: De nem három óra után! Arra a megjegyzésre hogy három óra után ezt megtenni nem lehet azzal válaszolok, hogy... (Folytonos nagy zaj. Thaly Kálmán többször közbeszól, de szavai elviesznek a szünni nem akaró zajban.)... Thaly Kálmán képviselő ur nem volt jelen; ez a vita három óra után indult meg... (Nagy zaj és élnök ellenmondások a szélsőoldalon.) Minthogy tehát 8 óra előtt indult meg a vita s mert egyúttal egy precedens is hivatkozható, t. i. 1898. február 5-én 2 óra 25 perccel kezdődött meg a katalógus-olvasás; ennek következtében én kénytelen vagyok a házszabály által előírt kötelesemet teljesíteni. (Folytonos nagy zaj a szélsőoldalon. Halljuk! a jobboldalon.) Kérem a katalógus olvasását megkezdeni. (Folytonos nagy zaj és élnök ellenmondások a szélsőoldalon.)

Kubik Béla: Arra a precedensre nézve, amelyre az elnök hivatkozott, megjegyzni, hogy emlékszik rá. Az akkor felolvasott katalógus semmiféle konzekvenciával nem bír abban a tekintetben, hogy a Ház tagjai bármiféle következménnyel sujtattak volna. (Elnök ellenmondások a jobboldalon. Halljuk a szélsőoldalon.)

Elnök: Széll Kálmán: Másnap volt kimondva!
Kubik Béla: Mondja ki tehát a képviselőház, hogy ez a katalógus-olvasás a jelen nem lévő képviselőkre nézve semmiféle konzekvenciával nem jár. (Elnök ellenmondások a jobboldalon. Zaj a szélsőoldalon.) Az a párt, amely itt a többséget képviseli és amely hivatva van itt a határozatképességet minden egyes alkalommal fenntartani... (Nagy zaj a jobboldalon. Felkiáltások: Miért?) az oka annak, hogy ilyen és hasonló incidensek előfordulnak. (Nagy zaj a jobboldalon. Felkiáltások: Minden képviselő kötelese!) Konstatálni kívánta, hogy a szabadelvűpart határozatokat akar hozni, azonban maga a határozatképes számban nincsen itt a Házban. (Nagy zaj a jobboldalon. Felkiáltások: A Ház hoz határozatokat, nem a többség!)

Hörvath Gyula: A házszabályok értelmében csak abban az esetben lehet helye katalógusolvasásnak, ha a vita három óra előtt kezdődött meg. (Zaj. Elnök csenget.) Arra kéri az elnököt, konstálja azt a tényt, hogy a vita mikor kezdődött meg. (Helyeslés a szélsőoldalon.)

Holló Lajos: Mikor az elnök feltette a kérdést, hogy elfogadja-e a Ház az ő indítványát, igen vagy nem. (Zaj. Halljuk! Halljuk! a szélsőoldalon.) akkor három óra már feltétlenül volt. (Felkiáltások a szélsőoldalon: Elmult!) Ennek következtében az ülés határidejének elmúltá után lett feltéve a kérdés s akkor lett a határozatképesség konstatálása vita tárgyává. Nem hozhatunk most sem határozatokat ha nem vagyunk határozatképes számban de azon konzekvenciákat, amelyeket a házszabályok azon szakaszából nem lehet levonni, a méltányosságnak, az igazságnak és a házszabályok helyes magyarázatának következtében kerülni kell. (Elnök helyeslés a szélsőoldalon.)

Nessi Pál: Rák akar mutatni arra hogy az elnök nagy hibát követett el, amidőn azt mondta, hogy Thaly Kálmán képviselőúrnak nem adja meg a szót, azért, mert a szavazást már elrendelte. Konstálja, hogy az elnök az elnöki székben tévedett, amidőn ezt mondta. Szerencsésének tarthatná a világ bármely parlamentje, ha egy Thaly Kálmán szóval fel benne. (Elnök éljenzés a jobboldalon.) Azt a Thaly Kálmánt, akire büszkék vagyunk lehurrogták és nem engedték szólani. (Hosszantartó éljenzés a jobboldalon. Zaj.)

Elnök (csenget): Nem vontam el a szót és hagytam őket beszélni. A tévedés, amelyet elkövettem, tényleg ez volt, ezt elismerem és visszavonom jelenlétemnek azt a részét, amit Thaly Kálmán képviselő urnak mondtam, hogy nincsen szóására joga. (Helyeslés.)

Thaly Kálmán: Akkor természetesen én is visszavonom azt, amit köbe mondtam! (Helyeslés.)

Benedek János: Mintán határozatképes számban jöttünk össze időközben, a házszabályok 209. §-ának alkalmazása tárgya anná vált. Kéri, hogy miután már a Ház határozatképes számban van, ne rendeltessek el a katalógus felolvasása. (Zajos ellenmondások a jobboldalon.)

Elnök: En már elrendeltem a katalógus felolvasását. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Ez természetesen áll. Azonban ha a t. Ház egyhangúlag belenyugszik abba... (Zajos ellenmondások a jobboldalon.) Csendet kérek t. Ház. (Folytonos nagy zaj. Felkiáltások a szélsőoldalon: Mindennap lesz katalógus! Azt hiszem, hogy a Ház békéje és nyugalma érdekében helyes volna, ha a t. Ház megengedné, hogy az általam elrendelt katalógus-olvasást visszavonassék. (Folyton tartó nagy zaj.)

Gajary Géza: T. Ház! Egyrésztől a mélyen tisztelt elnök ur részéről éppen most elhangzottak indokolás, de másrésztől különösen Benedek János tisztelt képviselő urnak az ellenzéki oldalról most nyilvánított indokolása folytán, melynek következtében most már kétségtelenné van téve az egész ország előtt, hogy a határozatképesség nemcsak a szabadelvűpartnak kellő számban való jelenlétének hiánya miatt, hanem más okok miatt is történt. (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőoldalon: Tessék katalógust olvasni!) ennek olytán, mután én most már ezen kérdést... (Felkiáltások a szélsőoldalon: Katalógus! Katalógus! Nagy zaj a szélsőoldalon.)

Elnök: Bocsnatot kérek, hogy a képviselő ur szavaiba közbövegők. A képviselő ur szavai esetleg félreérthetők. Nehogy ennek kellemetlen következményei lehessenek, kérem a képviselő urat, méltóztatassék ama szavait, hogy: egyéb okokból történt, megmagyarázni.

Gajary Géza: Ha kívánják, úgy hajlandó vagyok egészen világosan megmagyarázni, mint értettem az alatt, más okok miatt is történt, hogy határozatképeltelenné lett a t. Ház. A t. ellenzéki tagjai ugyanis időközben visszajöttek. (Zajos ellenmondás a bal- és a szélsőoldalon.) Csak nem tagadják, hogy 17-en voltak, mielőtt kimentek? (Felkiáltások a jobboldalon: Heten voltak!) Igenis, heten de már csak a kivonulás után! (Nagy zaj. Elnök ismételt csenget.) De nem fogadtam el azt az indokolást sem, amelyet Kubik Béla t. képviselőúrnak itt mondott, hogy a t. Ház határozatképességét a szabadelvűpart kellene biztosítani. Az én meggyőződésem szerint ez a Ház minden tagjának a kötelessége és minthogy most már ezt a kötelességet a Háznak nemcsak azon oldalán ülő tagjai teljesítik, és úgy látom, hogy a t. ellenzéki újból bejöttével most már határozatképes számban vagyunk. (Nagy zaj a szélsőoldalon. Felkiáltások: Katalógus! Katalógus!) azért mellette vagyok annak hogy a katalógus ne olvassassék. (Nagy zaj a bal- és a szélsőoldalon.)

Elnök: Én is kérem a t. Házat, kérem a Ház összes pártját. (Nagy zaj a bal- és a szélsőoldalon.) méltóztatassék teljesen anonimusan nélkül bíráim a kérdést. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Kérem a t. Ház azon tagjait... (Nagy zaj. Hosszas, zajos felkiáltások a bal- és a szélsőoldalon: Katalógus!) Csendet kérek, t. Ház!

Benedek János: Félreértett szavai értelmének megmagyarázása c. m. n. k. szót. (Zaj. Elnök csenget.)
Elnök: Ismétlem előbbi kérésemet és kérem a t. Házat, méltóztatassanak abba belenyugodni. (Nagy zaj a bal- és a szélsőoldalon. Felkiáltások a szélsőoldalon: Határozatképeltelenek vagyunk!)

Hörvath Gyula: A Ház nem határozatképes! Kérem konstántri a határozatképességet! (Nagy zaj.)
Elnök: Ha a Ház kívánja, hogy a névsorolvasás megtörténjék, kérem gróf Teleki Sándor jegyző urat, hogy olvassa a névsort.

Gróf Teleki Sándor jegyző (olvassa a névsort).
Elnök: Méltóztatik-e elfogadni azt a napirendet, amelyet én javasoltam, szemben azzal, amelyet Holló képviselő ur indítványozott? (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőoldalon: Alápisuk meg először a határozatképességet! Elnök mozgás a jobboldalon.) Bocsnatot, előbb én kérdeztem, hogy kívánja-e a t. Ház, hogy a határozatképesség megállapítottassék és akkor azt nem méltóztatik engedni; most pedig a képviselő urak kívánják. (Folytonos nagy zaj a szélsőoldalon.) A kérdés tehát az, hogy a képviselőúrnak belenyugszik-e abba, hogy a jelenlévő újabb megolvasása nélkül is határozatot hozhassunk? (Elnök ellenmondások a szélsőoldalon és felkiáltások: Nem! Nem!)

Lengyel: A házszabályok szerint a határozatképeltenség konstatálása után, ami megtörtént, az elnöknek kötelessége az ülést felfüggeszteni. Most a házszabályok értelmében az ülést fel kell függeszteni. (Nagy zaj és élnök ellenmondások a jobboldalon. Helyeslés a szélsőoldalon.)

Elnök: Jelenem, hogy a névsor felolvasása után 101 képviselő ur jelenléte állapított meg. (Folytonos nagy zaj a szélsőoldalon és felkiáltások: Nem adunk rá semmit! Mozgás a jobboldalon.) Amennyiben a képviselő urak ebbe nem nyugszanak bele, joguk van újból kérni a Ház tagjainak a megszámolását. (Nagy mozgás a jobboldalon. Felkiáltások a szélsőoldalon: Kivánjuk!)

Ha kívánják, újból megszámolatom a képviselőház jelenlévő tagjait (Nagy mozgás a jobboldalon. Helyeslés a szélsőoldalon. Megtörténik.) Minthogy a Ház ismételtelen nem határozatképes, és mivel a házszabályok 202. §-a értelmében az ülést addig el nem oszlatnátó, míg a Ház napirendje megállapítása nincs: az ülést egy félórára újra fel függesztem. (Nagy zaj.)

(A második szünet után.)

Elnök: Az ülést újból megnyitom. Én úgy veszem ki, t. Ház, hogy a Ház most határozatképes számban van jelen.

Holló Lajos: Kérem konstatálni a határozat-keppeséget.

Elnök: Kérem gróf Teleki Sándor és Rátkay László jegyző urat, méltóan és határozottan képezzék konstatálni. (Megtörténik.) Konstatálom, t. Ház, hogy a Ház ismételen nem határozatképes, ennek következtében az ülést egy időre a felfüggesztém. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon.)

(A harmadik szünet után.)

Elnök: A folytatáshoz illelt megnyitom. Azt hiszem, hogy a Ház határozatképesége most kétség-telen, és ezért főtesszem a kérdést, hogy méltóan-e a Háznak a holnapi napirendre vonatkozó elnöki javaslatot elfogadni, vagy azzal szemben Holló Lajos képviselő ur indítványához méltóan-e hozzájárulni? Kérem azon képviselő urat, akik az elnöki javaslatot elfogadják, méltóan állani. (Megtörténik. Az elnök felkiáltások jobbfelől: Ellenpróbat kérünk! Az elnök három ember van!) A Ház a javaslatot elfogadva, azt határozatlanlag kimondom és az ülést bezárom.

Az ülést vége délután hat órákor.

BELFÖLD

Fejérvári a Házban. Báró Fejérvári Géza honvédelmi miniszter néhány napig gyöngélgedés után ma két óra tájban megjelent a képviselőházban. Eppen Visontai Soma polemizált a volt nemzeti pártiakkal s a miniszter mosolygva ereszkedett székébe. A jobboldal lelkesen, hosszasan éljenzett és *Thaly* Kálmán a szélsőbalról Fejérváryhoz sietett s melegen megrázta a kezét, mire a jobboldal éljenzett. *Bedthy* Ákos gúnyosan ezt kiáltotta:

— Schauspiel für Götter!

A minisztert körülserelgették nagyszámu tisztelői és melegen gratuláltak neki szerencsés felgyógyulásához.

Az állami gyermekvédelem. Az állami gyermekvédelemről szóló szabályzat tervezete felelti szaktanácskozást ma délután 5 órákor folytatták *Gulner* Gyula államtitkár elnökelete alatt, aki *Szél* Kálmán miniszterelnök sajnálkozását tolmácsolta az értekezletnek, hogy tőle nem függő okokból nem jelenhetett meg a mai ülést elején; a miniszterelnök azonban kilátásba helyezte, hogy az ülést tolmácsolja meg fog jelenni. Ezután szakaszonként folytatták a tanácskozást a 30—35 §§-felelt, amelyben *Bokay* János, *Szalai* Mihály, *Sipőcz* László, *Reiszig* Ede, *Tudósy* József, *Bakonyi* Kálmán, *Hampel* József, szül. *Pablszky* Polyxénia, dr. *Neumann* Ármán és *Csernoch* János vettek részt. Tovább nem haladt az értekezlet, hanem a miniszterelnöknek, aki az ülésre meg nem jelenhetett, az elnök *Gulner* Gyula államtitkár által előterjesztett óhajására az értekezlet holnap délután 4 órákor *Szél* Kálmán miniszterelnök elnöklésével folytatja tanácskozásait.

Polónyi jelölése. *Polónyi* Gézárt a Molnár Józsis halálával megüresedett kerdvászárhelyi kerületben jelölnek kiáltozott ki. *Polónyi* a jelölést elfogadja s a közelebbi napokban a kerületbe utazik.

Bartha Miklós szinvallása.

Budapest, március 19.

Bartha Miklós ur, aki nyilvános szereplésben lázasan tiltakozott eddig az antisemitizmus vádjá ellen, valahányszor ez a tiltakozás érdekeivel összhangzásban volt, tegnap este nyíltan színt vallott a keresztény ifjak lakomáján elmondott beszédjében. Ennek a beszédnek zsidófaló részét *Bartha* ur lapja, a *Magyarország* nem közölte, nyilván arra való tekintettel, hogy zsidó előfizetői is vannak; ellenben megtaláljuk egész terjedelmében — nagyon jellemző, hogy hol — a parlamenti többség klerikális árnyalatának, a feudális főuraknak újságjában. Közöljük belőle a következőket:

Magyarország egész multja a keresztény füződik s ha erről megelégedeznek, egzisztenciája jut veszedelmebe. A történelem igazolja, hogy amikor a magyar faj ösmeretlen viszontagságok után elhagyta őshazáját és mai helyén megtelepedett: államot alkotott, az állami élet összes institúcióival. Számos vándor nép megtette ugyanezt; de mit csinált azon nép, amelyet a római légiónok meghódítottak s amelyek templomát, városát feladták? *Jeruzsálemet* értem. Szétosztották a zsidók a világot. Két ezer éve ennek. De hol van az a haza, melyet kétezer év óta ezen eszes, energikus s munkás faj alapított? Nincs. Ez pedig azt jelenti, hogy vannak államalkotó fajok és vannak fajok, amelyek más fajokon szeretnek élősködni. Miért nem alkotott a zsidó államot? Mert nem érzte szükségét a hazaalkotásnak, az államalkotásnak! Már most erre a fajra, amelyből az óstól hiányzik, szabad-e a magyar hazának sorsát bízni?

Alig van az emberi gondolatvilágnak egy-egy ága, melyben a zsidók közül egyik-másik jelentékeny alkotásokat fel nem tudott volna mutatni. A bölcseszet terén *Spinozá*, zenei terén *Mendelssohn* a költészet terén *Heinét* említhetjük. Azonban nagy zsidó jogász még eddig nem volt. Miért? Mert a jog alaptudománya az államalkotásnak. Amely fajból pedig hiányzik az államalkotás ösztöne, abból természetesen az államalkotáshoz szükséges tudomány is szükséggéppen hiányzik. Azonban vegyük, mit produkál mégis, ami az állami életre nézve a legfontosabb? A destruktív. Minden nagyobb szocialista mű, amely a családi életnek töbontására törekszik: zsidó szerzőtől való. Es aki figyelemmel kíséri a magyar *hirlapirodalmat*, észre fogja venni, hogy akármiy eszesek, tanultak a zsidó újságírók, ennek dacára azokon a pontokon és mezőkön, ahol az állam tenntartása jön már szóba, ahol össze kell kötni a jövedőt a jelen által a multtal: ott vagy botorkálnak, vagy tévedeznek, vagy egyenesen hazaelenes álláspontot foglalnak el.

KÜLFÖLD

Az angol kormány veresége. Annak a potválasztásnak, melyről mai reggeli lapunkban bővebben megemlékeztünk, s melynél minden várakozis ellenére (egy törzsköcs konzervatív kerületben) liberális jelölt győzött, nagy politikai kihatása van. Még a kormányhoz legközelebb álló újságok is azt írják, hogy a tegnapi előtti potválasztás a kormányban igen érzékeny vereséget jelenti s a legközelebbi napokra hasonló vereséget helyeznek kilátásba. A *Daily News* azt írja, hogy ily körülmények közt nem marad egyéb hátra, mint hogy *Balfour* visszalépjön s hogy a király *Chamberlain*t bizza meg az új kormány megalakításával.

A balkáni forrongás. A kiképzés végett Németországba küldött török tisztokat a szultán parancsára visszahívták; az összes tengerész-növendékeket, akik elvégezték tanfolyamukat, besorozták a haditengerészetbe. *Prilep* környékén (a monaszíri vilajetben) bandák bukkantak föl. A hatóság katonaságot küldött oda. A portát bizalmasan értesítették, hogy a macedon-bizottságok a vasutak elpusztítását tervezik. A vasutak őrségét erre a hírre úgy megerősítették, hogy ilyen terv kivitele lehetetlen. Ellenőrizhetetlen hírek szerint a porta és Görögország között tárgyalás folyik szövetség céljából.

A jesusiták beeresztése Németországba. Az evangélikus szövetség felnöksége, mely e hó 10—11-ikén *Hallében* tanácskozott, elhatározta, hogy a szövetségtagokhoz kérvényt fog beadni a jesusita-törvény 2. §-ának megszüntetése ellen. A kérvény hangsúlyozza, hogy azok az okok, melyek a jesusita-törvény megszavazásakor mérvadóak voltak, most is fennfornognak; s hogy a birodalom felekezeti viszonyai jelenleg nagyon feszültek s ennek főképp az az oka, hogy az ultramontán befolyás Németország minden részében kíméletlenül kiterjeszti a hatalmát. A jesusiták visszatérésétől a felekezeti viszonyok még nagyobb elmérgesedése várható. Ez evangélikus szövetség, nem az evangélikus egyház, hanem a német hazafiak álláspontjáról, nagy aggodalommal néz a fejlemények elé s ez okoknál fogva arra kéri a szövetségtagoságot, hogy az 1872. július 4-iki törvény 2. §-át ne szüntesse meg.

A kiegyezés a Reichsrathban.

Bécs, március 19.

Az osztrák képviselőház ma folytatta a kiegyezési javaslatok tárgyalását. A vita iránt ma még esélyesebb érdeklődés mutatkozott, mint tegnap, mégis kétséges, vajjon szombatra befejezhetik-e a javaslatok első olvasását. A németek ura el vannak keseredve a kormány ellen, mert a vasutügyi bizottságban leszárváltak azt az indítványukat, hogy német nyelvterület államvasuti vasutagazgatóságot létesítsenek.

A kiegyezési vitának ma *Schreiter* volt az első szónoka. Azt mondja, hogy őrizkedni kell az ifjú politika következménye. Tiltakozik a magyarországi német-üldözés ellen. Magyarország — ugymond — minden tekintetben a kulturának alacsonyabb fokán áll, mint Ausztria, mert ott még most is lévő *ázsiai állapotok* vannak. Ez okból a Magyarországgal való kiegyezés, illetőleg annak meghosszabbítása nemzeti szerencsétlenség a németekre nézve. Amellett a lengyelek és a csehek minden kiegyezés alkalmával nemzetiségi követeléseket támasztanak, amelyek az állam német lakosságára mind veszélyesebbé válnak. De politikai szempontból is Ausztria húzza a rövidebbet Magyarországgal szemben. A vámtarifa csakis Magyar-

országnak kedvez, ellenben az osztrák fogyasztók számára megdrágítja az árakat. Ha Magyarország elég erőnek fogja magát érezni, becsapja az ajtót Ausztriának az orra előtt. Azért jobbnak tartja, ha a kiegyezést nem utíjják meg. Beszède további folyamán Németországgal való vámpolitikai egyesülést ajánl, amelyet gróf Andrássy Gyula 1879-ben visszastasi-tott. Beszédét ezekkel a szavakkal fejezi ki: *El Magyarország gazdasági és politikai tekintetben!*

Plasz az új kiegyezést jobbnak tartja a mostaninál, különösen állategészségügyi szempontból.

Povse arra a veszedelemre utal, amely a monarchia kivételét a németországi magas mezőgazdasági vámpolitikai fenyegeti. A hazai lakivitel teljesítését, továbbá a hazai bortermelés megfelelő védelmét követeli. Ellenbognék az a szemrehányásával szemben, hogy a mezőgazdák uzsorásoknak a lakosság, arra utal, hogy az agráriusoknak előzetesen küldemel ki folytatniok létkéért. A kiegyezés nem elégtetheti ki a mezőgazdák, mert a létrejött megábrapodások nem nyújtanak elég védelmet a hazai állattenyésztésnek, különösen a sertésenyésztésnek, mert még ezután is atól kell tartani, hogy Magyarországról beteg sertéseket hoznak be. Magyarországnak valahára erősen hozzá kell látnia a sertésvesz kúrtá-sához. A kiegyezésnek erre vonatkozó rendelkezéseit nem lehet elfogadni, hanem lényegesen módosítani kell. Kéri az agrárius képviselőket, hogy teljesítsék kötelességüket.

Parish azt mondja, hogy a javaslat mindenkit csalódással tölt el. Legbiztosabb jele ennek az a különbség, amely a miniszterelnöknek az urak házában a Magyarország ellen megindult hadjárat kezdetén tartott beszède és tegnapi beszède között mutatkozik. Ami a készítteték felvetélt illeti, nincs jogunk ezt az ügyet halogatni, de kötelességünk nem szüntetni, ne hogy katasztrófát idézzünk elő. A szónok aztán átér a magyarországi német-üldözésre, majd azt mondja: Noha a kiegyezés általában kedvezőtlen benyomást tesz, mégis fel kell tételezni, hogy kizárólag a kormány szívós küzdelmének köszönhető, hogy nem kaptunk sokkal rosszabb kiegyezést. Milyen is lehet az a kiegyezés, amelynek bőségszerűen olyan sok gonosz szemmel s az az utatok 14. §-át. Ha választanunk kell a kiegyezés elfogadás vagy elvetése között, mégis csak az elfogadás mellett kell döntenünk. A kiegyezéshez a monarchiának nagy érdekei fűződnek. A közös dinnasztia, a közös történet és jövő kénszerzőt kapcsol, amelyek minket összetartanak. A közös intézmények előnyei egyformán javára válnak Ausztriának és Magyarországnak. Nem irigyljük ezeket az előnyöket Magyarországtól, de hagyjanak fel odaát avval, hogy ebben a kapocsban nyomtaszó láncot húnak. A közösség arra való, hogy közös érdekeink jobban fejlődhesenek. Utal a közösség felbontására irányuló magyar törekvésekre és azt kérdezi: vajjon nem tudják-e Magyarországon, hogy ez hova vezet? Hat nincs a monarchiában tényező, amely ennek gátát vetné? Ha tovább is így megy a dolog, az a nehéz kérdés merül fel előttünk, hogy kötelesek vagy jogosulnak vagyunk-e még tovább áldozatokat hozni ezekkel az intézményekért. Isten óvjon minket attól a pillanattól, amikor ez a kérdés egész komolyságban élénkül és feleletet követel.

Stein szerint az új kiegyezés nem jobb, mint a Badeni-féle. A füzv, amelyet a vámközösség fenntartására felhonnak, a közös hadsereg. Vadójában azonban nincs egységes hadsereg, szervezélet teljesen áttöri egy magyar nemzeti hadsereg kiképzése. Jelentőzök erre nézve azok a követelések, amelyek gróf *Apponyi* ebben a kérdésben támaszt. A nagy-németek álláspontja: teljes különválás vagy personalis unió. A szónok aztán a kvóta kérdéssel foglalkozik és a mostani árnyat nagyon igazságtalannak mondja. Ha *Szél* Kálmán miniszterelnök azt mondja, hogy a kiegyezésnél nincs győző és nincs legyőzött, ez nem áll. Ausztria igenis legyőzött fél és csakis Magyarországnak áll érdekében a vámközösség fenntartása. Azután ő is kemény szavakkal kikel a magyarországi német-üldözés ellen és végül felszólítja a hazát, hogy teljesítse a népek azt a kívánságát, hogy Ausztria teljesen szakadjon el Magyarországtól politikailag és gazdaságilag.

Faßinger elismeri a miniszterelnök becsületes törekvéseit, hogy megvédelmezze az osztrák ipar érdekeit Magyarországgal szemben. Az új kiegyezés, — ugymond a szónok, — lényegében nem más, mint a Badeni-Thun-féle kiegyezés, bizonyos engedelményekkel cífirázva. A készíttetések megkezdését nemcsak a kiegyezés finalizálásától, hanem a kereskedelmi szerződések megkötésétől is függővé kellene tenni. Ezután a szónok behatóan foglalkozik a vámtarival, amelynek technológiai felépítését dicséri. De nem tartja alkalmasnak arra, hogy célszerű kereskedelmi szerződések megkötéséhez alapul szolgáljon.

Kastan: Behatóan foglalkozik az új kiegyezés hátrányával, amely semmivel sem jobb, mint a Badeni-Thun-féle. Utal arra, hogy a kvótakérdés végleges elintézése nélkül nem lehet belemenni a kiegyezési kérdések tárgyalásába. Hogy Magyarországtól a lojalitást minden időben kiderőszakoljuk, arra alkalmas eszköz volna az államvasut, az északnyugati vasut, az északi vasut és a kassa-oderbergi vasut osztrák részének államostása amit azonban még a kiegyezés megkötése előtt kellene végrehajtani. A szónok ezután a vámtarírt bírálja, amely az osztrák lakosságra súlyos terheket fog róni és megjegyzi, hogy a közösség, amelyet a kormány védelme, nekünk nem váltik előnyünkre és igen ingatag alapon nyugszik. Ugy mint Magyarország védelme az érdeket, nekünk is sorompóba kellene lépünk a magunké mellett. Ehhez azonban erős Ausztriára van szükség, amely pedig csak akkor lehetséges, ha valamennyi népek megadják a teljes igazságot és jogegyenlőséget.

A vitát ezután felbeszákítják. A legközelebbi ülést holnap lesz.

A francia kulturharc.

Budapest, március 19.

A francia kamara kongregáció-vitájának az eredményét meghozta már a táviró. A dolog érdekességét fogva bővebben adjuk a tegnapi ülés lefolyását.

Rabier előadó fejtegette a kongregációk működését, amely nagyobbára politikai téren mozgott. A kongregációk élénk részt vettek a választásokban, elenségei a köztársaságnak, a modern államnak s minden szabad gondolkodásnak. Rabier elbeszélte, hogy a szerzetesek a kolostori iskolákban próbából megszavaztatták a gyermekeket a kamarai jelöltek fölé, hogy így megtudják a szülei politikai pártállását. A kongregációk valóságilag terrorizáltak a közönséget, úgy hogy ezek még most sem merik őszintén nyilvánítani a véleményüket.

Benaud-Mortière és Elbot után, kik a kongregációkat védtek, felszólt

Combes miniszterelnök, bevezetéstül azt fejtegette, hogy a bizottság javaslata nem irányul a tanzsabadság ellen. Azt állítják, ugymond, hogy minden polgárnak joga van szabadon tanítani. Nem; a tanítás szabadsága nem abszolút joga a polgároknak. Attól, aki tanít, bizonyos föltételeket kell követelni, ki kell mutatnia a képzettségét s ellenőrzést kell föltétegyakorolni. (Tetszés barádl.)

Aynard: Azelőtt másképp beszélt.

Combes: Önök elferdítik az én fölfogásomat. Én mindig a tanítás szabadsága mellett voltam, azon föltétel alatt, hogy nem szabad ennek privilégiummá válnia. Az államnak joga van ahhoz, hogy jog használatát szabályozza s nem lehet megtagadni az államtól azt, hogy egyes oly személyeket és kongregációkat, melyeknek doktrínái az állami érdekekbe ütköznek, e jogból kizárhasson. A kongregációk képtelenek a nyilvános oktatásra. A kongregacionistáknak csak egy világa van, a kolostor s tanítása ellentétben áll a modern társadalommal. Veszedelem képez népünk morális és nemzeti egységére. (Viharos tetszés.) A kongregációk 50 év óta dolgoznak s hogy mily nagy eredményre, azt látjuk e munka gyümölcseiről. (Fölkáltások jobbról: Hiszen ön is kolostorban volt!)

En — folytatja a miniszter — eddig sohasem tiltakoztam azon állítás ellen, hogy kolostorban, kongregációban voltam. Sohasem voltam kongregációs növendék. Mint szegény gyermek, szemináriumba kellett belépnem, mert ott az ellátás olcsóbb volt. A kongregációk, amelyek a polgárságot behálózták, nagyon értenek ahhoz, hogy tanítványaikat a köztársasági eszmétől eltántorítsák. A kongregációk oktatása idézte elő a szakadást a nemzetben. Még a restauráció alatt is azt követelte a Chambre des seigneurs, hogy a jesuita-rendet törölkje el.

Baudry d'Asson (közbeszól): Hát akkor miért nem kiáltja, kedves Combes abbé, hogy „éljen a király!” (Nevetés és zaj.)

Combes: E republikánus kamarának ki kell jelentenie, hogy kevésbé elővigyázóbb akar-e lenni, mint a restauráció és a juliusi királyság kamarája? A kongregációk dühöngnek a köztársaság törvényei ellen. Az ő idejük a monarchia. Minden gyöngeség megbocsáthatatlan lenne. Az ország szeme a kamarára van függesztve. A választásoknál már nyilvánította a véleményét s azon kormányjelöltek mellé állt, akik a kongregációkat ellenzik. Mióta kongregációk tanítanak, azóta a világi oktatás hanyatlott. 1854-ben még 825 szabad világi iskola volt 42.462 tanulóval, 1887-ben pedig már csak 302 összesen 20.174 tanulóval. Az 1898-diki statisztika még vizagzata-nabb; a nem állami, szabad világi iskolákba csak 3275 növendék járt. A kongregációk oktatása az igazságot az ellenforradalomra készíti elő. (Mozgás.) A kamara egyetlenegyszer szavazattal eldőpörheti a kongregációkat (Nagy tetszés barádl.), s ezzel az 1901-iki törvénynek sem szellemét, sem szövegét nem sérti meg. Mi nem az egyént üldözzük, hanem csak a veszedelmes egyesületeket. Minden egyes kérvénynek a tárgyalása az egész ülészeket kitöltötte. Mirevaló ez? Minden kongregációt egyugyanazon szellem éltet. A forradalom szelleme lökje őket örökre vissza a mlthba, a demokrácia szelleme pedig itélje el őket. (Tartós tetszés barádl.)

Ezután — mint már említettük — a kamara 300 szóval 257 ellen elfogadta azt az indítványt, hogy az oktatással joglalkozó kongregációktól az állam vonja meg az engedélyt.

A kamara végül elhatározta, hogy Combes beszédét Franciaország minden községében lajragasonkon kifüggeszteti.

A kamara tegnapi határozatával 28 tanító-kongregáció oszlatattik föl több száz iskolával. Iskoláik és penzionátusaiak tehát eltűnnek, hogy pedig kórházait föntartják-e vagy sem, az saját tetszésükre

van bízva. A szavazás a reakcionárius lapokat nagyon lehangolta; annál jobban örülnek a köztársasági lapok. A *Lanterne* azt írja, hogy a legnehezebb dolog még hátra van, mert a klerikalizmus épületének a legutolsó követ is el kell bordania s az egyház politikai hatalmának legutolsó nyomait is el kell tüntetni.

A képviselőkamara tegnapi szavazásáról, amely a tanítószervezetrendek összes kérvényeit elvetették, azt jelentik, hogy a kormánypárti Union Democratique-nak 25 tagja, köztük *Caillaud*, *Deceis* és *Leynes* volt miniszterek, ezuttal elváltak a többségtől. Parlamenti körökben meg vannak róla gyözdöve, hogy a többi szervezetrendek és a karthausiak kérvényeit, amelyek hétón kerülnek sorra, még nagyobb többséggel fogják elvetni s ugyanez a sors éri majd a női szervezetek kérvényeit is. A kormány győzelme a radikális lapok melegegédéssel fogadják és örülnek, hogy a köztársaság ellentáll minden beavatkozásnak és intrikának. A nacionalista és a konservatív lapok szintén elismerik a kormány győzelmét s azt mondják, hogy a kormány zsarnokságát most már semmi sem korlátozza. Ezt az eredményt részben magunknak köszönhetik a szervezetrendek, mert „nagy támogatást nem fordították a kormányellenes politika támogatására.”

Bülow Magyarországról.

Budapest, március 19.

A német birodalomgyűlésen ma megindult a külügyi vita és Bülownak mindjárt az első nap alkalmával nyílt nyilatkoznia a hármasszövetségről, a venezuelai kérdéstről és a Balkán-zavarokról. De ránk magyarokra nézve nagyérdekűnek, sőt szenzációsoknak mondható nagy beszédének az a része, amelyben megfelelő Hassenak, az ismert magyarfaló pangermán képviselőnek felszólalására, aki talán az osztrák Reichsrathban elhangzott rágalomból bátorságot merítve, a német-ajku állampolgárok üldözésével vádolta a magyar állam hatóságait, olyan szemérmetlenül, hogy még politikai barátai közt is kinos meglepetést okozott. *Bülow* okosan, diplomáciai ügyességgel válaszolt és meglátszott rajta, hogy sokkal többre becsüli a magyarok szerepét a hármasszövetségben, semhogy örült rajongók kedvéért bizalmatlanságot keltsen a német barátság iránt abban a nemzetben, amely sokszor súlyos viszonyok közt a németek igaz barátjának és a hármasszövetség leghűbb öréke bizonyult.

Berlin, március 19.

Ma megkezdődött a birodalomgyűlésen a külügyi vita. Az első szónok báró *Hertling* (centrum) volt. Felvilágosításokat kért a venezuelai kérdésben és a hármasszövetség mai jelentőségére nézve.

Utána a pangermán *Hasse* szólt föl, amint a kancellárnak udvariasságból már előzetesen bejelentette, Magyarországot ellen.

A hármasszövetségben a magyar elemet nem szabad túbecsülni — mondotta *Hasse* többek közt, — nem több az, mint a hármasszövetségben 'egyesült népesség 5%-a. Azonban a magyarok képzeldők s azt hirdetik, hogy ők teszik a hármasszövetségnek leg-hatalmasabb részét és csodálatos, hogy a Wilhelmstrassen is elhiszik ezt. A magyarok éppenséggel nem támaszai a hármasszövetségnek, azok lehetnek talán valamikor. Magyarországot most egy kaszt kormányozza, mely néhány ezer zsidóból s magyar konvertitából áll; ebben a kasztban nincs meg az a történelmi belátás, hogy Magyarországot kulturáját kizárólag a németeknek köszönheti. Ezek azt hiszik, hogy megteremthetik a magyar glóbuszt. De azért nem állnak azzal hetvenkedni, hogy Magyarország nemzeti állam, természetesen jogállam lenni nem akarnak. Ez örültség, de ez örültségben van rendszer.

Ledebour: Akárcsak a nagymeték!

Hasse: Nevetséges. Jó lesz erről a felfogásról meg nem feledkeznünk a szerződéses tárgyalások alkalmával. Hogy Magyarország nem jogállam, az meglátszik azon a bánásmódon is, amelyben az ottani németeket részesítik; arról nem is beszélék, hogy a törvényszékeken az önkény uralkodik. A mult hó 15-én a magyar képviselőházban a legutabbut szidalmazták a németeket. Ez a csöpp magyar nép börtökdi szomszédait pszikálni.

Bülow birodalmi kancellár azt mondja, hogy a venezuelai kérdésben kezdettől fogva csak arról volt szó, hogy rendkívüli eszközökkel lebonnyoltsanak egy ügyet, amely az adós megbízhatatlansága következtében szokatlannul nehézé vált, továbbá arról, hogy ez az adós a jövőre nézve intést kapjon. Mindenesetre kivételes eset volt. Rendkívüli higgadsággal és megfontolással kellett cselekedni, hogy egy arány-

lag alárendelt jelentőségű vitás kérdés meg ne zavarja más hatalmasságokhoz való viszonyunkat. Történetek is erre vonatkozó kísérletek a külföldi sajtó egy részében, különösen a *New-York Herald*-ban, amely különösen kitüntette magát ebben az irányban. Ezek a kísérletek hajótörést szenvedtek az idegen hatalmasságok lojalitásán és a mi politikánk becsületességén. A felvett jegyzőkönyv szerint a német ultimátumban felsorolt követelések elfogadottaknak tekinthetők. A blokárd költségei még nem határozhatók meg, de csekélyek. Megtérítésüket Venezuela meglehetősen vizagztalan pénzügyi helyzetére való tekintetből nem követeljük. Elértük, amire törekedtünk és amit az adott viszonyok között elérni lehetett. Az akciói harsonák nélkül, de kellő nyomattal indítottuk meg, célszerűen kijelöltük határait és gyöngeség nélkül fejeztük be.

A hármasszövetségnek idejekorán történt megújítása azt bizonyítja, hogy a hármasszövetség nem véletlenül keletkezett nagy mesterséges politikai konszolidációkon alapszik, hanem a viszonyok természetén alapul, mind a három hatalmasságnál egyaránt meglévő tartós érdekeken és szükségleteken. A hármasszövetség nem szab nekünk a belső és külső fejlődésben más korlátokat, mint azokat, amelyek a státusquo fenntartása, tehát a béke követel és csak ebben különbözik a régebbi szövetségek hosszú sorától, különösen a szent szövetségtől, amely azért dőtt dugába, mert bele akart avatkozni a birodalom belső fejlődésébe. A megújítás nem történt kifogás nélkül és nehézség nélkül. Ausztria-Magyarországon is, Olaszországban is vannak ellenségei a szövetségnek. Ezek nagyobbra ellenségei az ottani alkotmányos intézményeknek is. Támogatták őket a hármasszövetségi államokon kívül létező hármasszövetséges ellenes áramlatok. Mindazonáltal a szövetség megújításakor megtartottuk annak védelmi jellegét, korlátozás és gyengítés nélkül. Német hűséggel ragaszkodtunk a hármasszövetséghez, de megvan minden lehető biztosítékunk is arra nézve, hogy a szövetséges hatalmasságok híven velünk tartanak. A hármasszövetségnek semmi köze sincs várm-és kereskedelempolitikai kérdésekhez. (Helyeslés.) Nem is vásároltuk meg a megújítást vámpolitikai engedményekkel. (Nagyon helyes)

Ha egy esztendő előtt azt mondtam, hogy a hármasszövetség nem abszolút szükségesség, úgy ezzel nem csekély mértékben járultam hozzá annak változatlan megújításához, éppen a külföldi elemekkel szemben, akik el akarják velünk hitetni, hogy a hármasszövetség megújítása nekünk szükségesebb, mint másoknak. Nekünk a hármasszövetség nem áll csekélyebb, de egyszerűségi egy paránytal sem nagyobb mértékben érdekünkben, mint a többi hatalmasságnak. Az az állítás, hogy a hármasszövetség elvesztette jelentőségét, ártatlan szórakozás, amelyet vizagztalán a szenvedett csaldásért megengedhetünk azoknak, akik már a szövetség meg nem újítására spekuláltak. A hármasszövetség sem jellegét, sem jelentőségét nem változtatta meg és meg fogja tartani ugyanazt a nemzetközi súlyát, amelyvel eddig birt. *Delcassé* kijelentésével bizonyára csak azt akarta mondani, hogy a hármasszövetség békeesszövetség.

Ami *Macedóniát* illeti, Konstantinápolyban nem törekedtünk különös kizárólagos befolysára. Ez nem is lett volna helyes. Mi nem folytatunk aktív kezelt politikát és nem akarjuk a Balkánon senki számára sem kikaparni a parászból a gesztenyét. Eppen ezért viszonyunk Törökországhoz a bizalom szilárd alapján nyugszik. Németország rokonszenvvel nézi a macedóniai reormintézkedéseket, amelyek alkalmasok az ottani viszonyok javítására. anélkül, hogy Törökország területi viszonyait veszélyeztetnék. Az orosz-osztrák-magyar reformjavaslatot igen szerencsésnek tartom. A macedóniai állapotokat orvosolni kell, de lehet is orvosolni. Németország abban a törekvésben, hogy a Keleten a fennálló politikai hatalmi viszonyok alapján gondoskodás történjék a rend, a nyugalom és biztonság helyreállításáról, feltétlenül találkozik Oroszországgal és Ausztria-Magyarországgal, amely hatalmak a kérdés közönségemelőtől módon kezükbe vették. (Tetszés.)

De nekünk ez nem is áll érdekünkben, mert evel kiteszünk magunkat annak a veszélynek, hogy elveszítjük azokban az országokban ama személyiségek és körök támogatását, amelyekre a német politika eddig számíthatott, anélkül, hogy ezzel honfitársaink helyzetét ott valamit javítsunk. *Állampolgáraink érdekében kell és fogunk is fellépni, ha és ahol velük igazságtalanság történik.* Ezt tettük éppen most Venezuelában is. De azért a németekért, akik *néppolgárok* nálunk elváltak ének, nem lépünk köze. Ez régi alapelve a német politikának, amelyet már *Bismarck* állított fel, amelytől utódjai közül semki sem fog eltérni, senki sem térhet el. Eppen mert akarjuk, hogy a magyar nemzet az osztrák-magyar monarchia keretén belül lehetőleg fontos állást foglaljon el a világban, kívánjuk,

hogy a magyar nemzet ne zárkózzék el ellenségesen a német kultúra elől, amelynek Magyarország sokat köszönhet, hogy barátságos magatartást tanúsít-on Szent-István birodalmának németajku lakossai iránt, akik annak az országnak mindenkor jó polgárai voltak. De ezen érzelmeinket nem szabad, mint azt Hasse képviselő az imént tette, oly módon kifejezésre juttatnunk, hogy az a külföldön bizalmatlanságot és jogos elégtelenséget keltsen. Hasse képviselő ur abban a vélelőben volt, hogy a viszonyok ebben a tekintetben ma már mások, mint Bismarck herceg idejében voltak. Ahogyan Bismarck herceg Magyarországhoz való viszonyunkat kezelte, az még mai nap is teljesen helyes és talán. Kikerestettem magamnak az ak-tákat és Bismarck hercegnek két rendeletét fektet-tem előttem, amelyeket az elnök ur engedelmével felolvastok.

A birodalmi kancellár felolvassa Bismarck hercegnek idevonatkozó két rendeletét, amelyek, mint mondja, nemesak történelmileg nagy érde-kek, hanem a Németországnak az osztrák-ma-gyar monarchiához való viszonyára vonatkozó igen fontos kérdéssel is foglalkoznak. Az egyik ren-delet 1883-ból származik és Thilen akkori buda-pesti főkonduktának jelentésére vonatkozik a magyaror-szági német iskolák ügyében és összefügg az erdélyi szécsőknek a középiskolákra vonatkozó törvényjavaslat elleni tiltakozásával, amely Németországban is erős visszhangra talált. A rendelet a többek közt a következőket mondja: A dolgok politikai mér-legeléséből azt a meggyőződést merítettük, hogy né Szent István koránájának területén a magyar és a német érdekek elválaszthatatlanok. Ez nem mondató el a szláv és a magyar érdekekről is. Emlél-fogva inkább bírót, semmint államterfűi felfogásnak kell mondanom, ha Magyarországon azt hiszik, hogy valamennyi nem magyar nemzetiséggel egy-nyö-köppen kell bánni, és ha a németeket a szlávokkal és oláhokkal egy kategóriába sorozzák. Magyarok és németek Magyarországon egymásravnak utalva, de a kettő közül egyik sem a szlávokra. Az utóbbiakban Magyarországot, amely felszükszerében körül van véve szláv tömegek által, nem fog biztos támasza találni a pánszláv áradat ellen. A ren-delet végül a következőket mondja: Tartózkodni fo-gunk a magyar kormány intézkedéseinek minden kri-tizálásától, még ha azok a mi közvéleményünknek nem tetszenek is, amint nem hagyjuk magunkat megtevészen a Németország és Magyarország kö-tti viszony tárgyilagossá megítélésében ama ked-vezőtlen kritikák által sem, amelyek ott rólunk elhangzanak.

A második, 1874-ből való rendelet Schwobitz bécsi német nagykövethoz van utéve, akivel gróf Andrássy akkori miniszter egy állítólagos nyilatkozatát közölték.

Nem lehet tudni, hogy nem jön-e el az az idő, amikor a német birodalom, valamely nemzeti párt által arra szorítva, avagy valamely más ok-ból nemcsak, hogy kénytelen lesz a német álla-mok egyesítésében tovább haladni, hanem hatalmi szféráját nem fogja-e a mai határon túl az osz-trák-magyar németekre is kiterjeszteni akarni.

Erre Bismarck herceg a következőképpen vá-laszolt: Általában eddig azt hittem és még most is meg vagyok róla győződve, hogy a németelle-nes osztrák pártok által szokás szerint kolportált aggodalmak a mi szándékaink miatt Andrássyban vagy sohasem voltak meg, vagy már régen el-tűntek. Hogy a német birodalom és azon orszá-gok lakossága, amelyek nemzetiségük vagy törté-nelmi emlékeik révén vele rokonok, az egykori német szövetség felbomlása után is jókaratulag érdeklődnek egymás iránt, az természetes. Azt hisszük azonban, hogy ezt a viszonyt 1866 óta nem használtuk fel másképpen, mint az Ausztria-Magyar-orzággal való barátság és jó szomszédi vi-szony megszilárdítására. Bécsben és Budapesten bizonyára nem fognak elzárkózni ama beláti-s elől sem, hogy a német birodalom hatalma és egysége az által, ha összeolvadna a fölünk 400 év óta tényleg elvált osz-rák örökös tartományok-kal, inkább vesztené, semmint nyerne. Igazságtal-an volna továbbá, ha ily ellenünk irányuló nyilatkozatok csak ama kedveltség miatt tör-téntek volna, amely az Ausztriában uralkodó, annak alkotmányával és az ottani nemzetiségi kérdéssel szorosan összefüggő nehézségekből szá-rmazott, avagy abból, hogy a magunk gondjaink másokat vagyunk hajlandók felelőssé tenni.

Természetes, hogy gróf Andrássy elsősorban mint magyar ember érez és itél, és így talán el is felejtették, hogy mi csaknem készakára min-den alkalmat megragadtunk, hogy kimutassuk ro-konszenvünket a monarchia magyar felének jóssult befolyása iránt. Ha azonban mindezek dacára és éppen egy oly államterfűben támadtak kételyek a mi politikánkra néve, akire Ferenc József császár és király a legfőbb vezető állást bizta, úgy én e két-lyeket egy magyar embernél lefejtőbb az erdélyi szécsők kérdéseire vonatkozóan vissza. Hogy az erdélyi szécsők elvesztették örökös állásá-nyukat, az szles körökben jótudni el kévett. Mi azonban soha a legesélyesebb jellel sem adtunk okot arra a gyanura, hogy bárhol is ide-

gen alattvalók ügyében, akik német származásuk, valamilyen intervencióra vagy védelemre tartanánk jozot. Épp oly távol állunk ilyen gondolatától az er-délyi szécsőkra vonatkozólag, mint attól a kísérlet-től, hogy pártját fogjuk tajronainknak az orosz-bá-ti tartományokban, Észak-Amerikában vagy Svájcban, a nemzetiség és nyelv alapján. Ha a németeknek Magyarországon vagy Erdélyben okuk van a panasza, úgy sajnálhatjuk őket; de nem hagyjuk megtevészen magukat és által sem politikai viszonyunkban az illető ország kor-mányához, sem pedig teljes tartózkodásunkban mindon beleavatkozástól az illető ország bel-ügyeibe. Ha a német újságok másként véle-kekednek, avagy ha arra törekuszenek, hogy a nemzeti rokonérzést föltámassák a magyar király-ság kormánya ellen, úgy sajnálom ezt, mint sok más olyan szótgalatot is, amelyet ezek a lapok pénzért vagy pártgyűlöletből tesznek. Bár sikerülne — így végzi a birodalmi kancellár — Bismarck szavainak az, ami nekem eddig nem sikerült: hogy megmagyarázzák Hasse képviselő urnak a különbséget az ábránd és valóság között, az érzelem-politika és ama reális politika között, mely egye-dül válthatik az ország javára és amely mellett szilárdan kitartunk. (Élénk tetszés)

Gradnauer (s. o. ciáldemokrata) rosszalja a Vene-zuela ellen alkalmazott eljárást. A haditengerészetet bizonyos oldalról fölösleges módon pártolják, így például a hajóknak adományozott rendjelekkel is. A szónok ezután az Oroszországban elfogott Kugelín és Buchholznál asszonyok ügyéről beszélt.

Báró Richthofen miniszter azt mondja, hogy a kintassások ügye a rendőrhatalóságok hatáskörébe tar-tozik. A birodalom érdeklődik az anarkhisták üzelemei iránt. Szívesen megengedjük az orosz kormánynak, hogy ő is érdeklődjék nálunk az orosz anarkhisták üzelemei iránt.

A következő szónok Ertl, aki a kancellár be-szédére reflektált, ma'd Pava-ne kért szót s hangsú-lyozta, hogy Hasse csak a saját nevében beszélhetett úgy, nem pedig pártja nevében. (Derűltég. Ohó!) Szólt mint az aildentsch szövetség tagja, de amikor „barátai” t emleltte, nem érthette politikai társait mert mi nem érünk vele egyet abban, amit a magya-rokról s Magyarországról mondott (Derűltég, Tetszés)

Boeck Coburg (szabadelvű néppárti) azon pa-naszodik, hogy Magyarországon s Oroszországban rossz a sorsuk a németeknek, de Hasse eljárása csak tetézi a bajt. Mi a béke politikájának vagyunk bá-ratai s ha a kormány ezen az uton halad, szívesen tá-mogatjuk. (Bravó! ballérol.)

A legközelebbi ülés holnap lesz.

HIREK

Regés ének

Attila király koporsójáról.

A stíriai Marburgban megtalál-ták Attila koporsóját.

Bús március estén, füstös kávéházban,
Az esti lapokban ezt írva találtam.
Róla regés verset írni kedvem támadt...
... Számláltanak ezerkilencszáz és hármat.

Leun a Dráva mentén, széles mezőségen
Szántóvető népek munkáltak serényen.
Hajzolták ökrüket, ekoszarvát fogva,
Barázdákat írván a messzi tarlóra.

Tavaszi fuvalmak szálltak már a légben,
Kisarjadt a fű is zöld, gyöngye színében.
Rügy fakadt a fákön s égi útját róva,
Napsugaras Délről visszaszállt a gólya.

Hajhó! Hahó! hangzik a földmives ajkon
Kora reggeltől míg csak leszáll az alkony,
Fordulnak az ekék a Dráva vizéig
S felszántják a partnak rögét véges-végig...

Egyszere csak megáll az eke a földben,
Mint ha igavonó barma lett volna erőtlen,
Rikoltoznak hármán, hajszolják... Hiába!
Nem mozdul az eke előre, se hátra...

— Megakadt egy kőben... Így lesz bizonyára!..
Ássuk ki, ozt mehetsz tovább, szegény pára.
Igyen beszélgetnek s megfogva kapájuk,
Izzasztó munkába görnyed meg a válluk.

Mert a kő nem mozdul... Mint ha csak van volna...
A fapa kiesordul, kidől, aki fogja,
Nekiútnak immár hármán is vagy négyen,
Hogy a munka így tán majd könnyebben mégyen.

S ime, a föld sötét gyomra kettéválva,
Hatalmas koporsó tünik napvilágra,
Óriás nyughatók odalenn a mélybe,
Aludva nagy álmát talán ezer éve.

És megáll a munka. Főjtől nagy kő látszik
Írását a víz már lemosta kopásig,
De vizsgálva, rajta mégis annyit látnak,
Hogy hajdan emelték Attila királynak.

Amaz büszke hősnek. Amaz Attilának,
Akit elneveztek Isten ostorának,
Ki előtt meghajlott minden a világon,
S aki mégis meghalt rózsás nászi ágyon.

Meglelték Attilát! Viszi a hír szárnya,
Parti lövényével kimosta a Dráva!
S tanult urak mennek kutatni, vizsgálni,
Vajjon igaz-e, hogy az a sír királyi?

És hogyha nem igaz, ha másnak a sírja,
Akkor nem lesz róla hősi ének írva,
Elfeledek akkor s mint a part lövénye,
Feledés borul a halott hős nevére.

Nem lesz muzeumnak, országnak csodája,
Ugy teszik a régi koporsók sorába,
Nem ér akkor pompát, nem ér dícsőséget,
Csak egy bronzkoporsó, csak egy régiség lett.

De ha Attiláé, népek mennek érte,
Ugy viszik egy fénylő, új temetkezésre,
Mult, jelen, jövődő borul le előtte,
Búcsújáróhely lesz mindég temetője.

A csontok pedigen ott a koporsóban
Feküsznek porladva, néma nyugalomban,
Ünneplik-e? nem-e? ... nem kérdik, nem nézik.
Feledtetés, vagy hirt ők többé nem érzik.

Mert lenn a földben a hiúság elmállik,
Minden cifra sallang örökre leválk,
Ösmeretlen senki s ősmert hősök csontja
Egyképpen elpusztul földide porladozva.

P.

Budapest, március 19.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Március 15-ikén új

előzetes nyílt a Budapesti Naplora. Kerjük azo-kat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előzetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. Gróf Sechényi Gyula, a ki-rály személye körüli miniszter ma délután Bécsbe utazott. — Regele János kir. tanácsos, a képviselőház irodájának főigazgatója, betegségeből települt s ma elfoglalta hivatalát.

— A király elutazása. A királyma délután, több belüi ittődés után e hagyta fővárosunkat és Bécsbe utazott. Dél előtt még általános kiballgatást adott ő felsége a királyi palotában. Megjelentek ott:

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter a fővel, báró Fejérváry, Turóczy István, gróf Andrássy Tivadár, gróf Apponyi Sándor és gróf Kun Géza titkos tanácsosok gróf Hunyady József, gróf Esterházy Mihály, Ka-y József, gróf Károlyi Gyula, Matyasovszky Matyas alezredés, gróf Szapáry Pál, gróf Sechényi Andor Pál kamarások Sándor János főispán, Dogany Tamás kurai bíró, Popovics Sándor s Lestyánszky Sándor miniszteri tanácsosok; Hampel József, Kremner József, Szabó Dénes s Lechner Károly udvari tanácsosok, egyet tanárok Csaruda János s Márson János egyet. tanárok; Mayer Guidó vezérőrnagy; Gyurics Belizár és Nemes Ede ezredesek; báró Hudebrant Nándor és Vasárhelyi Géza földbirtokosok, dr. Singer Matyas kórházi igazgató; Péchy László műszaki tanácsos, Paduch József segédbírói igazgató, Pódr Jakab a trieszti általános biztosító társulat magyarországi főnöke; Benka Gyula gimnáziumi igazgató; Falvai Antal polgari iskolai igazgató, Istók János szobrász, Binder Iván alamosnyi főellenőr, az Ezeretemi Kórház Egyesület képviselőtében Zsembery István. Hidy Zoltán és gróf Festetics Sándor, végül a budapesti izraelita autonóm hitközség előjárója s.

A király 3 óra 25 perckor érkezett a nyugati pályaudvarra ahol tisztelettel megjelentek: Márkus József főpolgármester, Rudnay Béla főkapitány, továbbá Ludvig Gyula elnökgazgató, Kötényi főfelügyelő, máv. helyettes igazgató, Döcsy Lajos üzletvezető, Lendvay és Martos felügyelők. Daróczy Rezső felügyelő állomás főnök s Kolossa Géza rendőrfelügyelő. Ő felsége leszállván kocsijáról, bement az udvari várterembe és nemsokára beszállt sajonkocijába s a vonat 3 óra 30 perckor kirogott a pávauddarból. Az udvari vonatot Ludvig Gyula elnökgazgató, Kötényi igaz-gató-helyettes és Döcsy Lajos üzletvezető kísérték.

— **Megtalálták Attila koporsóját.** Ha hinni lehet az első hírek, amelyet igen-igen gyakran leolcál a második telegram, úgy tegnap a stíriai Marburgban megtalálták Attila koporsóját. Illetőleg nem éppen Marburgban, hanem a közelében. Egy gráci újság kapja a hírt Marburgból, hogy egy st.-johanni paraszt a Dráva mellett levő szántóföldjén, közvetlenül a folyó medre mellett, bronzkoporsót talált s körülötte egész csomó bronzszerszámot. A koporsó fejnél egy kődarab is volt a földben, amelyen a belevéssett szavak között Attila neve is olvasható. A paraszt bejelentette a leletet a községi hatóságnak, az pedig továbbadta a szenzációt s tudományos vizsgálatot kért annak a felderítésére, hogy csakugyan az Isten ostarának sírja-e az, amelyet megmutatott a késő utókornak egy megcsorégtatott ekevas. A lelet annál is inkább feltűnést kelt, mert azt a vidéket már átvizsgálták, minthogy az egykori kútfőknek persze hiányos és ma már nem mindenben érthető utmutatása szerint az a vidék is a *valoszinűnek* közé tartozik abban a tekintetben, hogy hol történt meg a nagy temetkezés. Amit azonban a tudós nyomdokain haladó kutatás el nem ért, az föltárult egy közönséges eszű és inkább a röggel, mint a régi havakkal tördő szántóvető előtt. A paraszt különben rögtön felfogta, hogy micsoda nagy jelentősége van a földezésének. Sőt kiszámította a pénzbeli értékét is annak a fordulónak, amiben rákadt a koporsóra. Azt mondja, hogy ezért neki huszezer korona dukál. — A monda szerint Attilát három koporsóban, arany-, ezüst- és vaskoporsóban temették el. Ha a tudományos vizsgálat kideríti, hogy csakugyan a most megtalált koporsóban porladt el a világtörténelmi óriás, megdől a regének ez a szép részlete.

— **Gróf Apponyi Albert Bécsben.** Bécsből jelentik, hogy gróf Apponyi Albert ma délelőtt megjelent az osztrák képviselőházban és a társalgóba hivatta sógorát, gróf Marzani képviselőt, kivel hosszabb beszélgetést. Gróf Apponyi még több más képviselővel is társalgott, de az ülésterem karzatán nem jelent meg.

— **Vézi József felolvasása.** A *Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete* termében (VI. ker., Andrásy-ut. 13.) március 21-én, szombaton este 1/9 órakor Vézi József országgyűlési képviselő a *Kereskedelem a kultúra szolgálatában* címmel szabad előadást tart. Az előadást tánc követi.

— **Járás orvosok értekezlete.** Magyarország járási orvosaihoz a következő felhívást bocsátották ki: A vármegyei tisztviselői országos mozgalom indítottak fizetésüknek az állami tisztviselői fizetésével arányos fizetési osztályok szerint való rendezése tárgyában. Szervezkedés céljából a küldöttségek tolvó 1903. évi március hó 25-én Budapesten, a vármegyei házbán tartanak értekezletet. Felhívjuk az összes járási orvos urakat, hogy érdekeink istápolására a gyűlésen minél nagyobb számban megjelenjen szíveskedjenek. Együttal kéretnek az érdeklődő kártárs urak, hogy elértekezletre az évi március hó 24-én esti 8 órakor a Pannónia-szálló éttermében jelenjenek meg. Szombathely, 1903. március 16. Dr. Gergő Samu, dr. Markovits Sándor, dr. Schlesinger Armin, dr. Dukai Takács Benedek járási orvosok.

— **A Duna-ünnepély.** A király ma délelőtt kihallgatáson fogadta gróf Szapáry Pált ki a rendezendő Duna-ünnepély programját terjesztette elő és megkérte ő felségét az ünnepély védnökségének elfogadására. A király ezen nagy ünnepély védnökségét elfogadta. Gróf Szapáry Pál ma délután Bécsbe utazott, hogy az ottani körökben is érdeklődést keltsen és híveket nyerjen a jóékonny ünnepség számára.

— **Az egyetemi ifjak tandíja.** A budapesti tudományegyetemi tandíje engedésk ügyében illetékes helyről a következő felvilágosítást vettük:

Az egyes hallgatóknak tandíjengedésben való részesítése tárgyában az egyetemi tudománykarok végérvényesen határoznak. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ügykörébe csupán az tartozik, hogy a szabályok értelmében elengedésre fordítható összeg elégtelensége esetében ennek az összegnek letelelése iránt intézkedik. Miatán az egyetem rektora azt jelentette, hogy a szabályok értelmében elengedésre fordítható 28818 korona 72 fillér elegendés és az összes érdemes hallgatók tandíjának elengedésére meg 25035 korona szükséges *Wallacis* miniszter ezen összeget a maga teltségében az egyetem rendelkezésére bocsátotta. Minthogy az egyetem jelentése szerint ezen összegből az összes érdemes hallgatók részesítettek voltak tandíjengedésben, a miniszter elment addig a határig, amelyen minden jogos igény kielégítést nyerhetett. A tandíjengedésre ugyanis nem kivétel nélkül minden szegény egyetemi hallgató tarthat igényt, hanem csupán az aki egyttal kiválóságának is jelét adja. Miatán pedig abban hogy az egyetem a tandíjmentességi folyamóványok megítélésénél a legszigorúbb pártatlansággal és a megengedett legnagyobb méltányossággal járt el, kételkedni nem lehet: ennéltova a miniszter részéről minden megértést az irányban, hogy a szegény és jó előmeneteli ifjúságnak az egyetemen tanulhatását lehetővé tegye.

Még csak azt kívánunk megjegyezni hogy az egyetem rektora a szegény de elég szorgalmat és előmenetelt kimutató nem tudó egyetemi hallgatókat attól, hogy a tandíj felzetésében vagyonszerű ember-társaiak segélyt igénybe vehessék, el nem tiltotta, hanem csupán arra figyelmeztette az egyetemi ifjúsá-

got, hogy a tandíjak felzetelése céljából nyilvános kergetési indítani és e célból agutációt kezdeni nem tartja az egyetemi ifjúság önrzétével összeegyeztethetőnek.

— **Dessewffy Arisztid jubileuma.** Most huszonöt éve, hogy *Dessewffy* Arisztid, a képviselőház háznagy hivatalának titkára a házban mint hivatalnok működik. A képviselőház tisztviselői abból az alkalomból is a hó 29-én este 8 órakor a Drechsler vendéglő külön helyiségében bankettet rendeznek a jubiliáns tisztelőre. A banketten már eddig számos képviselő is bejelentette részvételét. Jelenkezni lehet e hó 28-ig *Kugler Géza* háznagy tisztviselőné, a képviselőház háznagy hivatalában.

— **Ebéd a hadtestparancsnoknál.** *Lobkovits* Rudolf herceg vezénylő tábornok és hadtestparancsnok és neje *Lobkovits* Rudolfiné hercegné ma délután ebédet adtak. Amelyre hivatalosak voltak: *Fabiny* Teofil, *Beniczky* Ferenc főispán, *Berezovics* Albert, báró *Dániel* Ernő, *Czorda* Bódog, *Hegedűs* Sándor, *Wojnárovits* Sándor, *Csesznák* Benő, *Lancz* Viktor, *Neuhalsky* József és *Basler* Gusztáv altábornagok, *Besseney* Ferenc vezérőrnagy, *Iovag* *Minareti-Fitzgerald* Sándor ezredes, *Beniczky* Lajos alispán, *Iovag* *Erdm* Miksa miniszteri tanácsos, *Dókus* Ernő országgyűlési képviselő, dr. *Kelly* Károly egyetemi rektor, *Oberschall* Adolf táblai elnök, *Rudnay* Béla főkapitány, *Szekely* Ferenc koronagyűzész, *babarozsi* *Schwartz* Ottó udvari tanácsos és *Thaly* Emil miniszteri tanácsos.

— **Sub auspiciis regis.** *Kolozsvárról* jelentik: A sub auspiciis regis doktoravatóás fényesen folyt le *Zsitinszky* államtitkárnak, mint a király képviselőjének jelenlétében. Az egyetem auláját díszes közönség töltötte meg. Jelen voltak: Gróf *Béldi* Ákos főispán, *Fekete* Gábor táblai elnök, *Hofbauer* tábornok, számos polgári és katonai előkelőség. Az ünnepélyt *Schilling* Lajos egyetemi rektor nyitotta meg, hálásan emlékezve meg ő felsége jóindulatáról, mire *Moldován* Gergely bő eszékertári dékán előadta a felavatandó *Kálmán* János pályafutását. *Zsitinszky* államtitkár, mint a király képviselőjét, küldöttség hívta meg. *Schilling* rektor nagyhatású beszéddel üdvözölte az államtitkár köszönetet mondva megjelenéséért, mire a királyi képviselő engedelmével megtörtént a doktorrá avatás. A szertartás bejeztével *Zsitinszky* államtitkár remek beszéd kíséretében ányújtotta a király gyűrűjét.

Meghallgatuk, ugymond, az ímént Doktorrá avatott ifjúnak szent fogadalmát. Senki sem kételkedhet abban, hogy ő ígéréthez híven, egész élelén át oda fog törekedni, hogy állásának tekintetét megővja és ezzel szeretetl háznák javát tehetsége szerint előmozdítsa. Ezzel tartozik önmagának de tartozik különösen a hazának, amelynek szent nevével talán soha sem éltek vissza őrly nagyon, mint a jelen időben. A hazafiság varázsszavát a legelentesebb felogású férfiak kezdik hangoztatni. Minden gyűlésünknek minden szónoka áradozik a hazafis nemzeti eszmék dicőstésében és ha nagy hazafias szólamokkal és szónoklatokkal lehetne valamely nemzetet nagygyá és hatalmassá tenni, akkor valószínűleg mi lennénk a világ legelső és leghatalmasabb nemzete. Ugy látszik, mintha visszatért volna *Kölcsey* Ferenc korszaka, amelyben a lángelű szónok figyelmezteti öcsészt az ajkon zengő hazafiságra. Az igaz honszerelmeknek ma sincs más heyes nyilatkozási módja, mint a komoly, állandó és céltudatos munka. Nem nagy szavakra, hanem nagy tettekre van szükségünk. Magyarországon is csak állandó, esendes és következetes munkával építhetjük fel a nemzet kulturorosságait és ezek által biztosíthatjuk létét és virágzását annak a hatalmas magyar nemzetnek, amely képzeletünkben él, mely nemes aspirációink főtárgyát képezi, melyért érdemes élni és halni. Ezt a hazafiságot kell a magyar ifjúságnak megtanulnia és gyakorolnia. Teljes erejével kell a nemzeti haladás feltételeit biztosítania és a magyar kultúrát, a magyar értelmi és erkölcsi erőt versenypéssé és vonzóvá tennie. Megdönthetetlen axiómáknak mondhatjuk, hogy csak aki dolgozik és híven teljesíti kötelességét, az szereti igazán hazáját, az tarthat jogos igényt a közbeesülésre.

Az államtitkár beszédét peroeik tartó éljen és taps követte. Az ünnepélyt *Schilling* rektor nagyhatású beszéde fejezte be amelyben megkérte az államtitkár, adja át felséges küldöttségnek az egyetem hálás köszönetét. Déiben az államtitkárnál tis telges volt, délután pedig fényes díszebéd, amelyen *Zsitinszky* államtitkár a királyra, *Schilling* rektor meleg elismeréssel *Zsitinszkyre*, *Moldován* Gergely dékán *Wallacis* közoktatásügyi miniszterre, a doktorrá avatott *Kálmán* János peng tanárra mondott pohárköszöntőt. Mély hatást keltett *Zsitinszky* államtitkárnak az új doktor édesanyjára mondott köszöntője. Az államtitkár délután megnézte az egyetemi könyvtár részére kismemelt telket.

— **Kossuth Lajos halála napja.** Holnap van kilencedik évfordulója annak a szomorú napnak, amikor Kossuth Lajos hazájától távo, örökbe lehunyt a földet szeméit. A kegyeletlen ifjúság ezidén is meg fog emlékezni e napról és áldozni fog a Kossuth halhatatlan emlékének. Délután 1/3 órakor az Egyetem-terén összegyűlekezik az ifjúság s az Egyetemi Kör zászlaja alatt testületileg vonul ki a Kerepesi temetőbe. Itt a sírnál *Kovács J.* István joghallgató mond ünnepi beszédet.

— **A brutális szász király.** A mindenkitől eltaszított szerelmes trónörökösne ügye már sokszor úgy állott, hogy rokonszeny dolgában ez a kóbor rittrler csavargó árva asszony gazdagabb volt, mint akár az ura, akár az egész érényekben bővelkedő udvari nép, amit a faképnél hagyott. Most megint egy olyan fordulat állott be a dolgában, ami miatt még a ridegobb gondolkodású s tisztán az erkölcs külsőségei nevében itélkezők is az ő oldalára állának a résztvevőkkel. A mindenféleképpen meggyőört, most már a szerelmesétől is elvált, szanatóriumba vezeklésre szorult szegény asszonyon egy a lupokban tegnap közreadott manifesztumban nagyot rugott a szász király. Amikor már semmi szükség se volt erre, amikor a világ már majdnem napirendre tért a nem mindennapos botrány fölött. Ezt az elbánást egy igazán tökéletesen védelmen asszony-nyal szemben nem igen lehet se lovgiasniak, se okosnak nevezni. Ha annyira meggyőölte megtévelyedtet menyét a király, hogy képtelen a megbocsátásra, hát hallgatott volna legalább. Annál is inkább, mert most senkire várt tőle semmiféle nyilatkozatot. — A király manifesztumában foglaltatott kirohanás nagy visszatetszést szült a toszkánai udvarban is. Különösen az öreg nagyherceg az, akit nagyon elkedvetlenített a brutális támadás a lánya ellen. Most már persze vége a reménynek is arra, hogy nyugodtabb mederben tárgyalassék az ügy. — Egyébiránt ugyancsak a toszkánai udvarban valótánnak jelentik ki azt a hírt, hogy *Lujza* hercegnő holmi leleplezésekkel felel a manifesztumra. Azt mondják, hogy tudomása sincs még apósa brutális nyilatkozatáról s egyébképpen is környezete visszatartaná őt minden megdondolatlan lépéstől.

Genf március 19.

Egy itteni lap közli hogy *Lujza* hercegnő asszony hatzár elökelő szász asszonytól üdvözölő feliratot kapott Drezdából. A szász hölgyek e feliratukban öszinte rokonszérűsükről biztosítják a hercegnő asszonyt a király manifesztuma következtében s kifejezik abbéli reményüket, hogy egész Szászország teljesen rehabilitálni fogja őt a király kiáltványa után. A feliratban a szász nők fájdalmasan említik, hogy a hegedésnek indult sebet a manifesztum felszakította.

Szalzburg, március 19.

Alice toszkánai nagyhercegné táviratilag hívták vissza Bartensteinből *Lindauba*, mert *Lujza* hercegnő állapota rosszabbodott.

— **Tóth Lőrinc temetése.** Nagy és öszinte részvétellel kísérte ma utolsó útjára szépirodalmunk és bírói karunk neszorát, Tóth Lőrincet. A temetésen is impozáns módon nyilatkozott meg az a szeretet és nagyrabecsülés, amely a bolgult öregurat már hosszú életén át környezte. Az Akadémia oszlopcsarnokában állították fel a ravatalt, ahová délelőtt sürün zarándokolt a résztvevő közönség. Déiben elzárták az oszlopcsarnokot és megtették az utolsó intézkedéseket a temetésre, amely délután félnyolckor kezdődött. Ott voltak: *Wallacis* Gyula kultuszminiszter, *Ploss* Sándor igazságügyminiszter, gróf *Csáky* Albin, a főrendiház elnöke, *Eötvös* Lóránd, az Akadémia elnöke, *Wekerle* Sándor, *Szechenyi* Béla koronaőr, *Szabó* Miklós kuriai elnök, *Kautz* Gyula, *Berezovics* Albert, *Vörösmarty* Béla, az Akadémia, a Kistalud- és Petőfi-Társaság tagjai sok kuriai és itéletáblai bíró, a ref. egyház vezetői közül számosan s b. A szertartást az Operaház énekkara nyitotta meg, mely meghatóan énekelte el a „Krisztus Urunk” kezdetű zsolnart. Ezután *Happal* Benő budai reor-mátus lelkész lépett a koporsónál elhelyezett emelvényre és magasröpti beszédben buszította el Tóth Lőrincet, aki nagy írfia volt egyházas is. Utána *Beöthy* Zsolt mondott költői szárnyalású buszuzatot a Magyar Tudományos Akadémia és a Kistalud Társaság nevében, mely sokakat könnyéig megindított. Végül *Jakab* Ödön busuzott el a nagy halottá a Petőfi Társaság nevében s az énekkar meg egy busuzó zsolnart énekelt. Ezzel véget ért a szertartás, mialatt odakünn, az Akadémia palotája előtt százakra rugó közönség gyűlt össze, mely kalaplelvéve némán köszöntötte a koporsót utolszor. A koporsót rátették a gyászkocsira és a menet megindult a Kerepesi temetőbe, hol a lelkész rövid imája után a főváros által adományozott díszsírba örök nyugalomra helyezték a nagynevű poéta és bíró hamvait.

— **Táncosnőről.** Több naplapon az a hír jelent meg, hogy *Táncosnő* Mihály összege nagy nyomorúságban van s jölelki emberek irgalmából tengeti életét. Ezzel a híreszteléssel szemben azt jelentik hogy *Táncosnő* éppen nincs nyomorúságban, többfelől gondoskodnak róla. Így a többek közt a székesőváros hatósága több év óta állandóan ad az agg nőnek évi 400 koronát, amelyet félvéri rézleletekben nyújtanak át neki. *Táncosnő* nének épp a napokban adják át a tavasszal esőéke 200 koronát.

— **Intenzívület.** A pesti izraelita hitközség dohány-utcai templomában a péntek esti istentisztelet további intézkedésig 6 órakor kezdődik.

— **Három évig a pincében.** *Daruváról* jelentik, hogy a esendőség letartóztatta *Vancsur János* odaváló vasuti őrt, mert feleségét három éven át a pincében tartotta eladva. Vancsurné válaszával csontváza azt össze a pincében. A szeszvesztés ellen asszonyt kórházba vitték.

— **Március 15-ike Moszkvában.** A *Budapesti Tudósító* ma a következő táviratot kapta *Moszkvából*: Március idusának fordulóján a honserzelem oltáran áldoztunk mi is. Szabadság, testvériség, egyenlőség kelyhét kiittuk. Elyen szabad, független Magyarország! Üdv a hazának! *Moszkvai magyarok.*

— **A hadsereg és a párbaj.** *Bécsből* jelentik: A szocialista *Arbeiterzeitung* ma közzétett egy közös hadügyminiszteri rendeletet, mely a tiszteknek megtiltja a párbajjelenes ligához való csatlakozást. A szocialdemokrata újság a „szigoruan bizalmas” rendeletet ez a kivonatát közli:

Kivonat a birodalmi (?) hadügyminisztériumi rendeletről. 089/1908. márc. 6. énlöki szám.

A hadügyminisztérium bírtokába jutott egy oly egyesület alapszabályainak és az alapításról szóló jelentésnek, amely a mult esztendőben Altalános Párbajjelenes Liga címmel alakult. Ebből kitünik, hogy az egyesületnek az a célja, hogy tagjainak becsületbeli ügyeit saját becsületbíróságai útján intézeli el, amelyek esetről-esetre azokon a helyeken állítanak, ahol az egyesület működik. Az ily elintézésenkél a párbaj elvileg ki van zárva és oly egyesületi tagok, akik párbajra kihívják, vagy kihívást elfogadnak, vagy párbajban segítkeznek, az egyesületből kizáratnak. Attól a törekvéstől vezéreltetve, hogy az egyesületnek minél kiterjedtebb hatáskört biztosítson, annak vezetősége azon buzgólkodott, hogy az előkelő társadalmi körökből toborozzon tagokat és feladatává tette, hogy a maga részéről gondoskodni fog az egyesület további fejlesztéséről. Az egyesületi tagoknak folyó évi január elsején közzétett névsorában az előkelő osztályokból való nevek szerepelnek, köztük sok nem aktív katonatiszt, különösen szolgálatonkívül állók. Ez utóbbi körülmény állásfoglalásra kényszeríti a hadügyminisztériumot, mert meg kell fontolni, vajjon megengedhető-e, hogy akár aktív, akár nem aktív katonatisztnek beléphetnek-e egy párbajjelenes ligába vagy más hasonló egyesületbe? A katonai becsületbeli eljárás szabályozó szentesített határozatok alapján oly esetekben, amikor tisztek vagy hadapródok vétenek a tiszt becsület ellen, vagy pedig a katonaságon kívül álló személyekkel támadnak becsületbeli ügyek, kizárólag felebbvalók, parancsnokok, hatóságok vagy a katonai becsületbíróság dönthetnek. Ezzel pedig ellentétben, ha egy katonatiszt belép oly egyesületbe, mely tagjai fölött külön becsületügyi bíróságot gyakorol, úgy hogy a tiszt saját becsületbeli fórumán kívül még az egyesületi becsületbíróságnak is kénytelen alávetni magát. Ezzel összevetésközbe jutna állásával járó kötelességeivel és így az ily egyesületnek tagja nem lehet. A nem aktív tisztek ezzel kapcsolatban értesítendő, hogy az esetre ha a többször említett egyesületbe beléptek volna, jelentsek be onnan való kilépésüket.

Pitreich
altábornagy.

— **Horánszky Nándor emléke.** A jövő hónap közepén lesz *Horánszky Nándor* volt kereskedelmi miniszter halálának évfordulója. A VIII. kerületi józsefvárosi kör az évforduló napján leplezi le a néhai államférfiú emlékgyászu arcképét, melyet a kör megbízásából *Stettka Gyula* festett. A leplezés szép ünnepség keretében megy végbe, melyre meghívják a Horánszky-osalád tagjait.

— **Fürdőátalakítás.** *Franzensbad* fürdő gondnoksága nevében *Wiedermann Gusztáv* iranzensbadi polgármester közli, hogy a világhírű fürdőt a modern követeléseknek megfelelőleg átálakították. A kitűnő gyógyhatású fürdő máius 1-én nyílik meg. A közönség bizonyára fokozott mértékben keres majd üdülést és gyógyulást a remek fürdőben.

— **Véres kardpárbaj.** Véres kardpárbaj folyt le ma *Sényi István* Dénes és *Mihálykóvics Miklós* között a Fodor-féle vívóteremben. A telek négyszer csaptak hevesen össze, de eredménytelenül. Az ötödik összehasználat *Mihálykóvics Miklós* a fején és jobb sebesült meg, *Sényi István* Dénes pedig sértetlen maradt. *Sényi* segédei *Fackh József* és *Takács Gyula* voltak. *Mihálykóvics Miklós* p. *ig Wagner József* és *Mihály György*. A párbajra összehálalkozás adott okot. A felek a párbaj után kibékültek.

— **Nyolcvanöt éves Angylikos asszony.** *Weisz* Joachimné született *Epstein* Johanna baracska szülési 82 éves asszony, ma délután a Ferenc József-kapart 18. sz. lakásán ilakoztatta magát és mire észrevették már halott volt. Holttestét ki vitték a törvényeséki orvostani intézetbe.

— **Jagios tanár haragja.** *Belgrádból* jelentik: *Jagios* bécsi egyetemi tanár értesítette a belgrádi szerb királyi tudományos akadémiát, hogy kiép tagjai sorából, Elhatározását azzal okolta meg, hogy a szerb sajtó kiemelését megtagadta azért a cikkért, amelyet legutóbb egy bécsi lapban a macedon-kérdésről írt.

— **Halálózás.** *Pozsonyból* jelentik: *Füzy* Szaniszló irlgalmarszendi tartományi főnök temetése ma délután ment végbe az irlgalmak templomából. A temetésen nagy közönség vett részt. Jelen voltak a rendnek összes priorjai, a pozsonyi társadalomnak színe-java, köztük *Lehoczky Kálmán* t. tanácsos, a városi tisztkar *Brothly* polgármesterrel az élén, a királyi jogakadémia tanártestülete, az állami kórház személyzete, a megyei tisztkar *Klempa* Bertalan alispánal az élén, a városi képviselők stb. A temető kápolnájában *Kölcsey* Himnuszát énekeltek, mire dr. *Székely* János a Pázmány-Egyesület nevében remek beszédet mondott. A katonaság a térapanosnok által volt képviselve.

Krater József máv. ellenőr ma 60 éves korában Budapesten hosszú szenvedés után meghalt. Az öregur ismert alakja volt a Ferencvárosi társaságnak s általános szeretet, tisztelet vette körül. Mindenki csak a vig Pepi bácsinak hívta, aki tele volt humorral, kedélyességgel. Pénteken délután 2.4 óraker szentelik be a Viola-utca 7. számú gyászházban ahonnan temetést Aradra szállítják és ott szombatban helyezik örök nyugalomra.

— **Kertészeti internátus.** *Zomborban* Bács megye közönsége a mult évben 450.000 K. ajánlott fel a belügyminiszternek egy *Zomborban* építendő és kertészeti szakiskolával összekötött gyermek-internátusra. *Szell* Kálmán miniszterelnök a napokban írt le a vármegyének, hogy a felajánlott összeget elfogadja, egyidejűleg pedig leiratolt intézett *Latinovits* Pál főispánhoz és őszinte köszönetét és elismerését fejezte ki neki a kezdeményezésért.

— **A budapest—belgrádi telefon.** Egy zágrábi lap szerint nemokára hozzáfognak az *ujvidék—zimony*—belgrádi telefonvonal fölállításához, úgy, hogy ennek elkészítése után Budapestnek egyenes összeköttetése lesz Belgráddal.

— **Házasság.** *Kunstädter* Lipót fővárosi iparos e hó 29-ikén délután 4 óraker vette oltárhoz a dohányutcai zsidó templomban *Rotter* Fanny kisasszonyt.

— **Pánik a Dunán.** *Pakgról* írják: Majdnem végzetes szerenéselenség érte 16-án este 8 óraker a Dunagőzhajózási Társaság *Hüdegar* nevű személyszállító hajóját Böleske és Madocsa községek között. A vihar és sötétség miatt ugyanis a hajó zátonyra jutott, aminek következtében léket kapott és a léket át gyorsan tödült be a víz a hajóba. A közönség közt nagy ijedelem támadt, úgy hogy alig lehetett megnyugtanni. A mentősönakokat azonnal leeresztették, a közönséget partraszállították és ezalatt igyekeztek a léket betömni. A vizet szivattyukkal és vödörökkel hordták ki. Emberéletben nem esett kár és az áruknak sem történt bajuk. A hajót *Gubatta* Kálmán kapitány vezette, aki a böleskei vasuti állomásról sürgönyözött Budapestre segélyért. A kapitány az esetről a paksi fészolgabiránál jelentést tett. A vizsgálatot megindították.

— **A posta figyelmeztetése.** A budapesti posta és táviró-igazgatóság ezt a figyelmeztetést intézi a közönséghez: Tudomásomra jutott, hogy a közönség a székesfővárosi dohánytűsdékben és kereskedésekben rendezett postagyűjtőhelyeken a hivatalos órákon túl is ad föl postai küldeményeket, pedig az ily küldemények a postagyűjtőhelyektől csak tetemes késedelemmel továbbíthatók, mert a gyűjtőhelyeknek a záróórát után a postahivatalokkal összeköttetésük nincs, minél fogva a hivatalos órán túl föl adott küldemények a postagyűjtőhelynél vesztegelnek. Midőn e körülményre a közönség figyelmét saját érdekében felhívom, kérem egyuttal, hogy a postagyűjtőhelyeknek küldeményeit csak a hivatalos órák alatt (hétköznaponként délelőtt 8—12 óráig, délután 2—6 óráig, vasár- és ünnepnapokon délelőtt 9—10 óráig) adja föl, mert csakis az ezen idő alatt föl adott küldemények pontos továbbítása van biztosítva. Legelőszertűbb esti 6 óra után a küldeményeket a legközebbi kincstári postahivatalnál föladni, honnan azok késedelem nélkül továbbítást nyernek. *Budapest, 1908. március 19. Demény.*

— **Tolvajok a templomban** *Bécsből* jelentik, hogy a mult éjszaka az István-templomban nagy ékszerlopást követtek el. Ismeretlen tolvajok *Eleonora* osászárné oltárképeről elloptak harmincezer korona értékű drágakövet és aranyt. A kép fára van festve s egészen el volt borítva drágakövel. A kép nappal nyitva van, de éjjel szekrény be zárják. Ugy látszik, hogy a betörő erősen megsérült, mert az oltár tele van vérrrel.

— **Husvétli utazások.** Ilyen cím alatt megjelent *Propper* N. János igazgató Keleti Utazási Irodája által (Budapest, Sándor-utca 30B., I. em.) rendezendő társas és külföldi utazások tervezete. Mielékietűl kösli az elismerő és kösözön nyilatkozatok egész sorozatát. *Propper* igazgató utazási irodája által mindenkor a legelőkelőbb esá ádok (egynémelyek 3—4—6 különböző alkalommal is) szoktak utazni. A most kibocsátott tervezet is kényelmet az utazás közben, szakszerű vezetést az ut egész vonalán s előkelő szállodákban lakást s teljes ellátást minden egyéb vállalatnál olcsóbb árban biztosít. *Propper* igazgató ez utazási 1. Buda-

pestről Rómába, 2. Róma Nápolyba és vidékére, 3. Velence, Milano, Genuán át a Rivierára terjednek. Egy-egy irányba 25—30 egyennél többet fel nem vesznek.

— **Tolvajok a színházokban.** A zsebtolvajok előszeretettel keresik föl az egyes színházakat. Mőadás után ugyanis, amikor a közönség a rubatárak felé tolong alkalmas terrénnumok akad. A rendőség épp azért detektíveivel figyelemmel szokta kísérni ilyenkor a közönséget s nem egy ízben ismert zsebtolvajokra bukkant. Tegnap a Nemzeti Színházból állították elő *Schossberger* Mór 22 éves toglalkozás nélküli ismert zsebtolvajt, amint egy uriember zsebében kotorászott. A tolvajt letartóztatták. Társai, akik *Spitzer* Salamon bádogos nevének zsebéből kilopták 60 koronát érő aranyóráját, megszöktek. A rendőség keresi őket.

(x) **Nemosak hazai,** hanem a berlini kórodán folytatott kísérletek eredményei is teljesen beigazólják a Zoltán-féle kezenőcs kiválóságát osznál és kösvényes bántalmaknál. Ara 2 korona. Zoltán gyógy-szertárban Budapest, Sétár-utca és Szabadság-tér sarkán.

(x) **Fratelli Desinger** ajánlja kávé-különlegeségeit. Budapest, királyi bérpalota, Frume és Trieszt.

(x) **Kriegner-féle akácia** szappan 1 K.

SZÍNHÁZ, ZENE

— **Operaház.** *Carmen*, Bizet örökszép dalműve egy idő óta kiesett az *Operaház* játérendjéből, ahová ma este — részben új szereposztással — visszakertült. A címszerepet ezuttal először *Diósynd-Handel* Berta asszony játszotta, akit nagy tehetsége és művészi becsövgya különben is sokkal több feladatra deszignál, mint az *Operaház* vezetőségének programja. Brühilda levetette csillogó páncélját és a spanyol cigányleány selyem kendőjét csavarja dereka köré; valóban szédülletes egy ugrás, amelyet visszafojtott lélekzettel néztünk. Mindenekelőtt konstataljuk, hogy a jeles énekesnő teljesen élethű ábrázóást nyújtott, amely feltétlenül illuziót kellett. Nem egy *Carmennél* a démoni természetet csak a sötét paróka jelzi, míg a temperamentum erőteljű szöke marad. *Diósynd* *Carmen*je tele van buja tüzzel, elszánt érzékiséggel és végzetes szenvedélyvel, — nem sablonos hósnő, hanem utcai leány, akinek fehér foga között a piros szögfü alighanem sáros. Gyönyörűen oldotta meg a művésznő szerepének énekbeli feladatait is, sőt egyes részleteket szinte új szépségben élveztünk, mert nem minden *Carmennek* van ilyen tömören erőes közepső regisztere! — A *habanérát* főlényes kacérsággal énekelte, — a *szedükcőt* játék és ének dalgóban kitűnően tolmácolta, — a *kártavető monológban* kísértetiesen borongott a halál meggyőző sejtelmé, — a *haldjelenet* pedig realiztikus vonásokban bővelkedett. A szulot ház nagy lekesedéssel fogadta *Diósynd* új alakítását, akárhányszor nyílt színen is kapott tapsokat az énekesnő, akit tisztelői számtalan virágdománnyal is lepték meg. — *Don Josét* *Bochnicek* énekelte, aki elismerésre méltó buzgalommal törekszik magyar műsorának gyarapítására. Külön díszesret érdemel tisztán érthető magyar szövegkijetéséért, noha ezzel csak kötelességet teljesít. Ez a fölöttébb szorgalmas és hasznavehető énekes lépersől-éperső hódítja meg közönségünket, amely kezdetben nem fogadta fölöttélen melegséggel ezt az új énekest. Organuma kitisztult, ő maga pedig megszabadulván az indispozíció nyomasztó érzésétől, egyre nagyobb benső szabadsággal érvényesíti kiváló kvalitásait u. m. izlése énekműdját és bensősége előadását. A nagy és intenzív taps, amelyet a második felvonás szereimi vallomása után kapott, többet jelentett a közönséges elismerésnél. — Ugyancsak nagy sikere volt *Dalnoki* *Viktornak* is, aki *Escamillo* kosztümjében nagyon jól testet. Mindinkább meggyőződünk arról, hogy műintézetünk ebben a kiváló intelligenciájú énekesben előkelő rangu ért nyert. Baritonja frissen, rokonszenvesen és biztosan csengelt, noha a művész még aligha ismerhette ki teljesen a ház akusztikáját. A torreador-dalból, amelyet finom izléssel énekel, plasztikus szavaltával szingzadag képet csinált, majd a harmadik felvonás nagy jelenetében énekével és játékával egyaránt kitűnően halott. *Dalnoki* *Viktor* is sok tapsot kapott, különösen pedig a torreador-dal után volt része hosszantartó zajos elismerésben. A többi szereposztás a régi volt. Csupán a bájos *Kramer* Rózsiról kell megemlékeznünk, aki ezuttal először lejtette a spanyol szóló-táncot és temperamentumos keoses jellemáncosnőnek bizonyult. *Guerra* balletmester érdeme, hogy kiváló szakértelmével a tehetségeket a megfelelő helyre állítja. (G—ly.)

— **Műsorváltóság.** A Magyar Színházban a szombatra hirdetett: *Nimus* helyett *Szilki* Kornél betegsége miatt *A dajszet* adják. Holnap pénteken este ötödször kerül színre *A Gottorhalde*.

**** A Vigaszínházban** holnap, pénteken lesz a Mici hercegnő bemutatója. Foydeau bohózatának házi-főpróbáját ma délelőtt tartották meg, még pedig azzal a kedvező hatással, amelyet az eddigi előadások után méltán lehetett elvárni. Kiválóan hatásos a második felvonás a maga mozgalmassal, tarka jeleneteivel, amelyek szenzációja Varsányi Irén és Tanyu Frigyes cako valk táncra. Ebből a felvonásból az együttes játék tökéletessége kedvéért a tegnapi előadás után éjjeli próbát is tartottak. Fokozódott a tettség mindvégig és tetőpontját érte el az ötödik képpben, ahol Mici hercegnő kettős alakja a legnehezebb, de egyúttal legbálsázból teljedő bizza Varsányi Irénre, aki ismét oly szerepbe jutott, amiben legörömebb látja közönségünk. Hegedüs Gyula, mint orkániai miniszter, Góth egy urbatnám inas szerepében lesz hivatva, hogy a Vigaszínház művészcsoportjának többi tagjával együtt a holnapi premieren munkáljon a sikerre, amely a főpróba után itélve a lehető legintenzívebbnek ígérkezik. A Mici hercegnő bemutatójának estéjén a zenekari nyitányt kivételesen öt perccel fél nyolc előtt kezdik.

**** Felolvasás az Urániházban.** Vasárnap délelőtt Abrányi Emil, Benedek Elek, György Iona, Lengyel Laura, Farkas Imre, Malonyay Dezső és Tutsak Anna felolvassanak az Uránia-színházban. A Magyar Lányok szerkesztésére rendezti ezt a felolvasást: ily módon akarja megősmertetni a magyar irókat és megszerettetni a nemes, szép és hasznos dolgokat, amikről a felolvasás keretében szintén szó lesz, a magyar leány-seregrel. Nagyon kedves és okos meglepetés ez és bizonyára nagy örömmel fogadják a magyar leányok. Belépti díj nincs, aki meghívóra tart igényt, forduljon a Magyar Lányok kádóhivatalához, Andrássy-ut 10.

**** Hírek a Népszínházból.** Strauss népszerű operettje *A cigánybáró* holnap, pénteken újból a Népszínház műsorára kerül három vendéggel a főszerepekben. Nevezetesen Káthy (Krausz) Adél, a berlini operának volt énekesnője; Saifit, Rónay Berla, a Zeneakadémia végzett tagja; Arzenát és Aldory László Barinkay szerepét fogja játszani. Uj lesz a darabban Ledófszky Gizella mint Cipra Kovács Mihály, Baskó, Pázmán és Szerdahelyi. — Szombaton ismét a *Bob hercege* kerül színre, vasárnap délután Hegyi Aranka fellépésével a Verehájára.

**** A Kisfaludy-Színház.** Eyről-évre újabb kísérletet tesznek a vidéki színházgatók az ó-budai Kisfaludy-Színház: al. anélkül, hogy a tapasztalt sikertelenség elriasztaná őket. Most Hönig Lajos ismert vidéki igazgató kér engedélyt a székeslőváros tanácsától a Kisfaludy-Színházban való előadásokra. Azt ígéri, hogy a rozzant épületet átakittatja, úgy hogy a biztonság s a közönség kényelmei követelményeinek teljesen megfeleljen. A tanács legközelebb fog a kérést nyelnyel foglalkozni.

**** Hangverseny.** A Kőbányai Kaszinó kitűnően sikerült hangversenyt rendezett, amelyen Múhlberg Margit egy bájos fiatal zongoraművész nővonta magára a közönség figyelmét. Nagy sikerrel adta elő a Rigoletto-ábrándot és játékával szép tanubizonyoságot adta kiváló készütségének. Mellette kintt Erney Jenő, aki *Popper* hegedű-koncertjét játszotta ritka technikai készütséggel.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ A műhely gyöngye. Elter József szabó-mester műhelyében alkalmazta Kovács Sándor segédét, aki egy darabig rendszeren forgatta az ollót. De csakhamar beleszeretett a gazdája feleségébe, aki szívesen vette az eszinos ifjú előzettségét. A férfi csakhamar észre vette az apróbb figyelmeket és kiadta a segédnek az utat Csak hogy a legény folyton levelekkel ostromolta volt gazdáját és az asszonyt. Emiatt aztán sok per-patvar támadt a házaspár között. A hebeburgya fiatalember ekkor levelet irt egy lap szerkesztésébe, amelyben azt irta, hogy ő és Elterné közös elhatározással halnak meg. A főváros temette el őket, majd az ő családja megtéríti a költségeket. A furcsa levél megírása után találkozott november hó 8-ikán az asszonnyal a Csillag-utcában és ennek megmutatta azt a véres levelet, amit a szerkesztőség címére feladni készült. Az asszony még csak a levél címét olvasta el, amikor egy lövés dörögött el. A lövés horzsolta a nő karját. A megrémült asszony erre elszaladt, a legény még kétszer utána lőtt, de nem taát. Ekkor önmagára lőtt. M. ndakét sebesült rövid idő múlva kigyógyult sebétől. A budapesti törvényszék szándékos emberölés kísérlete miatt vád alá helyezte a szabóegényt és a büntígyet ma tárgyalta az esküdtbíróóság. A tárgyalást dr. Agoraszó bíró vezette, a vádhatóságot dr. Gesztli Andor ügyész, a védelmet dr. Nagy Emil képviselte. A vádlott azzal védekezett, hogy nem tudott uralkodni magán, az asszonyba nagyon szerelmes volt, tehát beszámíthatlan állapotban követte el cselekedetét. Az asszony elmondta, hogy pünkösdt után észlelte, hogy a fiatal

ember a rendesnél melegebben érdeklődik iránta, azért szakítani akart vele, merl külöben is elég baja volt a férjével. A kihalgatott férj azt vallotta a vádlótól, hogy einte jó munkás volt, de később nagyon — szórakozottá vált. A szomszéd vallomásaiban előadta, hogy a majszterné és a segéd között nagyon gyöngéd hajlamokat észlelt, de csak egy ízben. Egy másik tanu, aki a merényletet látta, azt beszélte hogy a szerelmespár a merényletet megelőzőleg is mely diskurzusba merülve sétálgatott együtt a Csillag-utca-ban. Az esküdszék a vád ottat erős leicidulásban el-kövelett szándékos emberölés kísérletének vétsége miatt *hathónapi fogsárra* ítélte és a védő kérelmére ideiglenesen szabaddá helyezte. Az ügyész fe-le-bezett.

EGYESÜLETEK

(A Budai Polgári Kör) ma tartotta meg XXXI. évi rendes közgyűlést, melyen a kör tiszteletbeli elnöke dr. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter is megjelent. A közgyűlés az évi jelentés és zárószáma-dás betervezése után a felmentényt megadta, mely után a tisztikar megválasztása következett. Elnöknek újból Rupp Zsigmondot választották meg. Alelnökök lettek: Ludvig János és Kollár Lajos; igazgató: Ludvik E. emer; gazda: dr. Haukiss János; titkár: Balay Győző; jegyzők: dr. Bozóky Adám és dr. Herman Gyula; pénztáros: Ott Laos; ellenőr: Váter József; ügyész: dr. Mészáros József; könyvtáros: Debreczeny István.

(A Magyarországi Gépezék és Kazánfűtők Egylete) március 16-ét társas vacsorával ünnepelte meg. Warrel István elnök, Scós János és Szabó Géza nagy hatással emlékeztek meg a márciusi események-ről. László Gyula a Nemzeti dait. Kurecskó Pál és Kásás Gábor köteményeket szavaltak.

TÁVIRATOK

Gmunden, március 19. Vilmos György cumber-landi herceg a jövő hó 6-ikán innen Kopenhágába utazik, hogy megvigye *Keresztély* királynak születés-napjára szüleinek szerezésekiatánait.

Zágráb március 19. Bródban és Susákbán (Dal-mácia) munkások egy földalati templomra bukkantak, mely a VI. századból származik. A kutatást *Eulcis* múzeumőr vezeti.

Az új kölni érsek beiktatása.

Köln, március 19. Ma délelőtt iktatták be ünne-piesen a székesegyházban Fischer érseket. A fényes szertartáson jelen volt *Nasse* tartományi főnök, *Loe* tábornok, a hatóságok képviselői és sok érsek és püspök.

A beteg spanyol király.

Bécs, március 19. A *Neues Wiener Tagblatt*-nak táviratozzák *Madridból*, hogy *Alfonz* király állapota aggodalomra ad okot. Félhivatalosan többször megcáfolták ugyan, de mégis bizonyos, hogy a király legközelebb elutazik *Madridból*. Az udvari orvosok a felől tanácskoznak, hogy milyen vidékre küldjék a királyt üdülni. Lehetéges, hogy a beteg király hosszabb időre *Andaluziába* megy, de esetleg nagy utat fog tenni a Földközi-tengeren.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, március 19. (A *Budapesti Napló* telefonje-lentése.) Köteleit: buza tavaszra 7.45—7.48 rosz tavaszra 6.92—6.93, zab tavaszra 6.26—6.27.

New-York, március 19. (Terveztődség.) (Zárlat.) *Gyapot:* New-Yorkban helyben 10—10.—. Márciusra 9.91 (9.86), Juniusra 9.76 (9.60). New-Orleansban helyben 9.4 (9.3). — *Petroleum:* Stand white New-Yorkban 8.20 (8.20). Stand white Philadelphianban 8.15 (8.15). Refined in Cases 10.50 (10.50). Credit Balances at Oil City 1.50 (1.50). — *Zsír:* Western steam 10.20 (10.20). Rohe és Brothers 10.40 (10.40). — *Tengeri irányzata* állandó. — Márciusra 57.4 (55.—). — Májusra 50.4 (50.4). — Juliusra 49.4 (49.4). — *Buza* irányzata állandó. — Piros ősi heiber, 80.4 (80.4). — Márciusra 82.4 (82.4). — Juliusra 76.4 (76.4). — Szeptemberre 75.— (75.4). — *Gabona* szállítási díja Liverpoolba 1.4 (1.4). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 5.4 (5.4). — Márciusra 4.20 (4.20). Juniusra 4.40 (4.40). — *Liszt:* Spring Wheat clears 3—3.10 (3.—, 3.10). *Cukor:* 3.4 (3.4). *On:* 28.50—29.60 (28.50—30.10). — *Rés:* 14.75—15.— (14.75—15.—). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, március 19. (Terveztődség.) (Zárlat.) *Buza* irányzata állandó. — Máj-ra 74.4 (74.4). — Juliusra 71.4 (70.4). — *Tengeri irányzata* állandó. — Márc-ra 52.4 (52.—). — *Zsír:* Márc-ra —. (—.—).

Máj-ra 10.87 (9.87). — *Szalonna short clear* 10.43 (10.43) —. — *Sertésbőr:* Májusra 18.— (17.85). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Nyíltér.

Emésztési zavarokat megszüntet a rohitsi „Styria”-forrás (gyógyvíz). Boroz. csanachoz stb. a „Tempel”-forrás előnyösebb.

Vizgyógyintézet — a budai Szt.-Lukácsfürdőben
A vizgyógykezelés minden nemu, hideg-meleo-gőzzahany, hóig-vilamos-fényfür-dők, Massage, gyógytornaszat. Állandó orvosi felügyelet. Prospektus kívánatra díjmentesen küld a Szt.-Lukácsfürdő igazgatósa.

A BUDAPESTI

ÁRU- és ÉRTÉKTŐZSDE tisztelt választóihoz!

A száz-as-bizottság mai ülésében hozott határozatnak megfelelően a következő tőzsdetago-tokat van szerencsénk önöknek tőzsdetaná-csosi állásra ajánlani:

Auer Róbert	Krausz Lajos
Baronyi Benedek	Lukács Józser
Beimel Sándor (uj)	Markó Albert
(a Beimel és fia cég beittaja)	Neumann Miksa
Bischitz Arthur	Oblath Gyula
Császár Jenő	Pekár Imre
Feller Henrik (uj)	Sándor Armin
(a Pesti Magyar Keresk. Bank igazgatója)	Sándor Pál
Frank József	Schöffler Bódog
Freund Fülöp	Simon Jakab
Geiger B. Zsigmond	Sonnenberg Imre
Gold Zsigmond	Steiner József (uj)
Hanke Jenő (uj)	(gabonakereskedő)
(a Hazai Bank r. t. igazgatója)	Strasser Alfréd
Heller Gábor	Strasser Sándor
Herzfeld Frigyes	Strausz Antal
Hoffmann Sámuel	Székely Ferenc
Holitscher Lipót B.	Ullmann Emil
Horváth Elemér	Vuk Gyula
Klein Gyula	Wahl Béla
Dr. Kohner Adolf (uj)	Weiss Fülöp
(nagybirtokos, a Kohner Adolf fal cég beittaja)	Weisz Károly
Kornfeld Zsigmond	

E névsorban a tőzsdetago-knak minden szakmája képviselve van és ennek folytán ama biztos reménynek adunk kifejezést, hogy az a t. tagtársak feltétlen tetszésével fog ta-lálkozni.

Kérjük tehát a t. választókat, hogy ben-nünket közérdekű működésünkben beces sza-vatukkal támogatni és hathatós befolyásuk-kal nekünk segídekzni sziveskedjenek, hogy jelöltjeink diadalra jussanak.

Budapest, 1903. március 19-én.

Hazafias üdözlettel:

A száz-as-bizottság:

Gál Károly Reich Lajos

elnökök.

Balla Vilmos Hegedüs Dezső

jegyzők.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága. Tisztán a kölcsönösség elvén alapszik. Utánfizetési kötelezettség nélkül. Részvényesi nincsenek.

Összes vagyon 1902. december 31-én

1,981,516,483.42 frank.

Biztosítási állomány 1902. december 31-én

6,958,093,587.09 frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:

Buda st. IV., Karly-kört 26.

(Az e rovat alatt közöltetnek som tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

KÜLÖNFÉLÉK

Nagyanyó.

És szól Boris: „Mondd, nagyanyókám,
Mért alszol éjjel s nappalon?”
Mosolyg nagyanyja: „Jer csak errőb,
Majd elmesélem, angyalom!

Mikor az ember megöregszik,
A test megtört, a haj fehér,
A föld alól suttogva, halkán,
Egy hangot hall, mely egyre kér:

Eleget küzködtél a földön,
Itt az idő pihenni már;
Aludj, aludj, reád a mélyben
Puha, hívő nyoszolya vár.

S minél idősebb lesz az ember,
Mindegyre sürgetőbb a szó.
És végre már a földi élet
Inkább álom, semmint való,

Mindegyre hosszabb lesz az álom,
Az ébrenlét rövid, kevés.
És végre addig nyulik álunk,
Hogy nincs belőle ébredés.

És akkor így szól a rokonság,
Amíg szemüket könny lepi:
Óreg volt, meghalt, adjon Isten
A mennyben nyugalmat neki!”

És szól Boris: „Nem úgy van ám az!
En itt maradok teveled,
S ha azt látom, hogy elaludnál,
Jól megrázlak s fölkeltelek.

Nem hagylak többé elaludni
Se nappal, se éjjelen,
Akkor, meglátod, nagyanyókám,
Nem fogsz meghalni sohasem.”

Feleki Sándor.

† **Az orosz Szent-András-rend.** Montebello grófot, a francia köztársaság orosz nagykövétét, amikor lemondott erről a diszes állásról, a Szent-András-rend nagykeresztjével tüntette ki a cárr. Ezt a rendet Nagy Péter cár alapította 1689-ben a Romanoff és más fejedelmi családok tagjai és tényleges államfők számára. Ezeknek kívül csak kevesen kapták meg ezt a kitüntetést. Nevezetesebb ilyen kitüntetés volt a krími háború után Canrobert francia marsallé, akinek II. Sándor cár elismerése és hála jeleként adta, amiért a tábornagy a legyőzött oroszokkal nagyon emberségesen bánt. Montebello kitüntetésében érdekes, hogy atyja, Montebello Gusztáv Napóleon herceg szintén birtokosa e rendjelnek és szintén mint pétervári nagykövet (1858–1863) kapta II. Sándortól, nagyapját, az első Montebello herceget, I. Napóleon győzelmes had-

vezérért, az egyszerű parasztfülből Franciaország marsalljává lett Lonnes Jánost, a pultsuki, triedlandi győzést, 1808-ban I. Sándor cár díszítette fel e magas renddel a híres érturi szemle után.

† **Difteritisz terjesztő tehének.** Sok olyan esetet jegyeztek fel az orvosi körök, amikor a difteritisz tehéntej közvelítésével terjedt el, de azt még nem észlelték, hogy ilyen esetben a fertőzőanyag magától a tehéntől származhat. A Jó Egészség közli, hogy két angol orvos egy difteritisz-járvány alkalmával — miután figyelmeztették őket, hogy pácienseik két olyan tehén tejét itták, amelyek himlősek voltak — arra a gondolatra jött, hogy a fertőző anyag talán magából a tehéntejből került ki. Kiderült azután, hogy a tehéntulajdonosnak felesége és két szolgáló leánya, akik a tejet forralatlanul itták, szintén megbetegedtek difteritiszben. A tehének lögyén számos kis daganat-szerű kiemelkedés volt látható, amelyek felületét barnás pörkök borították. A daganatok állományából és a tejből sikerült egy olyan baktérium tenyésztését előállítani vérsavón, amely a difteritisz bacillusával minden tekintetben megegyezik.

† **A láthatatlan orkeszter.** Charles Joly a *Musica* című francia folyóiratban írja, hogy nem Wagner Richard volt az első, akinek az a gondolata támadt, hogy az orkesztert láthatatlanná tegye. A tizenhatodik század vége felé, amikor az operákat kezdték színpadon előadni, két olasz színigazgató gondolkodott azon, hogy a zenekart, amely akkor még nagyon kicsiny volt, elrejtse a közönség elől. Később Grétry francia zeneszerző egy darabja előadása alkalmával a következőket írta:

— Kívánom, hogy a zenekart elrejtsek. Se a zenészeket, se az állványokat ne lássa a publikum akkor a darab hatása varázsszerű lesz.

— Nem hiszem, — írja Charles Joly, — hogy Wagner, aki korának egyik legműveltebb embere volt, ne ösmerte volna a zene történetének e tényeit. Ő volt egyébként az, akinek mindig volt bátorsága olyan újításokat megvalósítani, amelyekre mások csak gondolni mertek.

† **A ló és az automobil.** A *Figaro* azon kesereg, hogy az automobil elterjedésével nagy veszély fenyegeti Páris. Ha ilyen mértékben terjed az automobil-sport, kipusztulnak a lovak Párisban egy pár évtized alatt. A francia földművelésügyi minisztérium hivatalos statisztikája bizonyítja ezt. Párisban 1901-ben 96.868 ló volt, 1902-ben 91.976 és ebben az évben már csak 90.926 lovat írtak össze. Ha ilyen mértékben fogy a lovak száma, nagyon könnyű kiszámítani, hogy az automobil-sport okozta fokozatos csökkenés következtében Párisban negyvenöt év múlva, tehát 1943-ban nem lesz egy ló sem.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Közgyűlés a tőzsdén. A tőzsdetanács ma délután 4 órakor Kornfeld Zsigmond főrendiházi tag elnöklésével teljes ülést tartott. A tőzsdetanács kimondta, hogy az idei rendes közgyűlés idejét e hó 28. napjának délutáni 4 órájára tűzi ki s a közgyűlés tárgysorozatát így állapította meg: 1. A tőzsdetanács jelentése múltévi működéséről. 2. A „Beimel Jakab-segítő-alap” megalkotására vonatkozó javaslat előterjesztése. 3. Negyven tőzsdetanácsos megválasztása. Ezután a tőzsdetanács elfogadta a közgyűlés előterjesztendő jelentés-zövegét, kinevezte a választásnál működő szavazatszedő-bizottság tagjait és a következő határozatokat hozta:

1. hogy azon kérdés tisztázására, vajjon a koriander-virág szaga a rosznál azon hibák közé soroltassék-e, amelyeket az eladó az üzlet megkötésénél a vevővel közölni tartozik, értekezlet hív össze;

2. hogy a tőzsdéi jogosított ügynökök intézményének visszaállítására tárgyában az érdekeltek bevonásával ismételten tanácskozní fog;

3. hogy az értéktulajti árjegyző-bizottság eljárási szabályainak esetleges módosítása és ügyrendjének megalkotása tárgyában értekezletet fog tartani;

4. hogy beszünteti ez évi május 1-től fogva a Nagyszabeni Földhitelintézet 6%-os III. kibocsátású teljesen kisorsolt zálogleveleinek tőzsdéi jegyzését;

5. hogy a Weitzer János gép- és vagongyár részvényeit ezen a törvényesen engedélyezett lebélyegzés feltüntetésével fogja jegyeztetni;

6. hogy a hivatalos árjegyzőlapban jegyeztetni fogja a New-Yorkra szóló váltók áriolyamát.

Yeghű tudomásul vette a tőzsdé 1902. évi számadásaira vonatkozó mérlegetek és elintézte a folyó ügyeket.

Az ülés befejeztével Kornfeld Zsigmond elnök, tekintve azt, hogy a tőzsdetanács megbízásának lejárta előtt ma tartja utolsó teljes ülést, rövid visszapillantást vetett annak háromévi működésére és szíves szavakkal mondott köszönetet azért a támogatókért, amelyben őt a tanács tagjai részesítették s kifejezte azt a reményét, hogy a tőzsdetagok bizalma a megújuló új választásnál is oly férfira fog irányulni, akik az intézmény ügyeit hasonló odaadással fogják szolgálni. — A tőzsdetanács nevében Császár Jenő tőzsdetanácsos tolmácsolta azt a hálás elismerést, amely a tanács tagjai az elnökség, különösen pedig az elnök fáradságai teljes működése iránt viseltetnek.

A tőzsdetanács választása alkalmával a tőzsdetago-kból alakult százas bizottság ma este tartotta jelölő ülést a tőzsdé kaszinójában Gál Károly és Reich Lajos elnökléte alatt. Gál Károly megnyitván az ülést, üdvözölte a megjelent bizottsági tagokat s előterjesztette a jelölő szűkebb bizottság megbízásából s annak egyhangú határozatából a megválasztandó 40 tanács-tag névsorát. Ajánltanak a következők:

Auer Róbert, Baronyi Benedek, Beimel Sándor (új), Bischitz Artur, Császár Jenő, Fellner Henrik (új) Frankl József, Freund Fülöp, Geiger B. Zsigmond

REGÉNY

AZ ÚJ MAGDOLNA

— REGÉNY —

Írta: WILKIE COLLINS

(45)

Rendes viszonyok közt egy első találkozás aligha indította volna oly borzalmas közlésekre, amiket Grace és Mercy azon az éjszakán váltott egymással. Így azonban a találkozás módja, a megpróbáltatás, amelyet kiállt, a veszedelmek, amelyek környékeztek, oly szokatlanok voltak, hogy teljesen érthető volt, ha két nő, egy nemzet tagjai, különösen idegen földön, kölcsönösen feltárták szívüket. Ez volt az egyedüli oka annak is, amiért Mercy megismerkedett Grace-szal való első beszélgetésekor annak helyzetével és életviszonyaival; Mercyre végzetes volt ez az ismerkedés, mert mikor az azt hitte, hogy Graecet megölte a granát, szükségszerűen közel kellett hozzá férköznie a borzasztó kísérletnek.

Az események további folyamán is, amidőn Grace Angolországba követte, a véletlen, vagy a sors dolgozott azon, hogy létrehozza a mablethorpe housei második találkozást.

Még jól emlékezett arra a napra, amikor mint lady Janet képviselője résztvevett egy jótékony egyesület választmányi ülésén. Lady Janet határozott kívánságára ment akkor oda és éppen ugyanabban az órában jelent meg Grace a házban. Ha csak néhány perccel később jött volna haza, Julian már eltávolította volna az állítólagos rágalmazó nőt; és ő örökre meg lett volna kímélve attól a borzasztó viszontlátástól, amelynek következtében eszméletlenül esett össze. Így azonban gyorsabb hazatérése végzetesé vált, habár annak oka éppenséggel nem mondható rendkívülinek. A gyűlés nem tudott megállapodni ama kérdés felett, amely miatt összehívták, és így kénytelen

volt az elnök, hogy már ilyenkor szokás, a vitát elhalasztani. De éppen ez a véletlen elhalasztás, vagy a sors hozta Mercyt abban a pillanatban haza és a szobába, amidőn Grace torkaszakadtából követelte, hogy állítsák szembe a csalónővel.

Sohasem jelent meg előtte minden oly sötét világításban, mint most. Egyedül a szobájában, ime életének fordulópontja előtt állt. A folytonos tépelődés elérletlenítette és mélyen megrendítette.

A magány és az a megfigyelés, mint ize játékát a véletlen vagy a sors, a tűnő pillanatokkal mindjobban kétségbejéjette. Szíve reszketett babonás félelmében. Borzasztó sejtelmek cikáztak lelkén keresztül; úgy érezte, mintha egy fekete felhő lógna fölötte. A vigan lobogó gyertya lát-szólag mind zavartabb lett; a szél zugása, amely a ház falai közül süvöltött, mint a kísértetek moraja hangzott, Mercy nem mert körültekinteni. Hirtelen arcán érezte jég hideg kezeit, a nélkül, hogy tudná, mikor és miért takarta be velük arcát.

A gyámoltalanság és iszonyat e pillanatában hirtelen lépteket hallott — férfileptek voltak — kint a folyosón. Máskor megjéjt volna amiatt, most a zaj szinte csillapította rémületét. A léptek életet hirdettek; emberek voltak a közelben, akiknek háborgatását szívesen látta — bárki lett volna is az. — Gépiesen hozzányult a tollhoz és újra azon gondolkodott, mint írjon Julian Graynak.

Ebben a pillanatban a léptek zaja elnémult az ajtaja előtt, kopogtattak.

Mercy egész testében remegett és alig volt képes megállni lábán. A rémület gyöngye kiáltása tört elő melléből. De még mielőtt a kopogás ismétlődhetett volna, ismét összeszedte bátorságát és maga nyitotta ki az ajtót.

Horace Holmeroff állt előtte.

Vöröses arca most halálsápadt volt; haja, amelyre oly nagy gondot szokott fordítani, vad rendetlenségben. Formáinak külső finomsága eltűnt és előtérbe lépett az igazi ember, tele sötét türelmetlenséggel és a végső feligatva. Gya-

nyakvó szemét erősen részegre Mercyre és minden bevezetés és bocsánat nélkül szigoruan, haragosan szót:

— Tudja ön, mi történik odalent?

— Egy pillanatil sem hagytam el a szobámat, — válaszolt Mercy. — Tehát csak is azt tudom, hogy lady Janet későbbre tartotta fenn magának azt a nyilatkozatot, amelyre közletem magamat.

— Hát senkisémondta meg önnek, mit csinált lady Janet, miután ön elhagyott bennünket? Tehát nem tudja ön, hogy lady Janet a legnagyobb előzékenységgel a saját szobáját elcsatolta rendelkezésére annak a személynek, akit még félórával előbb ki akart utasítani a házból, és hogy mr. Julian Gray magára vállalta az oly hirtelen megbeszélendő vedéget odavezetni? És én e változások, ellentmondások és titkok közepette egyedül állok és halvány fogalmam sincs róla, mi mindennek az oka.

— Erre bizonyára én a legkevésbé tudnék önnek válaszolni, — mondá Mercy szeliden. — Ugyan ki tudná volna velem, mi történt odalent, mielőtt ön bekopogtatott?

Horace gunyos meglepetésnek erőszakolt kifejezésével nézett menyasszonyára.

— Ön ma nagyon feledékenynek látszik — mondá. — Barátja, mr. Julian Gray, ezt nagyon könnyen megtelhetne volna. Nagyon esodáikozva hallom, hogy még nem volt itt, hogy önnel négyszemközt beszéljen.

— Nem értem önt, Horace.

— Nem is kell értenie, — viszonáz az igaztoltan. — Csak Julian Gray értsen meg; és ő majd be fog nekem számolni arról, mért lépett önnel a hátam mögött oly bizalmas összeköttetésbe. Most még kiértem; de majd rá fogok találni.

Eközben Horace oly fenyegető állásba helyezkedett, hogy Mercy irgatótt, aggasztó kedély-állapotában előhírnökét látta egy komoly konfliktusnak közte és Julian Gray közt.

— Ön nagyon téved — mondá a leány meglepő hangon. — Nagy halátlanság öntől, hogy a leg-

Gold Zsigmond, Hanke Jenő (uj), Heller Gábor, Herzfeld Frigyes, Hoffmann Sámuel, Hollischer Lipót B., Horváth Elemér, Klein Gyula, dr. Kohner Adolf (uj), Kornfeld Zsigmond, Krausz Lajos, Lukács József, Markó Albert, Neumann Miksa, Oblath Gyula, Pekár Imre, Sándor Armin, Sándor Pál, Schöffler Bódog, Simon Jakab, Sonnenberg Imre, Steiner József (uj), Strasser Alfréd, Strasser Sándor, Strausz Antal, Székely Ferenc, Ullmann Emil, Vuk Gyula, Wahl Béla, Weisz Fülöp és Weisz Károly.

A bizottság többek hozzájárulása után nagy többséggel helyeselte a listát s Gál Károly elnök felszólalása után elhatározta, hogy a választás alkalmával teljes erejűkel támogatni fogják jelöltjeiket. Az elnök is köszönetet mondott a bizottság tagjainak s buzdította őket a lelkes kitartásra.

A készfűzetések felvételéről. A Magyar Közgazdasági Társaság ma este 7 órakor felolvasóülést tartott *Kants Gyula* főrendiházi tag elnöke alatt. A szokottnál is előkelőbb, diszessőbb közönség gyűlt ma össze, hogy meghallgassa dr. *Hertika* Tivadarnak, a *Magyar Hírlap* főszerkesztőjének, közgazdasági irodalmunk e kiváló munkásának előadását: *A készfűzetések felvételéről*.

Dr. *Hertika* érdekes és tanulságos fejtegetései elején mindenekelőtt a hallgatóság elnözését kérte azért, hogy fejtegetései mindazzal ellentétben álljanak, amit egy évized alatt a készfűzetések dolgában szöszökről és elméletben hirdettek. Az uralnok nézeteket ugyanis képtelennek tartja. Ezzel nem akar vádat emelni pénzügyeink vezetői ellen, de hivatkozik a történelem számos példájára, amelyek bizonyítják, hogy meggyökeresedett tévtanok a legnagyobb elméket is megéveszthetik. Nézte az, hogy a mi valutánk 1892-ben, mikor annak rendezéséhez hozzájutunk, már öngámulótt helyreállott. Ami azóta a valutarendezés dolgában történt, az mind közbűbös, felesleges, vagy egyenesen káros dolog volt. Sőt ha azóta semmi beavatkozás nem történt volna, már régen rendezett valutával bírnánk. Majd azt hangsúlyozta, hogy a monetária magatartása a készfűzetések felvétele dolgában a pénzügyi tevékenység legelőkelőbb ellenfele. Az aranyat éppen azért tartják jobb forgalmi eszköznek a papírpénznél, mivel szabadon ki- és beáramolhatik, tehát a kereslet és kínálat automatice szabályozhatja mennyiségét és ige most tíz esztendőn keresztül folyton attól rettegünk, hogy aranyunk ezzel a sajátságával tényleg bírná fog. Ha pedig mindaz igaz volna, ami eddig cáfolatot nyert, ebből nem az következnék, hogy várunk kell a készfűzetések felvételével, hanem az, hogy arról örökre le kell mondanunk. Mert csak nem akarjuk bevárni azt, amíg örökre megszűnik annak lehetősége, hogy fizetési mérlegünk, mely jelenleg aktív, valaha passzív legyen. Erre néve garanciát csak a magyarok Istenének kötelező ígérete adhatja. Avagy addig akarunk várni, amíg külföldi adósságainkat mind lerögzít? De hát mi az oka, hogy így abszurd tévtanok tudták a valutarendezést befolyásolni? A felelet erre: az ok az osztrákok rosszakarataiban keresendő. Az osztrákok sohasem akarták komolyan a valutarendezést, mert azt egyrészt zsidó, másrészt magyar pénznek tartják, vagyis olyan pénznek, amely elsősorban a zsidók és a magyarok érdekét szolgálja. Ami az első illeti, ez egyszerűen nem áll, hanem az ellenkezője igaz. A bankároknak — s zsidók alatt az antisemita terminológia szerint ezek

jobb, leghívebb barátja iránt annyira bizalmatlan. Magáról nem is beszélék. Gyanakról viselkedése mindenkit mást joggal megsértelt volna; hogy miért tűröm nyugodtan én, nemsokára meg fogja tudni.

— Hadd tudjam meg mindjárt. Most! Nyomban!

Eddig bizonyos távolságban állottak egymástól, Merce a küszöbön hallgatózza; Horace vele szemben a folyosó falához támaszkodva, beszélt. Az utolsó szavaknál hirtelen egy lépést tett előre és egy parancsoló modorral karon ragadta; oly durván, hogy szinte fájdalmat okozott Mercynek, aki ki akarta magát rántani szorítás alól.

— Hagyjon békében! — mondá a leány. — Mit akar tőlem?

Épp oly gyorsan, amint megragadta a leány karját, megint eleresztette Horace.

— Mindjárt meg fogja tudni, — viszonáz Horace. — Önt egy idegen személy, akinek egyetlen mentessége az örültsége, a legdurvábban megsértette és ugyanez a személy az ön határozott kiánváására, sőt csaknem parancsára abban a pillanatban tartatik itt vissza, amikor már a rendőrfelügyelő magával akarja vinni. Követelem most, mondja meg, mit jelentenek és jogom van meg tudni. Völegények vagyok; ön köteles rám bízni azt is, amit mások előtt talán el szeretne hallgatni. Nem akarok előbb lady Janetre várni. Ragaszkodom hozzá — ön kényszerít e kifejezés használatára — meg kell tudnom, hogy és mint van ön belekeverve ebbe az egész ügybe. Ön maga kényszerített engem, hogy idekövetsem önt; egyébként nincs alkalmam önrel beszélnem. Ön kitér előlem és bezárkózik előlem a szobájába; még nincsenek férjért megillető jogaim és így nem kényszeríthetem, hogy beöccsönsön be. De más szobák rendelkezésünkre állnak. A könyvtárszoba szabad és intézkedni fogok, hogy ott senkire zavarhasson bennünket. Megyek, de egy kérdésre még válaszolnia kell. Egy hét múlva ön feleségem lesz; akar-e beavatni bizalmába, vagy sem?

(Folytatása következik.)

értendő — a rendezetlen valuta nagyobb előnyökét nyújt, mint a rendezett valuta. Ami azonban azt illeti, hogy az aranyvaluta a magyaroknak kedvezne, hát ebben az osztrákoknak teljesen igazuk van. Már a valutarendezés eddigi befejezetlen állapotából is rendkívül előnyei voltak a magyar gazdaságnak, sőt azt mondhatjuk, hogy mezőgazdaságunk az amerikai konkurrencia és súlyos viszonyok ellenében csakis a valutaszabályozás megindulása menthette meg a teljes törekvéstől. Az előadó ezt egy egyszerű számításal bizonyítja be. A magyarországi osztrákok pedig ezt a tényt a gyűlölet finom sejtelmével észre vették s azt is belátták, hogy a készfűzetések felvétele a kamatlábnak eddig elért 1%-os csökkenésén felül annak még 1/2%-kal való leszállását jelentené. De még ennél is nagyobb bajnak látszik az osztrákok szemében, hogy a valutarendezés befejezésével a világ pénzpiacára Magyarország számára megnyílik s így hazánkban a bécsi pénzpiactól való függő viszony örökre megszűnik. Ezek valódi okai az eddigi halogatásnak s errevalók voltak az emlegetett közbeeső intézkedések, melyek eddig, még soha sehol alkalmazása nem vétekett. Most azonban a Szilveszter-éji megállapodások értelmében törvényjavaslatok kerülnek a két állam törvényhozása elé a készfűzetések felvételéről. E javaslatokban terminus nem lesz, de ez helyes még pedig egyszerűen azért, mert terminussal bíró javaslatot az osztrák törvényhozás soha nem szavazna. Határidő nélkül azonban, bízva az eddigi halogatási taktika további sikerében, talán mégis megadják a hozzájárulást a javaslathoz. Hogy újabb halogatási kísérletekkel még fogunk találkozni, ezt biztosra vehetjük s ezekkel szemben csak egy ellenszer van: ha belátjuk végre az eddigi tudakos frázisok tarthatatlanságát és ha a magyar közvélemény, törvényhozás és kormány együttes erővel fog szembeállani minden újabb babonával és akadékoskodással.

A közönség lelkes tetszéssel honorálta a nagyszabású tanulmányt és sokan személyesen siettek a kitűnő publicistához, hogy elismerésüket fejezzék ki értekes előadásáért. Jelen voltak a felolvasáson a többi közt: *Szell* Kálmán miniszterelnök, *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter. *Hieronimi* Károly, *Grünstein* Béla államtitkár, *Chorin* Ferenc, *Ghtey* Béla főrendiházi tagok, *Lénczy* Leó udvari tanácsos, *Neményi* Ambrus, *Barta* Ödön képviselő, gróf *Pejachevich* Gábor stb.

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara március 24-ikén, kedden délután 4 órakor teljes ülést tart.

A Magyar Általános Hitelbank ma délelőtt gróf *Andrássy* Aladár elnöke alatt tartotta meg XXXV. évi közgyűlését, amelyre 60 részvényes 27680 részvényt tett le és amelyen 32 részvényes 17725 részvény képviselőben jelent meg. A jegyzőkönyv vezetésére *Stettner* László, hitelesítésére *Bárány* Leó és *Horváth* Elemér Elemér részvényeseket kérte fel az elnök.

Az igazgatósági jelentés kiemeli, hogy az idei nyereség emelkedése a tavalyival szemben a konzervatív üzletekben elért nagyobb eredmények és a fokozottabb jutalékbevételek tulajdonítandó, ellenben a kamatbevételek csökkentek és az egyéb nyereségtételek a tavalyihoz képest csak csekély eltérések tüntetnek föl. Az ártekopirizletben elért hasznát a lefolyt évben is fölemészítette az a veszteség, mely a már hosszabb idő óta a tőrában levő értékpapírok árfolyamhanyatlása következtében beállott. Azonban remélni lehet, hogy a viszonyok ebben az irányban nem fognak továbbra is lényegesen rosszabbra fordulni. A lefolyt évben a hazai vállalatok zárszámadásai iránt tépált aggodalmak *szűntek* bizonyultak. Különösen ama társaságok, melyeknek a Magyar Általános Hitelbank nagyobb részesedéssel van érdekelve, a leghatározottabban beigazolták ellentétállási képességüket. A múlt évi termelés több gyöngye év után ismét kedvező volt és kiindulási pontot szolgáltatott arra nézve, hogy általában a közgazdasági helyzet összességében valamivel bizalomteljesebb megítélésben részesüljön és készsége jelentősként, hogy bizalmunk a rendelkezésre álló mérhető adatok alapján megerősödött. Az elmúlt év alatt alacsony maradt kamatállami állami és egyéb befektetési papírokban fontos és nagy horderejű műveletek keresztülvitelét tette lehetővé. Ezek közt első helyet foglalja el az 1.037.470.000 korona névértékű 4 százalékos magyar koronajáradékának a konvertálás céljaira szolgáló kibocsátása. Az átvett koronajáradékokból a régi kötvények birtokosai részéről eszközölt bejelentések alapján 974.794.000 korona névértékű kötvény lett kiszolgáltatva. A 4 százalékos magyar koronajáradékoknak a konvertálására be nem jelentett 4 és fél százalékos kamatozó kötvények beváltására szolgáló részek szabadkézbe való eladás útján lett értékesítve, a régi kötvények pedig 1902. évi szeptember elsőjére felmondattak és visszafizetettek. Az üzlet végeleszámolása ez évben történt, az abból származó nyereség a jelen mérlegben nincs bennefogva. Ez évben újból átvettünk 62.100.000 korona 4 százalékos magyar koronajáradék-kötvényeket, melyek eladása folyamatosan van. A 4 százalékos osztrák koronajáradék, a gácsországi Károly Lajos-vasúti kötelevények konvertálása üzleteiből elért konzervatív nyereségek a mérlegben el vannak számolva. A 42 százalékos járadék konvertálásából eredő nyereség az üzlet természeténél fogva igen jelentéktelen volt. A Magyar Földhitelintézet 3 és fél százalékos kamatozó zálogleveleinket külföldön eszközlendő eladás tárgyában a Magyar Földhitelintézet megállapodást létesítettünk és mindent elkövettünk arra nézve, hogy az intézet áldásos működését saját halálkorunkban előmozdítsuk. Az igazgatóság a laterméli részvénytársaság, a Ganz és társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság,

a fegyver- és gépgyár részvénytársaság, a magyar cukoripar részvénytársaság, a mezőgazdasági ipar-részvénytársaság, a brassói cellulozo-gyár részvénytársaság, a magyar fém- és lámpagyár részvénytársaság, a Hungaria-egyesült gőzmalom részvénytársaság, a szolnoki Hungaria-gőzmalom részvénytársaság, a Franklin-társulat, a fumei rizzevny-társaság, a Franklin-gyár részvénytársaság, a magyar folyam- és tengerhajós részvénytársaság, az országos raktárházak részvénytársaságban elért eredményekkel az igazgatóság meg volt elégedve. Nyereség nélkül zárák le a mérlegüket a részvénytársaság villamos- és közlekedési vállalatok számára és a kőolajminőség-gyár részvénytársaság; csekély veszteséggel zárja le zárszámadásait a Danubius-Schoenichen-Harimann egyesült hajó- és gépgyár-részvénytársaság. A fumei hitelbank az elmúlt évre mérsékelt osztalékokot fog fizetni, míg a Hermes magyar általános váltóüzlet részvénytársaság megfelelő nyereséget fog szolgáltatni. Az előterjesztett üzleti eredményzámára az 1902. évi 3.686.890 korona 20 fillér tiszta nyereséget tüntet föl, melyből az igazgatóság osztalék fejében a részvényesek között részvényenként 34 korona kifizetését javasolja a közgyűlésnek, 400.000 koronát a tartalékalap javadalmazására fordítani indítványoz és a fennmaradó 717.775 korona 99 fillér új számlára való elővitelt hozza javaslatba.

A közgyűlés a javaslatokat elfogadja, fájdalommal emlékezik meg *Iovag Mauthner* Gusztáv, igazgatósági tanácsos elhunytáról és e fölötti részvétnékné jegyzőkönyvileg ad kifejezést. *Kornfeld* Zsigmond vezérigazgató megbízatásának tartama a mai napon lejárt, a közgyűlés egyhangulag ötvi tartamra *Kornfeld* Zsigmondot az igazgatóságba újra beválasztotta. Igazgatósági tanácsosokul ötvi időtartamra *Bluhm* Gyula, dr. *Heinrich* Béla és *Márfly* Ágost; főügyelőbizottsági tagokul egy évi időtartamra *Iovag Anstahs* Leó, *Havassy* Ignác, *Huszár* Adolf és *Kernler* Ferenc egyhangulag megválasztattak. A közgyűlés az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak megszavazott fölmöntés után véget ért.

A m. kir. államvasutak és az általuk kezelt magánvasutak állomásain február hóban feladott árak mennyisége, amely az összes forgalomnak 92%-át teszi, 177.465 kocsiaranyak volt, ami 8038 kvadrát vagyis közel 5%-kal több, mint a múlt év megfelelő havában. Ezen többlet főleg a nagyobb gabona és liszt, valamint fanemiek forgalmából származik, míg elentékenyebb csökkenés a répa, élőállatok és darab-árak feladásánál volt észlelhető.

Feladottak ugyan február hóban: gabona 17.841 (+4310), kocsli, liszt 324 (+1015), só 984 (+80), aszalt szilva és szilvaiv 311 (+124), káposzta, burgonya és gyümölcs 1882 (+817), bór 1676 (+427), szesz 677 (+66), kőolaj 1342 (-97), dohány 1141 (-474), szén 24.327 (-181) ércok 3493 (+121), vas 4767 (-18), fanemiek 25.410 (+4322), kőve 7262 (+973), mész 890 (+205), szén és szalma 1.150 (-513), élőállatok 8.233 (-738), répa 2.162 (1.724), cserné 340 (+41), cukor 1.723 (+51), sör 910 (+125), egyéb kocsrakomány 17.204.96 (+586), darabárak 42.294 (-2.465) kocsli. Ezen számokból kitűnik, hogy a gabona és liszt együttes, továbbá szén és fa körülbelül egyenlő, mintegy 25-26.000 kocsiaranyak havonként mennyiségekkel szerepelnek, mint főfontosságú cikkek vasutaink forgalmában és az összes tömegáraknak több mint fele részét teszik. Az év eleje óta február hó végéig a feladott füzetrők mennyisége összesen 379.780 kocsli volt, ami 4%-kal több, mint az előző év megfelelő időszakában. Ezen mennyiségből 17.936 (+7.867) kocsli gabonára, 17.081 (+2.183) lisztre, 58.150 (+3.749) szénre, 50.577 (+9.028) fanemükre, míg élőállatokra 16.358 (-1.882), darabárakra pedig 81.465 (-10.166) kocsli esik.

Utazási ösztöndíj fiatal iparosok részére. A budapesti kereskedelmi és iparkamara pályázatot hirdet a kereskedelemügyi miniszter folyó március 3-án 11224/IX szám alatt kelt leirata szerint törekvő fiatal iparosok részére adományozandó 600 koronás ösztöndíjak egyikkre. Ezen ösztöndíjért folyamodhatnak a kamara kerületében (Budapest székesztőváros, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye, Kecskemét t. h. j. város, Fejérmegye és Szekesfehévár s. kir. város) született vagy illetőséggel bíró törekvő fiatal iparosok, akik magukat a külföldön szakmájukban továbbképzni óhajtják. A kérvények 1903. május 10-ikéig a budapesti kereskedelmi és iparkamaránál nyújthatók be, ahol az ösztöndíj elnyerési óhaját iparosok a feltételeket megtudhatják.

A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közli, hogy rendes házőjáratát a Tiszán *Csongrád* és *Szolnok*, valamint *Csongrád* és *Szeged* között a következő menetrend szerint indítja meg: *Csongrád* és *Szolnok* között: Minden vasárnap, kedden és csütörtökön. *Lefel:* Első menet márc. 19-én. Indulás *Szolnokról* délután 1 ó. 30 p. Erkezes *Csongrádra* este 6 ó. 40 p. *Feljel:* Első menet március 22-én. Indulás *Csongrádról* reggel 4 ó. 15 p. Erkezes *Szolnokra* délelőtt 10 órakor. *Csongrád* és *Szeged* között minden hétfőn, szerdán és szombaton. *Lefel:* Első menet március 21-én. Indulás *Csongrádról* reggel 5 órakor. Erkezes *Szegedre* reggel 9 órakor. *Feljel:* Első menet március 21-én. Indulás *Szegedről* délután 2 ó. 30 p. Erkezes *Csongrádra* este 7 ó. 45 p.

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapest*ben 36.50 korona pénzben, 37.50 korona áruban. — *Bécsben* a kontingentálit készárú 33.60 korona pénzben, 39.- korona áruban.

Szarvasmarhászár. (A budapesti marhavásárlási téri vásári pénztár részvénytársaság tudósítása.) *Felbajtás:* Vágómarhák, Magyar ökrök 549 darab, magyar tehén 611 darab, szerbiai ökrök 168 darab, szerbiai tehén 6 darab, növendékmarha —

drb, bivaly 133 drb, bika 93 darab, összesen 2608 drb. Gazdasági marhák: Igas- és hizlali való ökr — darab, fejőstehen — darab, igaz bivaly — darab, tinó — darab, bika — darab, üszg — darab. Eladási árak ezen tudósítás zártáig: vágómarhákért: Magyar hizott ökr, legjobb minőségű 64.—K-től 70.— K-ig, kivételesen 72.—K., 100 kilónként élő súlyban, középminőségű 56.—K-től 62.—K-ig, silányabb minőségű 50.—K-től 54.—K-ig, Magyar legelőmarha jobb minőségű 54 K-től 62.—K-ig, kivételesen — K-ig, Silányabb minőségű 46 K-től 52 K-ig. Tarka hizott ökr, legjobb minőségű 66.—K-től 72.—K-ig, kivételesen — K-ig középminőségű 56 K-től 64.—K-ig, silányabb minőségű 50 K-től 54 K-ig. S.erb és boszniai ökr, legjobb minőségű 52 K-től 60.—K-ig, kivételesen — K-ig, silányabb minőségű 46.—K-től 50.—K-ig. Bika jobb minőségű 52 K-től 62.—K-ig, kivételesen — K-ig, silányabb minőségű 46.—K-től 50.—K-ig. Bivaly 32 K-től 46 K-ig, kivételesen — K-ig. Magyar tehén 44.—K-től 58.—K-ig, kivételesen 63.—K-ig. Tarka tehén 46.—K-től 56.—K-ig, kivételesen — K-ig. Mind 100 kilónként élő súlyban. Gazdasági marhákért: Igas ökr, elsőrendű — K-től — K-ig, páronként, középmínőségű — K-től — K-ig, 100 kilónként — K-t — K-ig páronként, silányabb minőség — K-től — K-ig 100 kilónként, — K-től — K-ig páronként. Hizlali való ökr fehér — kg-kint — K-től — K-ig. Fejőstehen keresztzett színes 150 K-től 230 K-ig darabonként, bonyhádi faj 220 K-től 320 K-ig darabonként, kivételesen — K-től — K-ig. Igas bivaly — K-től — K-ig páronként. Vágómarhából a főhajtás mintegy 500 darabbal nagyobb volt a multétinél, mivel a konzervgyárak szükséglete ma kisebb volt. Közepes és gyengébb minőségek árai 1—2 koronával mértékmánsáknál hanyatlottak ellenben elsőrendű áru könnyen eladható volt. Különösen olcsó áron keltek el bikák, melyek olyan községből származnak, honnét Ausztriába nem szállíthatók.

Borjvásár. 1903. évi március 19-én. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaságtól.) Félhajtás: Belöldi élő borju 324 drb, leölt borju 81 db. bécsi borju — db, — db, növendékmarha 52 darab, bárány élő 40 darab, leölt bárány 3227 darab. — Argyezések. — Belöldi élő borju I. rendű 72—82 l-ig, kivételesen 84 f., II. rendű élő borjúkért 60—70 l-ig, 1 kilónként, leölt borju I. r. 72—88 l-ig, II. r. — l-től — l-ig, kivétel. 1. kilónként, levonas nélkül. Rugott borjúkért 44—54 l-ig. Növendékmarha 40 l-től 53 l-ig, I. r. — l-ig, középmínőségű — l-ig, alárendelt — l-ig, 1 kilónként. Bárány élő 8—14 k., leölt bárány 5.—14,50 k. kivételesen ár — k-ig páronként. Ugy a borju, mint a bárányvásár vonatolt lefolyása volt.

Sertésüzemvásár. (A székesfehérvári sertésüzem és közvagyonid intézősége.) Március 19-én. Főhajtás: Zsirtertés, egymint Öreg I. rendű 350 kilogramm felül — darab, II. rendű 280—350 kilogramm — darab, kauló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogramm felül — darab, közép 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Hussertés egymint: nehéz 800 kilogramm felül — darab, könnyű 250—300 kilogramm — darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Főhajtás összege 436 darab. Előző napi maradvány 21 darab, összesen 457 darab. Eladatok: 372 db. Maradvány 85 db. A vásár irányzata közepes. Az árak szilárdak. — Következő áruk jegyzetelték: Zsirtertés: Öreg I. r. 350 kgr-on felül 110—116 fillérig, II. rendű 280—350 kilogramm 103—110 fillérig, selejtzett 90—92 fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogramm felül 112—117 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogramm 104—112 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 94—103 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig. Hussertés: Nehéz 800 kilogramm felül — fillérig, könnyű 140—300 kilogramm — fillérig, süldő — fillérig, malac 40 kilogramm — fillérig, silány — fillérig. Árak minden levonas nélkül, kilogrammonként, élősúlyban.

Bécsi juhvásár. Március 19. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhozta: 3759 darab borjut, 2136 darab élő sertést, 1966 darab levágot sertést, 262 darab levágot juhot, 4270 darab bárányt.

Eladási árak: Élő borju — fill., elsőrendű — fillér, legelője — fillér, lev. borju 88—100 fillér, elsőrendű 102—114 fillér, sertészsir 116—130 fillér, fiatal sertés 80—100 fillér, kivételesen —, levágot nehéz sertés 116—138 fillér, kivételesen — fillér, husra hizalt — fillér, zsirra hizalt sertés — l., könnyű sertés 120—128 fillér, elsőrendű süldő 110—116 l. élő juh — l., levágot juh 76—100 fillér, bosnyák silányabb sertések — fillér, kilogrammonként. Bárány 12—23.— korona páronként.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, március 19.

Nyugodt hangulat mellett 25.000 métermása buza került a forgalomba, kezdetben alig tartott, zárlatolá azonban szilárdan tartott áron.

Más gabonanemekben csekély volt a forgalom és az árak változatlanok maradtak.

Eladatok:

Buza, Tiszavidéki: 100 mm. 81 1/2 k, 8 K, 25 l;

200 mm. 8 1/2 k, 8 K, 20 l, bükkös, 100 mm. 80 1/2 k, 8 K, 20 l, 200 mm. 81 k, 8 K, 20 l, 100 mm. 80 1/2 k, 8 K, 15 l, 100 mm. 80 1/2 k, 8 K, 20 l, 100 mm. 80 1/2 k, 8 K, 10 l, 100 mm. 80 1/2 k, 8 K, 10 l, 300 mm. 80 k, 8 K, 15 l, 4000 mm. 80 k, 8 K, 12 1/2 l, 100 mm. 80 k, 8 K, 15 l, 100 mm. 80 k, 8 K, 12 1/2 l, 700 mm. 80 k, 8 K, 2 1/2 l, 100 mm. 80 k, 7 K, 95 l, hibás, 100 mm. 80 k, 7 K, 95 l, hibás, 100 mm. 79 k, 8 k, 12 1/2 l, 100 mm. 80 k, 8 K, 12 1/2 l, 200 mm. 79 k, 8 k, — l.

Pestmegyei: 100 mm. 80 k, 8 K, 10 l, 100 mm. 80 k, 8 K, 05 l.

Kalocsa: 1150 mm. 78 k, 7 K, 92 1/2 l, Bácskai: 4300 mm. 76 k, 7 K, 62 1/2 l, Marosi: 100 mm. 78 1/2 k, 7 K, 95 l, Verbási: 2250 mm. 77 k, 7 K, 90 l, 2250 mm. 77 k, 7 K, 90 l.

Cservenka: 1250 mm. 76 k, 7 K, 80 l, 1250 mm. 76 k, 7 K, 80 l.

Pancsova: 1200 mm. 76 k, 7 K, 37 1/2 l, Mind három hónapra.

Ross: 150 mm. 6 K, 75 l, Arpa: 425 mm. 6 K, — l, Zab: 100 mm. 6 K, 45 l, 200 mm. 6 K, 25 l, 100 mm. 6 K, 25 l.

Tengeri: 100 mm. 6 K, 60 l, Kőbányán. Tegnap délután eladatok:

Becskerek: 5000 mm. 78 k, 7 K, 70 l, Késszentivéles mellett.

A kászár hivatalos jegyzése a budapesti ár- és értéktözsde s.okasai szerint készpénzben 50 kilogrammonként, — A minőség hektoliterenként 50 kilogrammonként.

Típus	Mj	Kilogramm árs		Kilogramm árs	
		K-től	K-ig	K-től	K-ig
Tiszavidéki	uj	7.60	7.65	7.80	7.9
		7.70	7.75	7.9	8.10
		7.75	7.80	8.0	8.15
		7.80	7.85	8.0	8.20
Fehérmagyar		7.45	7.50	7.65	7.75
		7.50	7.55	7.70	7.80
		7.55	7.60	7.75	7.85
		7.60	7.65	7.80	7.90
Pestvidéki		7.40	7.45	7.60	7.70
		7.45	7.50	7.65	7.75
		7.50	7.55	7.70	7.80
		7.55	7.60	7.75	7.85
Stánsági		7.40	7.45	7.60	7.70
		7.45	7.50	7.65	7.75
		7.50	7.55	7.70	7.80
		7.55	7.60	7.75	7.85
Stánsai		7.40	7.45	7.60	7.70
		7.45	7.50	7.65	7.75
		7.50	7.55	7.70	7.80
		7.55	7.60	7.75	7.85

Egyéb gabonanemek	Mj	Kilogramm árs		Kilogramm árs	
		K-től	K-ig	K-től	K-ig
Ross	uj	7.60	7.65	7.80	7.9
	másodrendű	7.40	7.45	7.60	7.70
Arpa	uj	6.40	6.45	6.60	6.70
	lagarmány	6.20	6.25	6.40	6.50
	egyetlen való	6.30	6.35	6.50	6.60
	széleskörű való	6.10	6.15	6.30	6.40
Zab	uj	6.20	6.25	6.40	6.50
Tengeri	bánási	6.00	6.05	6.20	6.30
	másodm	5.80	5.85	6.00	6.10
Repece	uj	10.20	10.30	10.40	10.50
	bánási	10.00	10.10	10.20	10.30
Kéles	uj	5.70	5.75	5.90	6.00

A határvidéki folyamat a következő kitések története:

Áprilisi buza 1903.	7.46—7.45—7.47—7.49—7.48
Októberi buza 1903.	7.39—7.43
Áprilisi rozs 1903.	6.86—6.67
Áprilisi zab 1903.	6.—6.02
Májusi tengeri 1903.	6.14—6.15
Juliusi tengeri 1903.	6.18—6.21
Augusztusi repece 1903.	—

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1903.	7.48—7.49
Októberi buza 1903.	7.43—7.44
Áprilisi rozs 1903.	6.66—6.67
Áprilisi zab 1903.	6.02—6.03
Májusi tengeri 1903.	6.14—6.15
Juliusi tengeri 1903.	6.19—6.21
Repece augusztusa 1903.	—

Délután fél 5 óraker zárul:

Áprilisi buza 1903.	7.48—7.49
Októberi buza 1903.	7.43—7.44
Áprilisi rozs 1903.	6.66—6.67
Áprilisi zab 1903.	6.02—6.03
Májusi tengeri 1903.	6.14—6.15
Juliusi tengeri 1903.	6.21—6.22
Augusztusi repece 1903.	—

A budapesti értéktözsde.

A mai tőzsdén az Osztrák-Magyar Államvasutak, államosítási hírekre, élénk forgalom mellett 8 koronával emelkedtek és ennek következtében a többi értékek is szilárdultak és barátságos hangulattal zárultak.

Valuta és ércárú olosbódott. A helyiértékek piaca szilárd.

Előttek. Osztrák Hitelesrészvény 690.—691.25; Magyar Hitelesrészvény 758.—753.50. Leszámlolóbank részvény 469.50—470.50. Jelzőlogbank részvény 584.10—535.—, Osztrák-Magyar Államvasuti részvény 693.25—697.—90.—, Márka 117.12. Városi Villamos Vasutársaság 821.26. Közúti Vasuti részvény 621.—. A déli tőzsde: Osztrák Hitelesrészvény 690.40—692.—691.75. Magyar Hitelesrészvény 753.50—754.35—754.—. Koronajáradék 99.42 1/2—99.80—99.45. Leszámlolóbank részvény 468.50—489.75—468.50. Jelzőlogbank részvény 533.50—535.—533.50. Rimamurányi vasuti részvény 487.—Osztrák-magyar Államvasuti részvény 697.—698.75. Márka 117.12. Városi villamos vasut 320.—Közúti vasutársaság 619.50—620.50

—619.50. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 531.—536.—533.—, Pesti Magyar Kereskedelmi Bank 2700.—, Magyar Aszfalt 95.—98.—95.—, Schöckle-tele Vasúttele és Gépgyár 800.—, Magyar Villamosági részvénytársaság 264.—267.—265.—, Adria Tengerhajózási Részvénytársaság 465.—464.—kor. A prémium-üzetben díjazási listákért firtetek: Osztrák hitelesrészvényekét holnapra 4—5 koronát, 8 napra 11—12 koronát, március hó végére 24—26 koronát.

4 óraker zárul: Osztrák Hitelesrészvény 691.50. Magyar hitelesrészvény 752.75. Osztrák-magyar államvasuti részvény 696.—korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonserző hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzék-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 46.—54.—korona, vörös aprószemű 56.—62.—korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánági — korona, középszemű 83.—85.—korona, nagyszemű 67.—71.—korona. Disznózsír: budapesti 80.—80.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszenyített vidéki — korona, városi 4 darabos 67.—67.50 korona, 3 darabos 69.50—70.—korona, füstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 13.25—13.75 korona, 120 darabos — korona, 100 darabos 14.—14.50 korona, 85 darabos 16.—16.50 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 11.75—12.25 korona, 100 darabos 12.50—12.75 korona, 85 darabos 15.—15.50 korona, szilvai: sláviai 16.—16.25 korona, szerbiai 13.75—14.25 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktözsde.

A vasuti bizottságnak az államosításról hozott határozata a mai előtérdeknek erőteljes ösztönzést nyújtott és az államosítás megérett vasutak részvényeiben élénkebb mozgalmat idézett elő. Különösen államvasuti és északi vasuti részvények lendültek föl erőteljesebben. Ezzel kapcsolatban az irányzat egyéb értékekben is barátságosabb lett.

A déli tőzsde megnyitáskor tartózkodó. Az államosítás jó hatása a későbbi forgalomban is megérett, különösen Északi vasuti részvények emelkedtek. Zárulat barátságos.

Bécs, március 19. (Magyar értékek zárlata) 4 1/2%-os aranyjárdék 121.20. Lissza és szegedi kölcsön-sorsjegye 159.—, Magyar vasuti kölcsön ezüstben —, Magyar keleti vasuti állami kötvény —, Magyar eszámító- és pénzügytőzsde 467.50. Rimamurányi vasutársaság 487.—, Magyar koronajárdék —, 4 1/2%-os Magyar földtözsde kötvény 99.40. Magyar hitelbank részvény 754.—, Magyar nyeregemény kölcsön sorsjegye 200.—, kassa-oderbergi vasuti részvény —, Magyar keresk. bank 2690. Magyar cukoripar —

Bécs március 19. (Osztrák értékek zárlata) 4 1/2%-os papírjárdék 100.85, 4 1/2%-os osztr. aranyjárdék 121.50, 1880-os sorsjegye 154.10, Osztrák nitelorsorsjegy 433.—, Angol-osztrák bank —, Bécsi bankjegyzetelt 495.50, Osztrák-magyar bank 1599.—, Déli vasut 50.90, Dunagőzhajózási részvény 890.—, Dohányrészvény 253.50, Cászári és királyi arany 11.31, Német bankváltók 117.10, 4 1/2%-os ezüst járdék 100.65, Osztrák koronajárdék 101.10, 1864-lis sorsjegy 248.—, Osztrák hitelintézet részvény 691.50, Unionbank 543.—, Osztrák Landerbank 413.50, Osztrák-magyar államvasut 696.75, Elbavölgyi vasut 454.—, Alpein bányászatrészvény 395.50, 20. rank. arany 19.09—, Londoni váltók 239.90 Bécsi Tramway Lít B. —, Bécsi Tramway Lít A. —, Lapót kőb —, Az irányzat nyugodt.

Bécs, március 19. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelesrészvény 691.25, Magyar hitelesrészvény 754.—, Angol-Osztrák bank 275.50, Bécsi bankjegyzetelt 426.—, Union bank 543.—, Landerbank 413.50, Osztrák-magyar államvasut részvény 696.50, Déli vasut 51.80, Elbavölgyi vasut 454.75, Északnyugat vasut részvény —, Dohányrészvény 354.—, Rimamurányi vasut 487.50, Alpein bányászatrészvény 395.50, Májusi járdék 100.85, Magyar korona járdék 99.50, Török sorsjegyek 120.50, Német birodalmi mártá 117.15—117.16, Napóleond'or 19.10.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, március 19. (Tőzsde tudósító.) New-York jobb irányzata és az Iron-Age-nak az amerikai vasparóló szülő biztató jelentése megnyitáskor szilárdra tette az irányzatot, de most is csak bánáyerítékekben volt élénk forgalom emelkedő árfolyamok mellett. Bankok nagyon csöndesek. Belöldi járdékok artárúk, idegenek nehékesek. Vasutak nyugodtak, csak gothárdi- és államvasutak szilárdak Bécsre, nemkülönben kanadaiak New-Yorkra. Később az egész vonalon csöndes volt az irányzat. Magánleszámlálókat kamatláb 3%.

Berlin, március 19. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjárdék 101.10, 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 103.50, Elbavölgyi vasut —, Magyar koronajárdék 100.25, Osztrák-magyar államvasut 150.10, Kassa-oderbergi vasut —, Bécs váltók —, Magyar vasuti beruházási kölcsön —, Alpein bányászatrészvény —, Disconto-Commandit 195.—, Általános villamosági Edison 189.50, Geismann 181.—, Laurakohé 233.90, 4 1/2%-os osztrákjárdék 110.10, 4 1/2%-os magyar arany járdék 102.35, Osztrák hitelesrészvény 218.60, Déli vasut 14.90, Károly-Lajos vasut —, Orosz bankjegyek 212.25, 4 1/2%-os új orosz kölcsön 98.76, Török dohányrészvény —, Oltaz járdék 103.10, Magyar hitelbank —, Dynamit Trust 170.10, Harpen 179.30, Az irányzat szilárd.

Berlin, március 19. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Leti forgalom. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 102.25, Magyar koronajárdék 100.25, Osztrák hitelesrészvény 218.75, Osztrák-magyar államvasut 149.75, Déli vasut 14.90, Északnyugat vasut —, Elbavölgyi vasut —, Orosz bankjegyek csöndes —, Buschtelbradi —, Orosz bankjegyek —, (Ultimo) Lombard —

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Péntek, 1903. március hó 20-án.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Péntek, 1903. március hó 20-án.
Előszór:

Élve temetkez.
Színmű 1 felvonásban. Irtá ifj. Hegedűs Sándor.
Személyek:
Szegeő Pál Dezső Brumi Gabányi
Jetti Török Pedro Rózsahegyí
Görz báróné Paulayné Kemény Hetényi
Tóni Nádai B. Mőzi Gál

Első látogatás.
Vigjáték 1 felvonásban, Irtá ifj. Dumas Sándor.
Személyek:
De Cygnorol Császár Lebonnard Nádai F.
Fernande Gerő Dajka Demjén
De Merance Delli E. Inas Narcisz

Parasztbecsület.
Népszínmű 1 felvonásban. Irtá Giovanni Verga.
Személyek:
Turiddu Beregi Brasi Hetényi
Alfo Gyenes Philomena V. Molnár
Lola Delli Camilla Keczeri
Santuzza Márkus Pipuzza Boér
Nunzia Fáy Sz.

Közlete 7 1/2 óra.

VIGSZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. március hó 20-án.

Előszór:

Mici hercegnő.

Bóhozát 5 felvonásban. Irtá Feydeau Georges.
Fordította Heltai Jenő.
Személyek:
Szergiusz Tanay Arnold Góth
Persenjev Hegedűs Mőcov Balassa
Chandel Tapolczai Chopinot Bárdi
Szióvesin Fenyvesy Kirschbaum Győző
Igazotv Szerény A herceguő Varsányi
Chauvel Vendrey Sabine Nógrádi

Közlete 7 1/2 óra.

NÉPSZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. március hó 20-án.

A cigánybáró.

Nagy operette 3 felv. Jókai után Irtá Schnitzer L.
Németből ford. Gerő Károly és Radó Antal. Zenéjét
szerzette Strauss János.
Személyek:
Zsupán Kovács M. Barinkay Áldory
Aréna leánya Rónay Cipra, Ledofszky
Mirabella Krecsányi Szaffi, a leánya Kürthy
Ottokár a fia Pázmán Gábor diák Raskó
Carnero gr. Szerdahelyi Minna Nagy M.

Közlete 7 óra.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. március hó 20-án.

A Gotterhalte.

Történet, 3 képm. Irtá Mérey-Adolf.
Személyek:
Sághy József Faragó Főhadnagy Hídvéghy
Aladár Ráthonyi I. hadnagy Szomoró
Annuska Márthy II. hadnagy Delli
Zsuzsa néni Sziklainé Mariska Horváth
Kapitány Mátyr

Közlete 7 1/2 óra.

URANIA SZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. március hó 20-án.

A fehér cár birodalma.

Közlete 7 1/2 óra.

Amerikából Óriás-bab (Faba giganteka.)

Ezen kiválóan érdekes növény 6 méter magasra nő, 1 méter
hosszu hüvelyei vannak és minden kornak diézere váltik. —
Zölden is ehető.

Óriás saláta

1 méter átmérőjűvé nő és 2 kg. nehéz.
Lejebb asztali saláta. Bármely cikk
ára ütötésbe való adagként 1 korona.
(levélbelyegében is.)

Réth Albertnél, Kőbánya,
Jászberény-ut 12.

5000 wég.

Tavaszi- és nyári szövet-ujdonság:

- Legjobb 120 cm. széles Serge és Crépe méterje **45** kr.
- 120 cm. széles tiszta gyapjú Blouse-ujdonság méterje **49** kr.
- 120 cm. széles tavaszi nagy kockás szövet méterje **63** kr.
- 120 cm. széles selyemfényű kelme mtrje **68** kr.
- 120 cm. széles angol Homespun méterje **98** kr.
- 120 cm. széles zebelin Floeke csomós szövet méterje **1** frt 45 kr.

Mosókélmé-ujdonság

- még soha nem létezett és vászunkban 7 csoportban, minden csoport egy kúton könyvben.
1. könny cretonok **19** krtól kezdve
 2. vászon zefirek **19** " "
 3. színes batiztok **24** " "
 4. ruha vásznak **45** " "
 5. himzettől vájci batiztok **20** " "
 6. bluz és Jupon-ujdonság **32** " "
 7. tiszta gyapjú delen **38** " "

WEINER MÁTYÁS

női divatruhaza

Budapest, VI., Andrássy-ut 3.

Minták ingyen és bérmentve. Roadellás kérom a kívánt mintakönyv számát és a szövet minőségét megjelölni.

Jótekmeyelőul tárgysorsjáték!

A szatmári gör. káth. egyház új templom építésének javára rendezendő

tárgysorsjáték

ez év június 9-én

minden körülmények között megtartatik.

Főnyeremény: 10.000 korona

értékű ékszeresoport.

Azonkívül számos és igen értékes melléknyeremények is vannak!

Sorsjegyek még mindig kaphatók Szatmáron a gör. káth. egyháznál (Sorsjegy kezelő), valamint Budapesten, Garay Antónia virágüzletében, Kerepesi-ut 9b. sz. (oltónak kivétel mellett). Nemkülönböztetve egész országban a megbízott elárúitoknál.

Huzás 1903. június hó 9-én.

Főnyeremény 10000 kor. értékű.

Egy darab sorsjegy ára 1 korona.

BEÜTHY ZSOLT.

Magyar Irodalom Kis Tükre.

SZELLEMI ÉLETÜNK FEJLŐDÉSÉNEK ÁTTEKINTÉSE.

Ára díszes vászonkötésben 4 korona.

Második bővített kiadás.

KAPHATÓ AZ ATHENAEUM R-TÁRSULATNÁL ÉS MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN.

AZANKER

élet- és járadékbiztosító-társaság.

Magyarországi vezérképviselőség: BUDAPEST, VI. ker., Deák-tér 6. szám
(Anker-udvar), a társaság saját házában. Alapították 1858.

Összes vagyon **145 millió** korona
Biztosítási állomány **511 millió** korona
Eddigi kifizetések **242 millió** korona

A nyereség- és részesüléssel biztosítottak **vegyes és haláleseti biztosításoknál** A osztálykevert szerint — úgy mint 26 év óta állandóan — az évi biztosítási díj **25%-át** kapták készpénzben kifizetve, míg a **vegyes és takarékpénztári biztosításoknál** B osztálykevert szerint (évenként emelkedő osztalék) a biztosítás kezdete óta befizetett összes díjak **3%-a**, ugyint a biztosítási tartam

3 év.	4 év.	5 év.	6 év.	7 év.	8 év után
9%	12%	15%	18%	21%	24%

fizetett ki készpénzben.

Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.

Prospektussal és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, (hová ügyünknek iránti ajánlatok is intézendők), valamint a társaság ügynökei.

Besélt az az átkozott köhögés.

TAVIRAT.

Kérek kitűnő mellpasztilláiból három nagy dobozát. Karlstadt, Weisser Löwe.

Festetich Sohannfgott grófné,

Köhögés, rekedtség ellen gyors és biztos eredménnyel használható mindenki

EGGER mellpasztillait

Doboz 1 korona és 2 korona. Próbadoz 50 fillér.

Pf.-és széküldési raktár:
"NADOR" gyógyszerár

Budapest, VI., Váci-körút 17.

Éljen!

Egger mellpasztilla csakhamar megszabadított!

Mindazonok, kik a gyomor meghűlése vagy túlterhelése következtében hibba, nehezen emészthető, igen forró vagy igen hideg élelmiszereket vagy rendetlen életmód folytán gyomorbeteg kapnak, mint:
gyomorhurut, gyomorgörés, gyomorfájdalmak, nehéz emésztés, vagy elnyálkásodás,
ezennel egy jó háziasszer ajánlunk, melynek kitűnő gyógyhatását már sok év óta kipróbálták. Ez az

Ullrich Hubert-féle gyógyfü-bor.

Ezen gyógyfü-bor kitűnő gyógyerejének talált fűvekből van jó borral készítve, erősíti a felénkült az ember egész emésztési szerkezetét. A gyógyfü-bor eltávolít minden emésztési zavart, hathatósan előmozdítja az egészséges vér újraképzését.

Ezen gyógyfü-bornak kellő időben való használata által a gyomorbeteg legelőbbnyire már első csirájában elfojtanak. Nem szabadna tehát késniük, hogy tőle használják. Minden kérelmet felfújás, fejbőrtégés, égetés, felfúvódás, hányás, hányás, melyek krónikus (idült) gyomorbetegségekkel sokkal hevesebben lépnek fel, már nehézségyir írás után elváltatják.

Székrekedés ennek helytelen körülkötésével: mint dugulás, emésztés, elcsomósodás, lép- és alsó ér-rendszert (aranyórántalmak) ezen gyógyfü-bor által gyakran gyorsan átválttatnak el. A gyógyfü-bor megszabadít minden emésztésségétől, az emésztés-rendszert felülénkült a könnyű szélelés által eltávolít a gyomorból és belőleki minden ártalmas anyagot.

Komor, halvány arckifejezés, vérhiány, elerőtlenedés többnyire a rossz emésztés, hiányos vérképződés és a máj beteges állapotának következményei. Teljes étvágytalanság, időszerűség és kedélyelhagyatás, valamint gyakori főtálat. Almatlan éjszakai felégyezés az ilyen betegnek elorvándik. — A gyógyfü-bor emelt az étvágyt, előmozdítja az emésztést és felülénkült, az anyagcsere halalmán elvált, a vérképződést gyorítja, a felfizetett idegcentrumok csillapítja és a betegnek új életkedvet szerez. Számos elismerés és köszönet-irat igazolja mindent.

A gyógyfü-bor sapható palackokban: frt 1.50 és 2 frtért Budapest, Csepel, Szakolca, Promontor, Budáors, Kőbánya, Rákosszentmihály, Török-Bálint, Tényey, Sorokszár, Vocsás, Maglóc, Pécel, Szigetcsanak-Miklós, Erd. Szentk. Ények, Újpest, Békásmegyer, Rákos-Palota, Főt. Gőzölés, Vörösvár, Pomáz, Szt-Endre, Ásód, Tura, Hatvan, Jász-Fényesvár, Jász-Arokszállás, Jász-Aróháza, Ecsed, Csány, Gyógyös-Pata, Gyógyös-Pátró, Pátró-Hatvan, Ecsed, Tótfalu, Vác, Új-Maróc, Esztergom, Szt-Janis, Szent-Gyógyimőd, Párkány, Balna, Tótváros, Tala, Új-Gimánd, Komárom, Ács, Szt-Péter, Ó-Gyalla, Ereskevár, Údvár, Guta, Vadkört, Balassa-Gyarmat, Üllő, Kőka, Ócsa, Pilis, Tápó-Blecke, Nagy-Káta, Alberti, Cségy, Gyógyös-Berzsló, Czigöld, Orkény, Alsó-Dabas, Lészvár, Móor, Bodajk, Székesszentmihály, Seregyes, Sárosd, Ába, Kálóc, Polgárdi, Ecsény, Sárkányd, Új-Pécel, Horozsály, Balva, Duná-Veese, Szabadkiszállás, Jász-Keregyháza, Lászlószék, Nagybörös, Kecskémét, Kocsér, Új-Kocska, Csabkúria, Tisza-Földvár, Tisza-Kört, Jász-Karajenő, Tisza-Várkony, Szolnok, Abony, Héka, Újvázar, Tápó-Szele, Tápó-Gyógyos, Jász-Aróháza, Gyógyos, Jászváros, Bástók, Guta, Jászberény, Mankóvárad, Miskolc, Jász-Ápát, Verpelő, Besenyő, Tisza-Nána, Kis-Terence, Agárd, Szelecsény, Nógrád-Vörösz, Ipolyvár, N.-Salló, N.-Súrany, Komját, Verébly, Sellye, Galánta, N.-Mezgyer, Bő, Dunaszerdahely, Győr, Tét, Csorna, Leitény, Mőcsény, Magyar-Óvár, Barendorf, Somnede, Pásony, Duna-Földvár, Ficsanakud, Schuchó, Eszterházy, Wien, stb., valamint Magyarországon minden nagyobb és kisebb helyisége s Ausztria-Magyarországon összes gyógyesrértalban.
Budapest gyógyesrértál 3 és több palack gyógyfü-bort is szállítanak eredeti áron Magyarországon és Ausztria minden helyisége.

Óvakodjunk az utánzatoktól!

Kérjünk határozottan
Ullrich Hubert-féle gyógyfü-bort.

Az én gyógyfü-borom nem titkos szer; alkatrészeit a következők: 4500 malaga-bor, 1000 borszeg, 1000 gileerán, 2400 vörösbor, 1500 vadberkenye-lé, 8200 cseresznye-lé, 100-100 rész édes kőmenny, ána, Hóla gyógyér, amerikai gyógyér. Ennán gyógyér, kalmuszgyógyér. Ezen alkatrészeket koverjük.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató
Nagymező-utca 17.
Ma és mindonnap

INDRA

nagy kiállításos operette Carola és Mariot felleptével, továbbá

Monna Vanna paródia

a Tarka Színpadon, valamint a kitűnő márciusi
varieté-műsor.

Az előadás 8 órakor kezdődik.
Nappali pénztár d. e. 10-1 és d. u. 3-6-ig.
A téliherben reggel 5 óráig Vörös Elek igazgatónkra hangverseny.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigaszínház	Népszínház	Magyar színház
Szombat	Don Juan	Élve temetkez Első látogatás Parasztbecsület	Mici hercegnő	Bob herceg	Niniss
d. u. Vasárnap este	A denevér	Rosenkranz és Güldenstern Az ember tragédiája	Kéz kezet mos	A vereshaju	A bajusz
			Mici hercegnő	Bob herceg	A Gotterhalte

